

Begroting 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	4
Voorwoord	6
Hoofdpijnen	7
Vertretpunt: verstandig gebruik maken van tijdelijke financiële ruimte	8
Ambitie: uitvoering en samenwerking	9
Financiën	10
Leeswijzer	14
Programma 1 Voor en van iedereen.....	15
1.1. Gezondheid	16
1.2. Sport & bewegen	17
1.3. Welzijn	19
1.4. Maatschappelijke & culturele voorzieningen	21
Programma 2 Kansrijk opgroeien	25
2.1. Jeugdbeleid.....	26
2.2. Jeugdzorg	27
2.3. Onderwijs & onderwijshuisvesting.....	28
Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving	32
3.1. Wonen.....	33
3.2. Buitenruimte & leefomgeving	35
3.3. Duurzaamheid.....	37
3.4. Ruimtelijke ontwikkeling.....	39
Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar	46
4.1. Economie	47
4.2. Toerisme & cultureel erfgoed.....	49
4.3. Werk & inkomen	50
4.4. Mobiliteit	52
Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening	58
5.1. Dienstverlening & communicatie.....	59
5.2. Veiligheid & handhaving	60
5.3. Bestuur & organisatie	62
5.4. Bestuurlijke samenwerking	64

Programma 6 Financieel gezond	68
6.1. Financiën	69
6.2. Vastgoed	70
6.3. Grondbeleid	71
6.4. Belastingen	72
Financiële begroting	76
Financiële recapitulatie programma's	77
Overzicht incidentele baten en lasten	78
Balans	81
Financiële positie	86
Paragrafen	87
Paragraaf Lokale heffingen	88
Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing	98
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	107
Paragraaf Financiering	114
Paragraaf Bedrijfsvoering	118
Paragraaf Verbonden partijen	122
Paragraaf Grondbeleid	137
Bijlagen	139
Bijlage 1 Overzicht investeringen	140
Bijlage 2 Taakvelden	149
Bijlage 3 Indicatoren	154

Voorwoord

Voorwoord

Hierbij treft u de Programmabegroting 2024-2027 aan, de eerste begroting van het nieuwe college. Deze begroting staat in het teken van twee bekende zekerheden. Allereerst het vormgeven en uitvoeren van de ambities uit het coalitieprogramma "Gooise Meren op Koers", en ten tweede het beantwoorden aan de randvoorwaarde dat opnieuw wordt voldaan aan het presenteren van een sluitende begroting.

Een sluitende begroting is met de uitdagingen waar we voor staan geen vanzelfsprekendheid meer. Ondanks de uitdagingen en snel veranderende wereld is het geruststellend dat de ingezette ambities en keuzes overeind kunnen blijven op de ingezette koers.

Om deze koers te kunnen aanhouden is de hoogte van de uitkering van het Rijk uit het gemeentefonds cruciaal. Wordt de gemeente niet voldoende gecompenseerd voor een aantal substantiële uitgaven voor de landelijke opgaven, dan is een scherpere bijstelling van uitgaven, inkomsten, doelen of ambities nodig. Vooral nog kunnen we onze ambities blijven verwezenlijken en de aantrekkelijke gemeente die we zijn door het hoge voorzieningenniveau blijven volhouden. Tegelijkertijd geeft het college voor de iets langere termijn (2026 en 2027) een winstwaarschuwing uit. Het college acht het nog te vroeg daar nu op vooruit te lopen. Samen met veel andere gemeenten voeren we samen met de VNG een stevige lobby om te zorgen dat het Rijk ook na 2025 met een structurele financiële bijdrage richting gemeenten blijft komen.

Dat wil echter niet zeggen dat raad en college kunnen blijven stilzitten en afwachten om te zorgen dat Gooise Meren een financieel gezonde gemeente blijft. We zullen de komende jaren scherp en verstandig moeten begroten, gericht op het welzijn van de gemeente en haar inwoners. Het college wil samen met de raad de uitdaging aangaan om actief te blijven werken aan een duurzame gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is, een gemeente waar iedereen meedoet, waar de lasten in verhouding staan tot de voorzieningen, nu en in de toekomst.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Mark Marshall
Wethouder Financiën

Hoofdlijnen

Vertrekpunt: verstandig gebruik maken van tijdelijke financiële ruimte

Voorsorteren op financieel onzekere tijd: keuzes maken

Bij de eerste begroting na de gemeenteraadsverkiezingen in 2023 is duidelijk geworden dat de financiële ruimte tot 2025 nog redelijk gunstig was maar vanaf 2026 gaat veranderen. Dit als het zogenaamde ravijnjaar bekend staande fenomeen is feitelijk ook nu nog noodzakelijkerwijs het vertrekpunt. Bovendien zijn er ontwikkelingen die ertoe leiden dat het ongunstige beeld al in 2024 ontstaat. Er is geen zicht op een omslag.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) houdt de druk erop bij het Rijk om tot een financiële compensatie te komen, maar vooralsnog is er in Den Haag geen beweging te zien. Bovendien is inmiddels duidelijk geworden dat we in een recessie verkeren. Er klinken dan ook geluiden door vanuit Den Haag dat bezuinigingen onontkoombaar zijn. Dat maakt de kans op compensatie ongetwijfeld kleiner.

De VNG heeft erop aangedrongen om het financiële tekort vanaf 2026 expliciet zichtbaar te maken in de gemeentelijke begrotingen. Wij geven gehoor aan deze oproep door de begroting niet meerjarig sluitend aan te bieden. Ons uitgangspunt is wel dat we voor onze eigen ambities in de Perspectiefnota 2025 komen met een voorstel om de inkomsten te verhogen en zo in elk geval onze eigen ambities te kunnen bekostigen.

We willen we onze reguliere gemeentelijke taken en het bestaande beleid adequaat uitvoeren. Om de reguliere taken en het huidige beleid goed uit te kunnen voeren, is het nodig dat we blijven investeren in de organisatie, met name in personeel. De arbeidsmarkt maakt dat hierbij wel sprake is van een serieuze uitdaging.

We benutten de financiële ruimte tot en met 2025 om in 2024 verder te gaan met het uitvoeren van de ambities uit het coalitieakkoord: investeren in zorg, gezondheid en cultuur, stappen maken op het gebied van klimaat en energie, de woonvoorraad beter afstemmen op de woonbehoeften en uitvoering geven aan onze mobiliteitsvisie.

Om te voldoen aan het uitgangspunt van een meerjarig sluitende begroting zullen we in 2025 keuzes moeten maken waaraan en wanneer we de beschikbare financiële middelen uitgeven, mocht het Rijk onvoldoende compensatie geven voor de terugval in inkomsten.

Op deze manier zorgen we ervoor dat de begroting op langere termijn meerjarig sluitend wordt, dat we een slag maken met het versterken van de organisatie en dat we ook verder gaan met de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord.

Keuzes maken

In deze financiële context willen we zoveel mogelijk invullen geven aan de ambities uit het coalitieakkoord 'Gooise Meren op koers'. In het College-uitvoeringsprogramma (CUP) heeft het college aangegeven welke activiteiten wanneer opgepakt worden om hieraan invulling te geven. Dit geeft houvast. Intussen is het CUP natuurlijk niet in beton gegoten en maken we jaarlijks opnieuw de keuze wat we wel en niet kunnen doen. Daarbij houden we rekening met de laatste financiële stand van zaken en de politiek maatschappelijke ontwikkelingen. Zo wordt de (meerjarige) begroting jaarlijks bijgesteld.

Net als voor veel andere gemeenten liggen er grote uitdagingen voor onze gemeente op het gebied van bijvoorbeeld wonen, het klimaat en onze natuur en het sociaal domein. Deze uitdagingen gaan wij aan en we proberen op allerlei vlakken in de maatschappij verbindingen te leggen die de som der delen vergroot. We kunnen ons nog altijd gelukkig prijzen dat Gooise Meren tot de meest aantrekkelijke gemeenten van Nederland behoort. Maar niet alle inwoners en ondernemers hebben het even makkelijk en ook voor hen wil deze gemeente er nadrukkelijk zijn.

Ambitie: uitvoering en samenwerking

Wat gaan we doen

Hieronder laten zien welke accenten we de komende periode leggen bij de uitvoering van het coalitieakkoord 'Gooise Meren op koers'. Zoals hierboven beschreven, is het CUP daarbij het vertrekpunt.

Programma 1 en 2 , het sociale domein

In het sociale domein gaan we verder op de ingeslagen weg. Wel moeten we ons aanpassen aan de landelijke ontwikkelingen op dit terrein die met name betrekking hebben op het gebied van de jeugdhulp/ jeugdzorg. We zetten extra in op cultuur. Dat draagt bij het welzijn van onze inwoners en aan de onderlinge verbinding in onze gemeente.

Tenslotte hebben we speciale aandacht voor de groep jongeren tot 18 jaar. In 2024 stellen we een integraal beleidsplan jeugd op, dat focust op deze brede groep. Het beleidsplan betreft alle facetten van jeugdbeleid: van speeltuinen, sport en cultuur tot onderwijs en van jeugd en jongerenwerk tot jeugdbescherming en jeugdreclassering. In dat kader onderzoeken we ook samen met de jeugd welke wensen en behoeften er zijn op allerlei terreinen: 'chill-plekken', de inrichting van speelplaatsen, etc.

Programma 3 en 4 , het fysieke domein

In het fysieke domein leggen we de komende tijd het accent op het bieden van voldoende passende woonruimte aan onze inwoners. Binnen de ruimtelijke ontwikkeling is en blijft het onze ambitie om duurzaam te ontwikkelen. In 2024 treedt de Omgevingswet in werking. We zullen dus conform deze wet gaan werken. We zijn hierop goed voorbereid, maar zullen de eerste periode extra aandacht moeten hebben voor een goede borging van werkwijzen, instrumenten en processen.

Bij het beheer van de openbare ruimte onderzoeken we waar ruimte is voor vergroening. We werken in 2024 aan het klimaatbestendiger maken van de openbare ruimte en voeren het programma biodiversiteit uit. Op basis van de agenda duurzaamheid zetten we ons in voor de verschillende duurzaamheidsopgaven, waaronder de energietransitie een grote opgave die in toenemende mate onze aandacht vraagt. Dat doen we onder andere door het programma energietransitie op te stellen, de lokale aanpak isolatie woningen uit te voeren, verder te gaan met de uitvoering van de Transitievisie Warmte en te blijven samenwerken aan de overgang naar een circulaire economie..

We willen het ondernemersklimaat verder versterken, Daarom zetten we in op betere samenwerking met en tussen ondernemers en op het verbeteren van bedrijventerreinen.

Programma 5 en 6

Programma 5 en 6, 'Duidelijke en transparante dienstverlening' en 'Financieel gezond', hebben betrekking op de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente voor onze inwoners, bestuur en organisatie en het behoud van een financieel gezonde gemeente, waar ook vastgoed en grondbeleid belastingen bij horen. Ook veiligheid maakt onderdeel uit van deze programma's, net als de regionale samenwerking.

We zijn op de goede weg met onze dienstverlening, maar blijven deze op verschillende manieren verbeteren. We vinden het belangrijk dat we onze besluiten goed kunnen uitleggen en dat alle betrokken belangen daarbij worden meegewogen. Zo kunnen we doen wat nodig is en sluiten we nog meer aan op de leefwereld van onze inwoners en ondernemers. Om dat te bereiken zetten we passende participatie in, waarbij de verwachtingen vooraf helder zijn. De herziene participatievisie, waarover in 2024 besluitvorming plaatsvindt zal hiervoor het kader geven. Ook ontwikkelen we aanvullende instrumenten hiervoor, in sommige gevallen in de vorm van pilots en maken we een uitvoeringsprogramma.

Zoals hierboven al beschreven, zorgen de financiële omstandigheden, met name door toename van taken en afname van structurele rijksbijdrage, dat we alert zullen moeten blijven op onze financiële situatie. We zullen steeds opnieuw keuzes zullen moeten maken om onze inkomsten en uitgaven op elkaar te laten aansluiten.

Financiën

Financiën

Inleiding

Vorig jaar schreven we in de inleiding van de financiële hoofdlijnen in de begroting dat de financiële situatie voor de komende jaren tijdelijk beter zou zijn. We zagen toen een kentering ontstaan in het financieel beeld vanaf 2026, het zogeheten ravijnjaar. In de raadsmededeling bij de meicirculaire 2023, als aanvulling op de Perspectiefnota 2024, is opgemerkt dat sprake is van redelijke financiële ruimte tot en met het jaar 2025. De in 2023 afgesloten cao voor gemeenteambtenaren, de toenemende rente op de kapitaalmarkt en enkele andere ontwikkelingen maken dat we nu ook al in 2024 en 2025 veranderingen zien ontstaan. Deze effecten waren wel voorzien, maar bij de opstelling van de Perspectiefnota 2024 nog niet in te schatten.

Deze veranderingen en de grote terugloop in beschikbare middelen vanaf 2026 maken dat er minder ruimte is voor zowel incidentele als structurele ambities en expliciete keuzes nodig zijn. Om die keuzes goed te kunnen maken wordt in deze hoofdlijnen de begroting als het ware langzaam opgebouwd. We starten met de Perspectiefnota 2024 en meicirculaire 2023 om te komen bij de basis financiële ruimte voor de begroting 2024. Daarna moeten keuzes worden gemaakt voor zowel het sluitend maken van de begroting in 2024 als het omgaan met het financiële tekort dat zich vanaf 2026 aftekent. De keuzes en het structurele begrotingssaldo staan in deze hoofdlijnen beschreven.

Financieel beeld Programmabegroting 2024-2027

Startpunt: Perspectiefnota 2024 en meicirculaire 2023

Met de Perspectiefnota 2024 en de raadsmededeling bij de meicirculaire 2023 bent u geïnformeerd over het financieel perspectief voor de komende jaren. Daarmee was onderstaand financieel beeld (zie tabel 1) het startpunt voor de begroting.

Tabel 1: Startpunt financiële ruimte 2024-2027 (bedragen in € x 1.000)	2024	2025	2026	2027
Financiële ruimte in Perspectiefnota 2024	-1.688	1.640	-4.855	-4.635
Aanvullende financiële ruimte meicirculaire 2023	3.135	3.604	1.488	501
Startpunt financiële ruimte Begroting 2023	1.447	5.244	-3.367	-4.134

Basis financiële ruimte is alleen voldoende in 2025

De begroting is verder opgebouwd door de uitgangspunten en aannames in de Perspectiefnota 2024 en de meicirculaire 2023 concreet te maken. Daarnaast is rekening gehouden met een aantal ontwikkelingen om te komen tot een uitgewerkte begroting.

Het concreet maken van de uitgangspunten in de perspectiefnota en de meicirculaire heeft verschillende effecten. Een belangrijk nadelig effect betreft de doorrekening van de nieuwe cao voor gemeenteambtenaren. Deze loonontwikkeling valt voor gemeente Gooise Meren fors hoger uit dan de door ons verwerkte berekeningen van het Centraal Economisch Planbureau (CPB). We anticiperen op een licht positieve bijstelling van de uitkering uit het Gemeentefonds ter compensatie van de loonontwikkeling (via de septembercirculaire 2023).

Rentestijgingen op de kapitaalmarkt zorgen ervoor dat onze financieringsbehoefte duurder wordt.

Tegelijkertijd zien we een positieve bijstelling van de uitkering uit het Gemeentefonds als gevolg van toename van diverse eenheden (inwoneraantal e.d.) en een verlaging als gevolg van hogere waarden van de woningen in onze gemeente (de WOZ-waarden).

Daarnaast is sprake van ontwikkelingen die ten tijde van de perspectiefnota nog niet dan wel onvoldoende bekend waren. De belangrijkste hiervan betreffen verwerking van het amendement bij het eerste Voortgangsverslag 2023 om geen cultuurfonds in te stellen maar dit structureel mee te nemen in de begroting, de regionale samenvoeging GGD en JGZ en project Krijgsman, waarvan de laatste leges in 2024 worden verwacht maar de kosten nog enkele jaren doorlopen.

Bij nadere beschouwing van de ambitie onderwijs huisvesting in het CUP zien we een mogelijkheid om voor de opgenomen reservering voor de extra kapitaallasten vanaf 2024 een ingroeimodel te hanteren.

Na de begrotingsuitwerking en het inboeken van de (autonome) ontwikkelingen is nu sprake van een negatief saldo vanaf 2024. Het jaar 2025 springt er nog positief uit. Dit is zichtbaar in tabel 2.

Tabel 2: Uitwerking begroting 2024-2027 (bedragen in € x 1.000)		2024	2025	2026	2027
Startpunt financiële ruimte Begroting 2023		1.447	5.244	-3.367	-4.134
Autonome ontwikkelingen		-1.728	-2.950	-3.359	-3.362
Basis financiële ruimte Begroting 2024	I	-2.588	-500	-610	-276
	S	2.306	2.793	-6.117	-7.220
	Saldo	-281	2.294	-6.726	-7.496

Begroting 2024 wordt sluitend

Zoals uit tabel 2 is af te leiden vraagt de financiële opgave nog nadrukkelijk om keuzes.

De begroting moet in ieder geval voor het jaar 2024 sluitend zijn. Hiervoor kunnen we € 500.000 onttrekken aan de Algemene Reserve.

De structurele component (meerjarige lasten die worden gedekt door meerjarige baten) van de begroting 2024 is positief. Daarom zien we een mogelijkheid om invulling te geven aan de motie 'geen tariefsverhoging en bezuinigingen tenzij...'. Dit betekent dat de parkeerinkomsten in 2024 niet worden verhoogd. Hierdoor wordt de onttrekking aan de Algemene Reserve in 2024 verhoogd tot € 1,5 mio.

Vanwege de vele onzekerheden kiezen wij er vervolgens voor om alleen de begroting voor 2024 sluitend te maken. Het saldo van de begroting in de komende jaren dat hierdoor ontstaat is te zien in tabel 3.

Tabel 3: Financieel beeld begroting 2024-2027 (bedragen in € x 1.000)	2024	2025	2026	2027
Voorlopige financiële ruimte Begroting 2023	-281	2.294	-6.726	-7.496
Uitvoeren motie 'geen tariefsverhogingen/bezuinigingen, tenzij ...'	-1.050	-1.120	-1.120	-1.120
Incidentele onttrekking Algemene Reserve	1.500	0	0	0
Financieel beeld begroting 2024-2027	169	1.174	-7.846	-8.616

Winstwaarschuwing voor 2026 en verder

In dit financieel beeld is nog geen rekening gehouden met het kwantificeren van lasten om voorzieningen op het huidige niveau te houden en van enkele ambities die zijn vastgelegd. Het gaat hierbij om de uitwerking van de visie IHP, de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte en nog uit te werken ambities uit het CUP. Bovendien is geen rekening gehouden met de overschrijdingen op jeugdzorg en Wmo, die een structureel karakter lijken te hebben. Deze kwantificering betreft qua bandbreedte een bedrag van ca. € 3 tot € 6 miljoen.

Ook zonder kwantificering van bovenstaande is er een aanzienlijk tekort vanaf 2026. Dit bestaat voor het overgrote deel uit de ambities die zijn opgenomen in het college uitvoeringsprogramma (CUP). De ambities uit het CUP bestaan globaal genomen voor de helft uit lokale ambities en voor de andere helft uit invulling aan landelijke opgaven, die door het Rijk zijn opgelegd. Mede door druk vanuit de VNG achten we het realistisch dat er vanaf 2026 compensatie komt vanuit het Rijk voor het tekort op deze landelijk opgelegde taken. De begroting laat vanaf 2026 nog geen positief financieel beeld zien, ook niet wanneer het tekort op de landelijk opgelegde taken helemaal wordt gecompenseerd. Om een begroting te presenteren die vanaf 2026 structureel en reëel in evenwicht is moeten verdere keuzes worden gemaakt. Wij willen hiervoor de eigen inkomsten verhogen en vasthouden aan onze ambities en het huidige voorzieningenniveau. In de Perspectiefnota 2025 nemen wij een besluit op welke wijze we, voor het financiële tekort in onze eigen ambities, ingroeien naar een structurele verhoging van onze inkomsten.

Structureel begrotingssaldo voldoet aan norm provinciaal toezicht

We presenteren ook het structurele begrotingssaldo. Dit is het saldo waarop door de provincie, als toezichthouder, het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt getoetst om te bepalen of het voldoet aan de criteria om het repressief toezichtregime te hanteren in plaats van preventief. De provincie eist dat minimaal het eerste begrotingsjaar (nu 2024) structureel en reëel in evenwicht is om in aanmerking te (blijven) komen voor repressief toezicht.

Repressief toezicht geeft meer armslag omdat bij preventief toezicht alle begrotingswijzigingen vooraf moeten worden geaccordeerd door de toezichthouder.

In het overzicht van tabel 4 is het begrotingssaldo ontdaan van de incidentele effecten (zie voor details het overzicht van incidentele baten en lasten in de financiële begroting). Dit overzicht laat het structurele begrotingssaldo zien waar de provincie op toetst. Dit saldo is voor de jaren 2026 en 2027 niet sluitend.

Tabel 4: Structureel begrotingssaldo (bedragen in € x 1.000)	2024	2025	2026	2027
Financieel beeld begroting 2024-2027	169	1.174	-7.846	-8.616
Waarvan incidenteel	-1.088	-500	-610	-276
Structureel begrotingssaldo 2024-2027	1.256	1.673	-7.237	-8.340

Financiële positie

Een financieel gezonde gemeente wordt niet alleen bepaald door het begrotingssaldo. Naast financiële resultaten is het ook van belang om te kijken naar ons weerstandsvermogen en financiële kengetallen. Voor deze laatste baseren we ons op de door de raad vastgestelde nota beoordeling kengetallen, waarin de uitgangspunten zijn geformuleerd.

Zoals bij het financieel beeld aangegeven zien we begrotingstekorten ontstaan die deels worden gedekt door incidentele onttrekkingen aan de Algemene Reserve. Dit betekent dat, alleen daardoor al, de kengetallen schuldquote en solvabiliteit, alsmede de ratio weerstandsvermogen dalen ten opzichte van eerdere rapportagemomenten.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bepaalt of we als gemeente in staat zijn om incidentele dan wel structurele risico's binnen onze begroting op te vangen.

De ratio van Gooise Meren valt voor zowel incidenteel (4,3) als structureel (3,3) in klasse A (>2,0). Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. De positieve ratio's kunnen door de begrotingstekorten in 2026 en 2027 wel onder druk komen te staan.

Kengetallen

De nota beoordeling kengetallen geeft aan hoe de afzonderlijke financiële kengetallen in samenhang gebracht en beoordeeld kunnen worden middels een rapportcijfer met een streefwaarde (7,0) en een minimumwaarde (6,0). Dit rapportcijfer tendeert, in de lopende begroting, naar een onvoldoende (5,2 vanaf 2026). Dit is met name te relateren aan een steeds lagere Algemene Reserve. Dit vertaalt zich in een hogere schuldquote en een lagere solvabiliteit.

Maatregelen

Als gezegd moeten we steeds de juiste balans weten te vinden tussen ambities en beschikbare middelen. Daarom zullen we jaarlijks het meerjaren investeringsplan beoordelen en weloverwogen keuzes voorleggen met concreet uitgewerkte plannen voor de komende jaren. Dat zal (financieel) zichtbaar worden in de Perspectiefnota 2025 waarbij opnieuw keuzes kunnen worden gemaakt op basis van integrale afwegingen. Hierbij zullen naast de financiële overwegingen ook de effecten van keuzes op deze kengetallen een rol spelen.

Leeswijzer

Leeswijzer

Drie W-vragen

In de programma's vindt u antwoord op de zogenaamde drie W-vragen. Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? En wat mag het kosten? Met behulp van verbinding tussen doelen en activiteiten is een en ander inzichtelijk gemaakt.

Verplichte indicatoren en eigen indicatoren

Met de raad is afgesproken om in de Programmabegroting zoveel mogelijk programma's te voorzien van eigen indicatoren, die informatie geven over de effectiviteit van het beleid en daarmee sturingsmogelijkheden geven. De ontwikkeling van eigen indicatoren vordert gestaag, maar het proces is nog niet afgerond. De vanuit de regelgeving verplichte indicatoren per programma, die over het algemeen onvoldoende zeggen over de effectiviteit van het beleid, zijn opgenomen in bijlage 3.

Financiële toelichting per programma

Aan het einde van elk programma vindt u een tabel met de toelichting op de belangrijkste financiële verschillen tussen de Programmabegroting 2024 en 2023, zoals wettelijk vastgelegd in het BBV. De toelichting op deze verschillen kan ook betrekking hebben op (incidentele) uitgaven en inkomsten in 2023 die in 2024 niet meer voorkomen. Deze worden wel gemeld maar niet uitgebreid toegelicht.

Financiële begroting

Na programma 6 wordt de financiële begroting gepresenteerd, waaronder de financiële recapitulatie, het overzicht van incidentele baten en lasten inclusief het structurele begrotingssaldo, de financiële positie en de balansontwikkeling, waaronder het overzicht met het EMU-saldo en de staat van Reserves en Voorzieningen. Deze laatste bevat belangrijke input voor de paragraaf Weerstandsvermogen.

Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een specifieke invalshoek. U vindt hier de informatie over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

Meerjareninvesteringsplan en verplichte taakvelden

In een bijlage bij de begroting is het meerjareninvesteringsplan opgenomen. Voor enkele investeringen wordt direct bij vaststelling van deze begroting goedkeuring door de raad gevraagd. De bovengrens hiervoor ligt, conform de financiële verordening, bij € 250.000. Voor investeringen in de bedrijfsvoering (tractie en automatisering) alsmede voorbereidingskredieten ligt die grens bij € 500.000. Voor investeringen boven deze grenzen worden separate raadsvoorstellen aan uw raad ter goedkeuring voorgelegd.

Ook de verplichte taakvelden, die de nieuwe BBV-regeling voorschrijft, om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten onderling te versterken, zijn in een bijlage opgenomen.

Technische uitgangspunten bij Programmabegroting 2024-2027

1. De raming van de uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2023. De cijfers zijn gebaseerd op constante prijzen.
2. Voor het jaar 2024 is, zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2024, uitgegaan van onderstaande verwachte indexaties, incl. nacalculatie 2023:
 - a. een loonstijging van 3,7%, incl. sociale lasten;
 - b. voor goederen en diensten een inflatie van 7%;
 - c. voor de onderhoudsvoorzieningen en voorgenomen investeringen een inflatie van 11,1%;
 - d. inflatie van de tarieven en belastingen van 7%;
 - e. voor de jaren na 2024 zijn alle baten en lasten (incl. loon en prijzen) gebaseerd op het basisjaar 2024 en is geen meerjarige indexatie verwerkt.
3. Een interne rekenrente van 2%.

Programma 1 Voor en van iedereen

Maatschappelijke effecten

De inwoners van Gooise Meren leven gezond en prettig in onze gemeente.

De inwoners van Gooise Meren kunnen een leven lang meedoen in onze samenleving.

1.1. Gezondheid

1.1.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente stimuleren we dat inwoners gezond leven. We zetten in op preventie, vroegsignalering en communicatie. We werken hierbij samen met relevante partners. We kijken bij gezondheid niet alleen naar individuele fysieke en mentale beperkingen, maar ook naar hoe iemand ermee omgaat en welke mogelijkheden de omgeving biedt voor de inwoners om passende keuzes te maken.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- Preventieve voorzieningen in de leefomgeving.
- Een betere luchtkwaliteit en aan het verminderen van geluidsoverlast.
- Een goed regionaal zorgcentrum en streven ernaar om in samenwerking met partners de zorg – formeel en informeel – anders te organiseren, bijvoorbeeld door andere woonvormen ('wonen met zorg') en zorgondersteuning op wijkniveau.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Zorginfrastructuur verkennen

We werken samen met de andere regiogemeenten, maatschappelijke- en zorginstellingen en de prevalentie zorgverzekeraar. Zowel op uitvoering als managementniveau stemmen partijen regionaal met elkaar af hoe de doelen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) vorm te geven. In deze domeinoverstijgende samenwerking verkennen we met onze partners onze kansen en mogelijkheden om (kwetsbare) inwoners zo lang mogelijk thuis te laten wonen met behoud van eigen regie. (zie 1.1.1. maatregel Gezond en Actief Leven Akkoord).

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

We voeren het lokale actieplan 2024-2026 uit van het GALA. GALA is de concrete uitwerking van het IZA (Integraal Zorgakkoord) waarin rijk, gemeenten en zorgverzekeraars afspraken hebben gemaakt over duurzaam preventief gezondheidsbeleid. Doel: patiënten vooral zien als inwoners die liefst voordat ze ziek worden, geholpen worden in de buurt, onder meer door een gezondere leefstijl te bevorderen en de sociale basis te versterken. Daarbij is het nodig dat de lokale en regionale samenwerking op wonen, welzijn, gezondheid en zorg ter voorkoming van zwaardere zorg, beter vorm te geven. We spelen daarmee tevens in op de verwachte bezuinigingen op de algemene uitkering die de overheid naar verwachting gaat doorvoeren.

Visie op vrijwilligerswerk

We stellen een algemene visie vast op het werven, behouden, waarderen en ondersteunen van vrijwilligers (bij sport, cultuur, zorg, cultuur, natuur etc) en een bijhorend actieplan. We maken deze samen met partners en vrijwilligers uit het veld (dit sluit ook aan bij het actieplan publieke gezondheid).

Actieplan publieke gezondheid

Het meerjarige plan van aanpak uit 2023 voeren we ook in 2024 uit. De projectleider netwerken zal in 2024 de verbinding tussen welzijn en zorg doorontwikkelen, deze richt zich met name op de diverse samenwerkingspartners. Gedurende 2024 zullen we ook intern onderzoeken hoe we de samenwerking op het gebied van gezondheid en welzijn voor de inwoner tussen de verschillende interne afdelingen op elkaar kunnen laten aansluiten. Het doel is om de regie zoveel mogelijk bij de inwoner te organiseren en zo nodig door te verwijzen naar zorg.

1.2. Sport & bewegen

Doelstellingen

1.2.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente zorgen wij dat iedereen toegang heeft tot sport- en beweegmogelijkheden, zowel binnen als buiten in de openbare ruimte. Wij stimuleren het gebruik hiervan. Bij de inrichting van de openbare ruimte houden we rekening met deze voorzieningen. Ook kijken we naar de mogelijkheid van het gebruik van sportaccommodaties voor meerdere doeleinden. De komende vier jaar leggen we de nadruk op bewegen in de openbare ruimte en op de toegankelijkheid van sport voor inwoners voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- Meer plekken in onze gemeente waar inwoners kunnen spelen en bewegen.
- Het meer toegankelijk maken van sport en het stimuleren van doorstroming naar verenigingen, o.a. door inzet van de buurtsportcoaches.
- Het bevorderen dat iedereen zoveel mogelijk deel kan nemen aan de sport naar eigen keuze.
- Het faciliteren van een nieuwe zwemvoorziening in het Naarderheem waarna het zwembad De Lunet gesloten zal worden.
- Een goede sportaccommodaties met multifunctioneel gebruik.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Actualiseren beweeg- en sportvisie

We actualiseren de beweeg- en sportvisie op basis van de evaluatie die we in 2023 uitvoeren.

Ledverlichting sportvelden

We stellen een structureel meerjaren onderhoudsplan (MJOP) Ledverlichting sportvelden vast, zodat aan het einde van de looptijd van het MJOP alle betrokken buitensportaccommodaties zijn voorzien van Ledverlichting. We vinden dit een belangrijke stap in het verduurzamen van onze sportaccommodaties.

Sportcoaches

In 2023 evalueren we de sport- en beweegvisie en daarmee ook de inzet van onze buurtsportcoaches. Naar aanleiding van deze evaluatie zal voor de buurtsportcoaches een aangepaste opdracht voor de komende 4 jaar worden uitgevraagd. Op deze vraag kunnen diverse partijen reageren. We zoeken bij de beoordeling naar een verlaging van de kosten met behoud van kwaliteit. Dit proberen we onder andere te bereiken door in de opdracht actief aandacht te vragen voor de verbinding van de buurtsportcoaches met het verenigingsleven en andere initiatieven.

De nieuwe opdracht wordt in 2026 tussentijds geëvalueerd.

Versneld sluiten De Lunet i.r.t. Naarderheem

We verkennen de mogelijkheden om bij het nieuwe Naarderheem breed inzetbaar zwemwater te realiseren. Hieraan gerelateerd onderzoeken we de mogelijkheid en haalbaarheid om het zwembad in sportaccommodatie De Lunet versneld te sluiten (per 2026). De sporthal blijft in dit scenario wel bestaan. Zwemactiviteiten (voor doelgroepen) kunnen in afwachting van het nieuwe zwembad bij Naarderheem eventueel in de Zandzee of elders ondergebracht worden. Hier geven we de komende periode opvolging aan.

Uitvoering binnensportharmonisatie

In 2023 zijn we gestart met de binnensportharmonisatie om te komen tot een eenduidig beheer- en tariefstelsel voor alle binnensportaccommodaties. Het streven is om eind 2024/begin 2025 te gaan werken met deze nieuwe beheer afspraken en tarieven.

Inventarisatie sport en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte

In 2024 zullen we een inventarisatie doen welke behoefte er bij onze inwoners ligt voor sport-, spel en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte.

1.3. Welzijn

Doelstellingen

1.3.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente ondersteunen we de kwetsbaren met als doel dat zij (weer) zo veel mogelijk zelfstandig kunnen deelnemen aan onze samenleving. We werken aan het voorkomen van armoede. We zien eenzaamheid en isolatie als een serieus maatschappelijk vraagstuk.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- de effecten van armoede op kinderen en ouders.
- eenzaamheid en isolement.
- de minimaregelingen waar we niet op gaan bezuinigen, en gaan onderzoeken of we onze voorzieningen bereikbaar moeten maken voor een grotere groep huishoudens met een smalle beurs om zo de armoede te bestrijden.
- preventie, zorg en advies. We hebben daarbij extra aandacht voor vroegsignalering. We voeren de recent aangepaste en uitgebreide aanpak van schuldhulpverlening uit. Daarbij sluiten we aan bij landelijke initiatieven.
- Een meer effectieve aanpak in het bestrijden van analfabetisme en digibetisme, die we lokaal gaan inbedden, onder andere via de bibliotheek.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Budgetcoaches evalueren

In 2024 wordt de inzet van budgetcoaches in de gemeente Gooise Meren geëvalueerd. Ze spelen een belangrijke rol bij vroegsignalering (wettelijke taak). De resultaten bepalen of de budgetcoaches worden voortgezet en in welke omvang. De evaluatie richt zich op effectiviteit, kosten en klanttevredenheid.

Evaluatie Minimabeleid

Aan de hand van de armoedemonitor evalueren we het minimabeleid. We beslissen of, en zo ja, hoe het minimabeleid moet worden aangepast. We willen zorgen dat het beleid effectief is en dat we met het beleid de juiste groepen mensen bereiken.

Doorzetten inclusieagenda

In 2024 voeren we de inclusieagenda 2022-2025 'Iedereen Doet Mee' uit. De middelen voor uitvoering in 2025 zijn onderdeel binnen het GALA (zie programma 1 - 1.1.1.).

GGZ-landing in de wijk

De aanpak GGZ-landing in de wijk zet in op versterking van het voorveld door laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden, passende ondersteuning bij het herstelproces en acceptatie in de woonomgeving. In 2024 voeren we de in 2023 met maatschappelijke partners ontwikkelde aanpak in een pilotproject uit. Op basis van de evaluatie van de pilot besluiten we in 2025 hoe we deze maatregel uit het beleidsplan Bescherming en Opvang structureel voortzetten.

Herstelgericht werken en inzet ervaringsdeskundigheid

Herstelgericht werken i.s.m. ervaringsdeskundigen is een integraal onderdeel van het beleidsplan Bescherming en Opvang 2022-2025, van het IZA (Integraal Zorg Akkoord), de landelijke Aanpak Dakloosheid en het landelijke programma van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Het is hierdoor geen vrijblijvende opgave voor de gemeente.

Het consequent inzetten van ervaringsdeskundigheid in beleid en uitvoering resulteert in een hogere kwaliteit en meer effectiviteit van zorg en ondersteuning. Mensen met zware en/of complexe problematiek worden beter bereikt én beter geholpen bij hun rehabilitatie en het hervinden van regie over het eigen leven. Dat zorgt voor minder problemen en overlast in de samenleving en minder druk op zware zorgvoorzieningen. In 2024 evalueren we deze maatregel uit het beleidsplan Bescherming en opvang. Op basis van deze evaluatie besluiten we hoe we deze maatregel structureel voortzetten.

Regionaal uitvoeringsplan bestrijding analfabetisme/ digibetisme

We vergroten de taal- en digitale vaardigheden van onze inwoners en verminderen laaggeletterdheid. We doen dit door de regionale plannen 'Taal is de sleutel' en het Verbeterplan WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) uit te voeren en te evalueren of er regionaal en lokaal aanvullende acties nodig zijn.

Regionale aanpak zorgfraude

Samen met de regio Gooi en Vechtstreek werken we in 2024 verder aan een betere aanpak voor de bestrijding van zorgfraude. Dit gebeurt op basis van de aanbevelingen in een eerder gedaan onderzoek. We verbeteren de gezamenlijke bestrijding van zorgfraude en de inrichting daarvan in de regio.

Versterken laagdrempelige algemene voorzieningen

We gaan in 2024 het aanbod van laagdrempelige voorzieningen onderzoeken met als doel of er leemtes in het aanbod zijn, om deze vervolgens zo nodig aan te vullen. Het uitgangspunt is dat bij voldoende laagdrempelig aanbod het inzetten van maatwerk vertraagd of zelfs voorkomen kan worden. Uit landelijk onderzoek blijkt dat deze investeringen op de lange termijn lonen. Met andere woorden: het financiële voordeel kan nog niet meteen in het komend jaar worden ingeboekt omdat het eerst investeringen vergt. Uit landelijk onderzoek blijkt dat deze investeringen lonen (bronnen: LEV Groep; Sociaal Werk Nederland).

Overigens hebben we als samenleving te maken met de vergrijzing. Een vergrijzende bevolking betekent meer vraag naar Wmo-voorzieningen. Door te investeren in voorliggende collectieve voorzieningen (zonder gemeentelijke indicatie) wordt niet zozeer de vraag teruggebracht maar vooral de groei van deze vraag naar verwachting beperkt.

1.4. Maatschappelijke & culturele voorzieningen

Doelstellingen

1.4.1. Wat willen we bereiken?

Het aanbod aan maatschappelijke en culturele voorzieningen vormt het sociale hart van Gooise Meren voor iedereen. Daar waar initiatieven uit de samenleving komen, worden deze ondersteund.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- een sterk lokaal netwerk. Daarom vragen we van welzijnsorganisaties dat zij van lokale verenigingen gebruikmaken of hierop aansluiten.
- het versterken van het lokale netwerk, aan het ondersteunen van initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan verbinding en ontwikkeling.
- met partners werken aan laagdrempelige ontmoetingsplekken voor iedereen, zoals de Plataan. Hierbij leggen we de nadruk op cultuur en creativiteit.
- met cultuurcoaches bevorderen dat inwoners, met name jongeren, in aanraking komen met cultuur.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Voorzieningenplan vaststellen

Op basis van een inventarisatie van maatschappelijke- en culturele voorzieningen (inclusief wijkcentra en buurtverenigingen) gaan we in 2024 een behoeftenonderzoek doen. Dit onderzoek betreft eventuele vraagstukken bij onze maatschappelijke partners op het gebied van financiën en huisvesting en dergelijke. Hierbij leggen we ook de verbinding met culturele- en welzijnsorganisaties.

Evaluatie pilot Cultuurcoach

We zetten in 2024 de pilot voor de inzet van de cultuurcoach voort. We evalueren de inzet in 2024. Op basis hiervan moet de keuze gemaakt worden of en op welke wijze we door willen gaan met de cultuurcoaches. Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn gelden aangevraagd voor (gedeeltelijke) dekking.

Uitwerken uitvoeringsprogramma behorend bij cultuurvisie

Het uitvoeringsprogramma wordt vastgesteld en uitgevoerd. Hiervoor zijn gelden gereserveerd om: ontmoetingsplekken in de wijk te benutten voor cultuur, voor het opzetten van een extra subsidiebudget (gelijk aan die van kleine sportevenementen) voor initiatieven, voor het starten van pilots voor meer muziek in de klas en voor het organiseren van andere educatieve programma's om cultuur en onderwijs aan elkaar te verbinden, voor het voortzetten van de pilot van de cultuurcoach/regisseurs en voor het opzetten van een cultuurplatform ter promotie van onze culturele infrastructuur.

Ontwikkelen van een visie op laagdrempelige ontmoetingsruimtes

We stellen in 2024 een visie op laagdrempelige ontmoetingsruimtes vast, waarvoor de in 2023 uitgevoerde inventarisatie 'laagdrempelige ontmoetingsplekken in de wijk' de basis vormt.

Versterken wijkgerichte samenwerkingsstructuur in de sociale basis

In het kader van het Gezond en Actief Leefakkoord (GALA) ontwikkelen we een domeinoverstijgende wijksamenwerkingsstructuur waarbinnen alle betrokken partijen gezamenlijk een sterke sociale basis in de wijk kunnen realiseren.

Wie zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 1:

- Regio Gooi en Vechtstreek

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	MB 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
Lasten						
Voor en van iedereen						
Gezondheid	2.969	3.395	3.538	3.788	3.704	3.385
Sport en Bewegen	3.283	4.459	4.189	4.223	4.310	4.232
Welzijn	16.881	18.530	18.956	18.870	18.672	18.633
Maatschappelijke en culturele voorzieningen	5.490	3.231	3.522	3.386	3.381	3.381
Totaal Voor en van iedereen	28.624	29.614	30.205	30.266	30.067	29.631
Baten						
Voor en van iedereen						
Gezondheid	-40	-425	-383	-388	-311	0
Sport en Bewegen	-360	-1.036	-884	-884	-870	-823
Welzijn	-2.113	-2.693	-2.691	-2.915	-3.454	-3.413
Maatschappelijke en culturele voorzieningen	-6	-55	-55	-55	-55	-55
Totaal Voor en van iedereen	-2.518	-4.209	-4.014	-4.243	-4.690	-4.291
Resultaat voor bestemming	26.105	25.405	26.191	26.023	25.378	25.341
Onttrekkingen						
Voor en van iedereen						
Sport en Bewegen	-173	-171	-141	-140	-139	-65
Welzijn	-136	-68	0	0	0	0
Totaal Voor en van iedereen	-308	-239	-141	-140	-139	-65
Resultaat na bestemming	25.797	25.166	26.050	25.883	25.239	25.276

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 1	Vershil(x € 1.000)	V/N (V = Voordeel, N = Nadeel)
Algemeen <i>Urentoedeling</i> In de begroting is de toedeling van de formatie aan de activiteiten / producten opnieuw tegen het licht gehouden. Dit kan ook programma-overstijgend zijn maar is, behoudens de loonontwikkelingen, budgetneutraal. <i>Prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2024 zijn de budgetten met 7% verhoogd.		
Gezondheid <i>Gezondheidszorg</i> Hogere regiobijdrage 2024 (N € 55K) Hogere bijdrage regio (N € 185K)	184	N
Sport en bewegen <i>Sport</i> Vervallen incidentele budgetten 2023 (V € 181K) CUP 2024 beweegmogelijkheden en beweeg en sportvisie (N € 150K) Ruimte maken CUP 2024 Buurtsportcoaches (V € 90K) Verschuiving urentoedeling (N € 114K)	7	V
Welzijn <i>Collectieve voorzieningen</i> Verschuiving urentoedeling (N € 1,4 mln.) vanuit maatwerk-voorzieningen Vervallen incidenteel budget bescherming en opvang 2023 (V € 235K) Indexatie (N € 240K)	1.444	N
<i>Maatwerkvoorzieningen Wmo</i> Hogere regiobijdrage 2024 (N € 190K) Verschuiving urentoedeling naar collectieve voorzieningen (V € 1,4 mln.) Indexatie (N € 515K) CUP 2024: verkenning zorgcentrum (N € 50K) Vervallen incidentele budgetten 2023 (V € 106K)	803	V
Maatschappelijke en culturele voorzieningen <i>Culturele vorming</i> CUP cultuurvisie (N € 120K); Structureel budget cultuurvisie (N € 400 mln.) Indexatie (N € 130K)	647	N

<i>Kunst</i> Vervallen incidentele subsidie Kerk 2023 (V € 210K) Vervallen incidenteel budget cultuurcoaches CUP 2023 (V € 200K)	411	V
<i>Samenkracht en participatie</i> Verschuiving uren toedeling (V 14,7K)	145	V
Overige <i>Overige verschillen < € 70.000</i>	55	N
Totaal	984	N

Programma 2 Kansrijk opgroeien

Maatschappelijke effecten

Alle kinderen in Gooise Meren groeien kansrijk op.

De gemeente Gooise Meren faciliteert de onderwijsinstanties in het uitvoeren van hun taak en draagt zorg voor voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het laagdrempelig toegankelijk maken van mogelijkheden voor talentontwikkeling, zoals sport, muziek- en cultuuronderwijs.

2.1. Jeugdbeleid

Doelstellingen

2.1.1. Wat willen we bereiken?

Gooise Meren is met haar ligging en voorzieningen een prachtige gemeente om in op te groeien. Als gemeente willen wij dat alle kinderen de mogelijkheid krijgen dit kansrijk te doen, waarbij wij voorwaardenscheppend, stimulerend en toegankelijk zijn. We dragen bij aan de brede ontwikkeling van jeugdigen door een breed en inclusief aanbod aan onderwijs, opvang, sport, speelgelegenheid en kunst/cultuur. Zo is het staand beleid dat we speelplekken op verzoek inclusief toegankelijk maken, dat we jongeren ondersteunen bij initiatieven en de toegang tot sport en cultuur stimuleren.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We stellen de nota integraal jeugdbeleid vast en voeren deze uit.
- We betrekken jeugd steeds bij ons beleid en de keuze voor voorzieningen.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Integraal beleidsplan jeugd

We bieden de raad een integraal beleidsplan Jeugd ter vaststelling aan. Dit plan betreft alle aspecten van opgroeien in Gooise Meren. Van speeltuinen, sport en cultuur tot onderwijs en van jeugd en jongerenwerk tot jeugdbescherming. In het beleidsplan staan de ambities en doelen voor de komende jaren. Het beleidsplan is de kapstok voor de wijze waarop we bijdragen aan een brede ontwikkeling van de jeugd en de mogelijkheid om kansrijk op te groeien. Het beleidsplan bevat ook een uitvoeringsprogramma.

In het te ontwikkelen integrale beleidsplan jeugd nemen wij ook op hoe de gemeente Gooise Meren zich gaat verhouden tot de landelijke ontwikkelingen vanuit de Hervormingagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

We onderzoeken in samenspraak met het onderwijsveld of en zo ja op welke wijze een kinderraad en -burgemeester geïntroduceerd kunnen worden, zodat we deze groep inwoners beter bij voor hen relevante beleidsvorming kunnen betrekken en gebruik kunnen maken van hun dikwijls verfrissende ideeën. Voor de oudere jeugd (12-18) zoeken we ook naar een passende manier om dit bewerkstelligen.

Een incidenteel budget voor beleidsontwikkeling jeugd zetten we in voor o.a. participatietrajecten, publiekscampagnes, vormgeving beleidsnota's en uitvoering van onderdelen van het beleidsplan jeugd.

Behoeft ontmoetingsplekken jeugd

We onderzoeken samen met de jeugd welke behoeften er zijn t.a.v. ontmoetings- en chillplekken. Vanuit het meerjarig programma Child Friendly Cities worden er bijeenkomsten met jeugdigen georganiseerd, onder andere over dit onderwerp. De inrichting van buitenspeelplaatsen voor kinderen wordt meegenomen bij bewegen in de buitenruimte (zie H 1.2).

Preventie pilots

Vooruitlopend op de Jeugdnota voeren we een aantal pilots uit voor kinderen/ jeugd, die er vanuit preventief opzicht mede op gericht zijn om de behoefte aan zwaardere jeugdzorg op termijn te beperken. Het gaat om de projecten Maatschappelijke diensttijd (MDT), Buurtgezinnen, en Kansrijke start, de eerste 1000 dagen.

2.2. Jeugdzorg

Doelstellingen

2.2.1. Wat willen we bereiken?

In ons aandeel voor de zorg voor onze jeugd stimuleren we een snelle en adequate hulpverlening. Door instroom te verlagen en doorstroom en uitstroom te bevorderen willen we dat er minder kinderen in de jeugdzorg zitten. We investeren gericht in preventie en zetten in op normaliseren en de-medicaliseren. Zo waarborgen wij dat zorg beschikbaar blijft voor die kinderen die het echt nodig hebben.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We investeren in collectieve voorzieningen die preventief werken, zoals zorg voor passende hulp voor jeugdigen bij ingrijpende keuzes.
- We kijken o.a. bij verlengingen telkens kritisch of specifieke jeugdzorg nog steeds de beste oplossing is voor jeugdigen en gezinnen.
- We zorgen voor versterking van het gemeentelijk jeugdteam, zodat er meer tijd is om tot een op maat gesneden toeleiding te komen en de hulptrajecten te kunnen volgen.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Aanpak doorverwijzing huisartsen

We bepalen samen met de huisartsen welke maatregelen we kunnen nemen om doorverwijzingen naar jeugdzorg efficiënter en effectiever te laten verlopen. Dit doen we op basis van de uitkomsten van het onderzoek dat in 2023 is gestart en doorloopt in 2024.

Voortzetting uitbreiding jeugdteam

In 2023 is het jeugdteam tijdelijk versterkt met 3 fte extra. Daarmee is meer deskundigheid en meer tijd en ruimte beschikbaar gekomen voor regievoering door het jeugdteam. Wij constateren dat de jeugdconsulenten nu beter regie kunnen voeren conform het Verbeterplan Versterkte procesregie juli 2022 'Eigenaarschap en gezamenlijke verantwoordelijkheid'. Daarom zetten wij deze tijdelijke uitbreiding om in een structurele uitbreiding.

Plan van aanpak doorontwikkeling jeugdhulp

Op basis van een plan van aanpak versterken we ons jeugdteam verder, zodat dit team ook lichte ambulante hulp en ondersteuning kan gaan verlenen, om de behoefte aan duurdere en zwaardere (externe) jeugdzorg op termijn te verlagen. Deze versterking sluit aan op de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

2.3. Onderwijs & onderwijshuisvesting

Doelstellingen

2.3.1. Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen vrije keuzes en gelijke kansen en behandeling krijgen in het onderwijs. We werken hierbij actief samen met de onderwijsinstanties. **Het Integraal Huisvestingsplan (IHP)** is het richtsnoer voor onderwijshuisvesting. De arbeidskrapte en de stijging van de bouwkosten vragen om scherpere prioritering in de tijd. We kijken naar multifunctioneel gebruik van de huisvesting voor zowel onderwijs als voor activiteiten buiten schooltijd.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We stimuleren gelijke kansen voor alle kinderen bij de aanmeldprocedures voor scholen (PO & VO).
- Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is het richtsnoer voor onderwijshuisvesting.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Verbeteren aanmeldingsbeleid scholen

De huidige aanmeldingsprocedure voor scholen kan leiden tot ongelijke kansen voor bepaalde scholieren. Bepaalde scholen kampen met een te hoge vraag, en andere scholen met een onderbenutting waar uiteindelijk vooral de kansarmere kinderen terechtkomen. Hierdoor krijgen we segregatie van leerlingengroepen, waar we ook wettelijk een taak hebben dit te voorkomen. Het is daarom van belang om dit te adresseren en te zorgen voor een eerlijkere en beter gereguleerde aanpak. Daarom gaan we actief met scholen in overleg om samen te werken aan een eerlijker aanmeldingsbeleid. Ons doel is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen gelijke toegang hebben tot het onderwijs en dat het proces transparanter en rechtvaardiger wordt.

Evaluatie Onderwijskansenbeleid

Als onderdeel van ons streven naar gelijke onderwijskansen, zetten we ons in om kinderen met een achterstand te ondersteunen en te helpen. Momenteel concentreren we ons op initiatieven binnen de kinderopvang en buitenschoolse opvang, waar we maatregelen hebben getroffen om deze kinderen specifieke ondersteuning te bieden. We gaan het huidige onderwijskansenbeleid kritisch evalueren en analyseren of het daadwerkelijk het gewenste effect heeft.

Verbinden scholen aan lokale economie

Ons streven is om de verbondenheid van jongeren met onze gemeente te vergroten en tegelijkertijd de aantrekkelijkheid van ons gebied voor bedrijven te versterken. Om dit doel te bereiken, leggen we de nadruk op het bevorderen van nauwere samenwerking tussen bedrijven en het onderwijsveld. Door bedrijven te stimuleren om actief de samenwerking met onderwijsinstellingen op te zoeken, willen we jongeren een unieke kans bieden om hun vaardigheden en kennis te ontwikkelen in nauwe samenwerking met de lokale industrie.

Uitvoeringsplan integraal huisvestingsplan onderwijs 2025-2026

Op basis van de vastgestelde programma aanpak en het geactualiseerde Integraal Huisvesting Plan (IHP), maken we in samenwerking met de betreffende schoolbesturen in 2024 het eerste uitvoeringsplan IHP voor de periode 2025-2026. Hierin worden de specifieke bouwplannen die voor 2025 en 2026 gepland staan nader uitgewerkt.

In 2024 werken we daarnaast verder aan de voorbereiding en realisatie van nieuwbouw / renovatie van de scholen waarvoor in 2023 en eerder al besluiten zijn genomen.

Continueren aanpak Nationaal Programma Onderwijs 2023-2025

In 2023 is voor het Nationaal Programma Onderwijs een aanpak vastgesteld voor de periode juli 2023 - juli 2025. In 2024 wordt deze aanpak volgens plan uitgevoerd, dit betekent dat verschillende partijen activiteiten en projecten uitvoeren zoals OpStap, de proeftuin normaliseren en de VoorleesExpress.

Wie zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 2:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	MB 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
Lasten						
Kansrijk opgroeien						
Jeugdbeleid	1.414	1.702	1.881	1.880	1.879	1.879
Jeugdzorg	13.796	14.487	16.376	14.477	14.220	14.220
Onderwijs en onderwijshuisvesting	5.108	5.342	6.800	8.154	9.892	9.904
Totaal Kansrijk opgroeien	20.319	21.531	25.057	24.511	25.991	26.003
Baten						
Kansrijk opgroeien						
Jeugdbeleid	-128	-65	-65	-65	-65	-65
Jeugdzorg	-95	0	0	0	0	0
Onderwijs en onderwijshuisvesting	-639	-767	-404	0	0	0
Totaal Kansrijk opgroeien	-862	-832	-468	-65	-65	-65
Resultaat voor bestemming	19.456	20.699	24.589	24.446	25.927	25.938
Toevoegingen						
Kansrijk opgroeien						
Jeugdbeleid	103	0	0	0	0	0
Onderwijs en onderwijshuisvesting	134	0	0	0	0	0
Totaal Kansrijk opgroeien	237	0	0	0	0	0
Onttrekkingen						
Kansrijk opgroeien						
Jeugdbeleid	-1	-26	-26	-26	-26	-26
Onderwijs en onderwijshuisvesting	-443	-65	-309	-309	-309	-309
Totaal Kansrijk opgroeien	-444	-91	-335	-335	-335	-335
Saldo reserves	-207	-91	-335	-335	-335	-335
Resultaat na bestemming	19.249	20.608	24.254	24.111	25.592	25.603

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 2	Verschil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Urentoedeling</i> In de begroting is de toedeling van de formatie aan de activiteiten / producten opnieuw tegen het licht gehouden. Dit kan ook programma-overstijgend zijn maar is, behoudens de loonontwikkelingen, budgetneutraal. <i>Prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2024 zijn de budgetten met 7% verhoogd.		
Onderwijs en onderwijshuisvesting <i>Onderwijshuisvesting</i> CUP 2024: Reservering kapitaallasten IHP (N € 1,5 mln.)	1.412	N
Jeugdbeleid <i>Overige onderwijs</i> Hogere bijdrage regio leerlingenvervoer (N € 138K) CUP 2024 hogere bijdrage verrijken/ontlasten onderwijs (N € 60K) Prijsindexatie (N € 95K)	345	N
Jeugdzorg <i>Maatwerkvoorzieningen Jeugd</i> Vervallen incidentele CUP activiteiten 2023 (V € 122K) Extra middelen Hervormingsagenda (meicirculaire 2023) (N € 1,68 mln.; bijdrage Rijk in Programma 6: per saldo budgetneutraal) Verschuiving urentoedeling (N € 322K)	1.889	N
Totaal	3.646	N

Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving

Maatschappelijke effecten

Gooise Meren biedt passende woonruimte.

De gemeente Gooise Meren is duurzaam, leefbaar en toekomstgericht.

De gemeente Gooise Meren groeit met behoud van de kwaliteit van de groene en veilige leefomgeving.

3.1. Wonen

Doelstellingen

3.1.1. Wat willen we bereiken?

De gemeente wil scherp blijven sturen op de vervulling van de woningbouwopgaven. Daarom is zij in 2023 gestart met het actualiseren van de woonvisie, zodat zij kaders kan stellen en voorwaarden heeft voor ontwikkelaars en woningcorporaties. Op hun beurt kunnen zij dan zorgen dat woningzoekenden binnen onze gemeente een passende woning kunnen vinden. De tekorten aan geschikte woningen gelden met name voor de lagere- en middeninkomensgroepen en voor spoedzoekers, jongeren, ouderen en mensen met een zorgbehoefte.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Sturen op passend wonen voor iedereen met onze woonvisie

De gemeente heeft in 2023 gewerkt aan de actualisering van de woonvisie, om scherper te kunnen sturen op de woningbouwopgaven. Daarvoor is onderzoek naar de woningbehoefte en bevolkingsontwikkeling in onze gemeente gedaan. De resultaten daaruit zijn de bouwstenen voor de woonvisie. Deze wordt in 2024 ter vaststelling aan de raad aangeboden.

De gemeente streeft naar een evenwichtig samengestelde woningvoorraad, die aansluit bij de lokale behoefte. Gegeven de huidige woningvoorraad in Gooise Meren betekent dit dat het aandeel woningen in de sociale woningbouw en in het middensegment zal moeten toenemen.

Prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties

De prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties moeten in 2024 weer worden herzien. Deze keer betrekken we ook zorgpartijen. De prestatieafspraken vloeien voort uit de nieuwe woonvisie die in 2024 wordt vastgesteld. We maken onder andere afspraken over doorstroming, spreiding woningbouwcategorieën over de kernen, sociale koop, woningen met zorg en huisvesting van statushouders.

Implementeren doelgroepenverordening in Omgevingsplannen

De gemeente heeft in 2023 een doelgroepenverordening vastgesteld. Met de doelgroepenverordening kan zij in nieuw op te stellen omgevingsplannen sturen op percentages nieuw te bouwen woningen in verschillende categorieën (sociale huur, middeldure huur, goedkope en middeldure koop) en naar behoefte voor specifieke doelgroepen (ouderen, zorgwoningen, starters).

Op 1 januari 2024 gaat de Omgevingswet in, en nemen we de doelgroepenverordening op in gemeentelijke omgevingsplannen.

Taskforce sociale woningbouw voortzetten

We blijven samenwerken met woningcorporaties in de Taskforce Versnellen Sociale Woningbouw. De Taskforce helpt de corporaties hun prestatieafspraken met de gemeente te realiseren en sneller te voorzien in de groeiende vraag naar betaalbare woningen en woningen voor specifieke doelgroepen.

Experiment voorrang voor mensen met een 'cruciaal beroep' op sociale huurwoning

In 2024 start de gemeente samen met gemeente Hilversum een experiment waarin een beperkt aantal sociale huurwoningen op WoningNet met voorrang wordt aangeboden aan bijvoorbeeld leraren, zorgpersoneel en mensen die werken als politieagent.

Uitvoeren van visie Wonen en Zorg

In 2023 heeft de gemeente haar visie Wonen en Zorg met het bijbehorende uitvoeringsplan opgesteld. Ook is de gemeente begonnen met uitvoeren van de eerste acties uit het uitvoeringsplan, waaronder het opzetten van een stimulerings- en bewustwordingsprogramma voor senioren, gericht op: óf het levensloopbestendig maken van de huidige (koop)woning, óf verhuizen naar een geschikte woning. In samenspraak en samenwerking met Sociaal Domein en vrijwilligers- en seniorenorganisaties.

In 2024 streeft de gemeente samen met partijen in zorg, welzijn en wonen naar het instellen van een platform Wonen & Zorg voor het gezamenlijk trekken van de opgaven uit de woonzorgvisie.

Meldpunt Wet goed verhuurderschap

Op 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap in werking getreden. De wet voorziet in een landelijke basisnorm voor goed verhuurderschap, waaraan alle verhuurders moeten voldoen. Daarmee is het college in staat om de huurders van woningen in particulier bezit te beschermen tegen bijvoorbeeld intimidatie, discriminatie of te hoge huren. In 2023 is gewerkt aan de totstandkoming van een meldpunt voor klachten over ongewenst gedrag van verhuurders en de implementatie van toezicht en handhaving op de landelijke regels. Per 1 januari 2024 is het meldpunt operationeel.

Versterken positie woningzoekenden

Het is voor de besluitvorming in de gemeente van belang dat alle groepen inwoners gehoord worden. We willen de participatie van actief woningzoekenden in de besluitvorming versterken. In samenwerking met woningcorporaties onderzoeken we op welke wijze we woningzoekenden een stem kunnen geven.

3.2. Buitenruimte & leefomgeving

Doelstellingen

3.2.1. Wat willen we bereiken?

De inrichting en het onderhoud van onze openbare ruimte zijn erop gericht dat deze groen, schoon en veilig is, bestand is tegen de effecten van de klimaatverandering en bijdraagt aan de biodiversiteit. We betrekken inwoners hierbij en stimuleren actieve bijdragen vanuit de samenleving. Zorg voor dierenwelzijn is voor ons een kwestie van beschaving. Organisaties die wettelijke taken uitvoeren bij het inzetten voor dierenwelzijn, moeten structureel ondersteund worden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We realiseren en versterken natuurverbindingen, beschermen bomen en parken (door middel van een algemene kapvergunning) en voegen meetbaar groen en bomen toe.
- Natuurhistorische parken krijgen onderscheidend aandacht bij het beheer en onderhoud van groen.
- We voeren het Biodiversiteitsplan uit en hebben speciale aandacht voor het verminderen van verharde, stenen ondergrond.
- We evalueren na twee jaar het effect van de keuze voor het huidige onderhoudsniveau en besluiten dan of het niveau omhoog moet.
- We zetten ons in om de faciliteiten voor opvang en het bevorderen van dierenwelzijn in samenwerking met gemeenten in de regio structureel te regelen en tevens dat de dierenopvang naar Crailo terugkeert.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Biodiversiteitsactieplan uitvoeren en monitoren

In 2024 geven we verder uitvoering aan de maatregelen uit het Programma Biodiversiteit (uitgewerkt in het Biodiversiteitsactieplan Gooise Meren). Deze maatregelen bestaan uit o.a. de omvorming van gazondelen en aanvullen opgaande beplanting ter verbetering van ecologische verbindingen door het stedelijk gebied. In 2024 monitoren we ook de effecten en de voortgang van de vergroeningsopgave.

Herzien kapbeleid

Bomen zijn belangrijk voor de kwaliteit van de leefomgeving, de biodiversiteit en het klimaat. In 2024 evalueren we het huidige kapbeleid dat gebaseerd is op een waardevolle bomenlijst en de weigeringsgronden uit de APV en inventariseren we de mogelijkheden voor aanpassing zodat bomen beter behouden blijven voor een goed leefklimaat voor mens en dier.

Beleid begraafplaatsen herzien

We actualiseren het beleid voor de begraafplaatsen op het gebied van monumentenzorg, klimaatadaptatie, uitvaartzorg en andere relevante zaken, waarbij rekening wordt gehouden met ontwikkelingen in de uitvaartbranche en de maatschappij. Op basis daarvan kunnen we de begraafplaatsen toekomstbestendig beheren.

Beheer areaal

Ook in 2024 wordt er vanuit diverse (bouw)plannen areaal aan de gemeente overgedragen. Het gaat hierbij om De Krijgsman deelplan 6 t/m 9, het buitenterrein van de Sporthal Bredius, het bouwplan Bredius en de Voormeerpassage. Hiervoor zijn beheergelden noodzakelijk.

Verplaatsbare verzamelgraven

Het realiseren van verplaatsbare bekistingen ten behoeve van 3 verzamelgraven op de begraafplaatsen in Bussum, Muiden en Muiderberg in 2024/2025 bestaat uit het herinrichten van het bestaande verzamelgraf (Muiden) en het leveren en plaatsen van een drietal verzamelgraven (aluminium grafbekisting en afsluitbare (betondeksels). Met deze verzamelgraven kan het ruimen van graven piëteitsvol en efficiënter worden uitgevoerd.

Verledden lichtmasten

In het beheerplan 2022-2025 is de ambitie uitgesproken om het onderhoud waar mogelijk te verduurzamen. In deze lijn past het overstappen naar energiezuinige ledverlichting bij het vervangen van 'oude lampen'. Op dit moment hebben we 12.000 masten binnen de gemeente Gooise Meren waarvan er inmiddels 3.000 zijn verled. Om de duurzaamheidsopgave te versnellen en een structurele besparing op de energielasten te realiseren zullen de resterende 9.000 lantaarns versneld worden verled.

Bodemtaken

Wanneer de Omgevingswet van kracht wordt, zal de Gemeente Gooise Meren bevoegd gezag worden over de bodemlocaties waar in het verleden een bodemsanering heeft plaatsgevonden en die nu schoon dan wel voldoende gestabiliseerd en geschikt zijn voor het huidige gebruik. De nieuwe taken die de gemeente voor deze bodemlocaties moet gaan uitvoeren betreffen toezicht, handhaving en beoordelen bodemonderzoeken (van initiatiefnemers). In feite moet de gemeente ervoor zorgen dat de bodemkwaliteit gelijk blijft of beter wordt. Deze taak zal namens de gemeente worden uitgevoerd door de OFGV, die daar de specialisten voor heeft.

Vergroten inzicht functioneren rioolstelsels

Wij toetsen in hoeverre riolering bijdraagt aan verontreiniging van het oppervlaktewater en wij toetsen in hoeverre de riolering water-op-straat kan voorkomen.

Klimaatbestendig maken openbare ruimte

Wij onderzoeken welke maatregelen effectief zijn om risico's op wateroverlast te beperken op locaties waar dit risico hoog is. Ook voeren wij maatregelen uit om dit risico te beperken, zoals het verlagen van bermen en ander openbaar groen.

Verbeteren van vervoer en opvang dieren

Vanaf 2024 ontvangen de dierenwelzijnsorganisaties, waar wij als gemeente gebruik van maken voor de opvang en het vervoeren van dieren, extra financiële middelen vanuit de gemeente. Door het ontvangen van deze extra financiële middelen kunnen deze dierenwelzijnsorganisaties, zijnde de Dierenambulance Gooi en Vechtstreek, de Vogelopvang Midden-Nederland en de Egelopvang Midden-Nederland, hun taken beter uitvoeren. Daarnaast wordt de mogelijke terugkeer van de dierenopvang naar Crailo samen met de Dierenambulance Gooi en Vechtstreek, in de vorm van het Gooische Nest, verder uitgewerkt.

Mogelijkheden vergroening inventariseren

We brengen in beeld waar wij in de openbare ruimte bestaande verharding kunnen omvormen tot groen. Hiermee verbeteren wij de waterhuishouding en hittesteendigheid van de bebouwde omgeving.

3.3. Duurzaamheid

Doelstellingen

3.3.1. Wat willen we bereiken?

De gemeente Gooise Meren onderschrijft de landelijke klimaatdoelstellingen om in 2050 volledig duurzaam, energieneutraal en circulair zijn.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We geven prioriteit aan waarbij wij als gemeente het hoogste klimaat- en/of milieurendement kunnen realiseren gegeven de beperkte middelen.
- Duurzaamheid is niet alleen een zaak van de overheid. Daarom stimuleren we dat iedereen mee kan doen en dat ook doet. We werken samen met lokale partijen en stimuleren particuliere initiatieven.
- We zetten in op energieneutraliteit en de klimaatdoelen door de nadruk te leggen op isolatie voor alle huizen, opwek door zonnepanelen op daken, kiezen voor vergroening (van openbare gebouwen, bedrijfsterreinen en van onze centra) en bevorderen meervoudig ruimtegebruik.
- We betrekken ook onze monumenten bij de verduurzamingopgave, mede met het oog op het behoud ervan.
- We zijn tegen een biomassacentrale in Diemen.
- Bij de herinrichting van de openbare ruimte houden we rekening met klimaatverandering (opwarming, hittestress, langdurige droogte en meer regen in korte tijd).
- We geven uitvoering aan de vastgestelde Transitievisie Warmte en aan onze ambities in het kader van Regionale Energiestrategie (RES).

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Opstellen Programma Energietransitie

In het coalitieakkoord staat: De gemeente Gooise Meren onderschrijft de landelijke klimaatdoelstellingen om in 2050 volledig duurzaam, energieneutraal en circulair zijn.

Om deze landelijke ambitie voor 2050 te vertalen naar lokaal niveau werken wij een programma uit, waarbij we de bijdrage van Gooise Meren uitwerken in lokale doelstellingen en activiteiten.

Bij het opstellen van het programma hebben we drie beleidsuitgangspunten als vertrekpunt: besparen van energie, opwekken van duurzame energie en aardgasvrij wonen en werken. We bouwen in het programma verder op de vastgestelde RES 1.0 en de Transitie Visie Warmte. De acties die we gaan uitvoeren binnen elk van deze sporen, koppelen we aan de concrete omgeving van onze inwoners en ondernemers: activiteiten thuis, in de buurt, op het werk en onderweg.

Het programma geeft inzicht in de langetermijnplanning en de benodigde middelen tot 2030 met een doorkijk naar 2050. De rijksoverheid heeft middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om de komende jaren extra capaciteit hiervoor in te zetten (CDOKE).

Lokale Aanpak Isolatie Woningen

In 2024 geven we, als onderdeel van het Programma Energietransitie, uitvoering aan de Lokale aanpak isolatie woningen (LAI). Via het gemeentelijk energieloket en de energiecoaches van Wattnu worden inwoners op diverse manieren ontzorgd bij het verduurzamen van hun woningen. De komende jaren worden er door de rijksoverheid financiële middelen beschikbaar gesteld om onze inwoners te ondersteunen met het verduurzamen van hun woningen. Voor woningen met een lage WOZ-waarde is meer budget beschikbaar dan voor dure koopwoningen. De middelen die hiervoor beschikbaar komen, worden benut voor concrete isolatie- en andere energiebesparende maatregelen in woningen met slechte energie labels. De woningcorporaties zijn verantwoordelijk voor de verduurzaming van alle sociale huurwoningen en hebben hier eigen budgetten voor.

RES 2.0

Na de voorbereiding in 2023 zullen in 2024 de consultatie en het besluitvormingsproces van de Regionale Energiestrategie (RES) 2.0 plaatsvinden. De provincie heeft hierin een rol als procesregisseur en organiseert informatieavonden waar we als gemeente in participeren.

Daarnaast organiseren we als gemeente zelf ook informatiemomenten om tot een gedragen lokale inbreng voor de RES 2.0 te komen. Dit resulteert mogelijk in nieuwe zoekgebieden voor de opwek van duurzame energie. In de tweede helft van 2024 vindt hierover besluitvorming plaats.

Uitvoering TransitieVisie Warmte

Om uitvoering te kunnen geven aan de TVW wordt op dit moment nagedacht over een grotere rol voor gemeenten in de warmteketen. Dit wordt door het rijk verankerd in nieuwe wetgeving. De mogelijke financiële consequenties die daarbij horen zijn tijdens het opstellen van deze begroting nog niet duidelijk. Daarom komen wij met een separaat voorstel hierover naar de gemeenteraad.

Afhankelijk van de eind 2023 verwachte besluitvorming over het vervolg voor de pilot voor het warmtenet in Muiderberg zetten we in 2024 verdere stappen voor het realiseren van een warmtevoorziening in Muiderberg.

Daarnaast werken we verder aan de verkenningsswijken, waarbij we onderzoeken of de in de TVW genoemde 'meest waarschijnlijke warmteoplossing' ook een haalbare oplossing biedt op financieel-, technisch- en maatschappelijk vlak. Op basis van deze verkenningen wordt de planning voor de volgende Wijkuitvoeringsplannen aangepast.

Verduurzaming erfgoed

In 2024 gaan we in navolging van de beleidsregels over zonnepanelen op erfgoed, werken aan beleidskaders voor isolerend glas bij monumenten en in beschermd dorpsgezicht. We denken hierbij aan een zogenaamde flitsvergunning die het voor pandeigenaren makkelijker maakt om te verduurzamen.

Daarnaast onderzoeken we of de onderhoudssubsidie voor instandhouding monumenten ook ingezet kan worden voor verduurzaming.

We blijven samenwerken rond duurzame thema's met Samen Sneller Duurzaam

Binnen Samen Sneller Duurzaam blijven initiatieven met betrekking tot duurzaamheid leven. Voorbeelden hiervan zijn Gooise Meren zwerfvuilverrij en initiatieven rond energie. Daarnaast zien we dat binnen Samen Sneller Duurzaam ook nieuwe initiatieven rond thema's als circulariteit en voedsel opkomen. Verder zien we dat in het netwerk van Samen Sneller Duurzaam kwartiermakers, voortrekkers en deskundigen bezig zijn met diverse duurzame opgaven. Wij gaan intensievere samenwerking en uitwisseling tussen de verschillende kwartiermakers, voortrekkers en deskundigen stimuleren. In onze gemeenschap is veel kennis aanwezig die behulpzaam is bij de verdere uitwerking van duurzame thema's. We ondersteunen Samen Sneller Duurzaam met communicatie in de verschillende gemeentelijke media.

Daarnaast blijven wij met het Initiatievenfonds Duurzaamheid initiatieven uit de samenleving die passen bij ons beleid ondersteunen.

Inwoners en organisaties bewustmaken van het belang van Fairtrade

Wij hebben in januari 2023 opnieuw de titel Fairtrade Gemeente ontvangen. Met deze titel geven we aan dat onze gemeente, winkels, horeca, bedrijven, organisaties, inwoners en de lokale overheid fairtrade een warm hart toedragen omdat verkoop en gebruik van fairtrade producten bijdragen aan meer eerlijke handel.

Samen met de Werkgroep Fairtrade Gooise Meren dragen we het belang van fairtrade uit door:

- het organiseren van- of deelnemen aan publieksactiviteiten die aandacht vragen voor fairtrade en fairtrade producten;
- het basis- en voortgezet onderwijs te stimuleren lessen te geven over eerlijke handel en fair fashion.

3.4. Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstellingen

3.4.1. Wat willen we bereiken?

In Gooise Meren benutten we de beperkte ruimte voor groei optimaal. Binnen onze schaarse ruimte kiezen we voor duurzame ontwikkeling, met oog voor de natuur, de historische waarde en de leefbaarheid in de bestaande woongebieden. We groeien, waar mogelijk, om in woningbehoefte te voorzien en zorgen dat het aanbod van bedrijfsruimte niet afneemt. We onderzoeken, samen met de betreffende bedrijven, of overlast gevende bedrijvigheid uit de kernen verplaatst kan worden en plaats kan maken voor andere bedrijvigheid of woningbouw. Bij nieuwbouw kijken we ook naar de voorzieningen en bij (her)inrichting van de openbare ruimte kijken we of er kansen zijn voor buitensport of spel.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We nemen de huidige parkeernormen en -richtlijnen opnieuw onder de loep en werken aan een transparant kader waarin maatwerk mogelijk is. Deze normen en richtlijnen hangen nauw samen met de binnenstedelijke ontwikkeling en zijn nauw gerelateerd aan de kwaliteit van de leefomgeving.
- We blijven zoeken naar locaties voor woningen en bedrijven. We bouwen niet in de natuur en breiden, als dat past, wel in. Op inbreidlocaties worden uiterlijk en massa goed afgestemd op de omgeving.
- We passen de rol van de commissie ruimtelijke kwaliteit aan in het licht van de Omgevingswet.
- Voortvarende ontwikkeling en (verdere) uitvoering van lopende ruimtelijke projecten, zoals BOR gronden, Naarderheem, Crailo, Krijgsman en Hocras.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Werken volgens de Omgevingswet

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Ter voorbereiding hierop is in 2023, en in de jaren daarvoor, hard gewerkt aan de Omgevingsvisie, het instrumentarium, het aanpassen van processen, digitalisering en ook aan een andere manier van werken in houding en gedrag. Kortom, alles wat nodig is om tot een goede implementatie van deze wet voor Gooise Meren te komen. In 2024 gaan we werken volgens de nieuwe Omgevingswet en gaat de aandacht naar een goede borging van werkwijzen, instrumenten en processen. Ook gaan we regelmatig evalueren of er aanpassingen nodig zijn. Rond de invoering zullen we te maken hebben met pieken en dalen in het aantal te verwerken aanvragen. Tenslotte starten we in 2024 met de voorbereidingen het proces om te komen tot een Omgevingsvisie 2.0.

Omgevingsplannen

Vanaf 1 januari 2024 is sprake van een tijdelijk omgevingsplan. Daarin zitten alle huidige bestemmingsplannen en de Rijksregels die automatisch overgaan naar de gemeenten (Bruidsschat). Als gemeente moeten we hier vervolgens één definitief omgevingsplan van maken. Het omgevingsplan bevat dan alle bestemmingsplannen, de verordeningen die over de fysieke leefomgeving gaan en de Bruidsschat. Dit gaan we gebiedsgewijs uitvoeren. In 2023 zijn we gestart met een pilot in Muiderberg, die we in 2024 verwachten af te ronden. Daarna zullen nieuwe gebieden worden opgepakt om uit te werken. We hebben tot 2030 om dit voor de hele gemeente te doen.

Welstandsvrije gebieden

Voorafgaand aan het nieuwe omgevingsplan, is een beleidsregel voor welstandsvrij bouwen voorgelegd aan de raad. Hiermee komen we tegemoet aan een belangrijk verbeterpunt van de Omgevingswet: dienstverlening richting initiatiefnemers op het gebied van kortere doorlooptijd procedures. We willen deze beleidsregel vooral toepassen op bouwplannen voor bestaande panden in een beperkt aantal welstandsgebieden. Nieuwbouw, bouwplannen van monumenten en bouwplannen voor bestaande panden in

gebieden met een bijzonder welstandsniveau vallen hier niet onder. Het proces voor deze plannen wordt anders ingericht.

Wet kwaliteitsborging

De Wkb treedt per 1 januari 2024 samen met de Omgevingswet in werking.

De gemeente zal bij 90% van de aanvragen (gevolgklasse1) het technische deel niet meer toetsen en er ook geen toezicht op houden. Dit moeten private kwaliteitsborgers gaan doen. De gemeente houdt wel haar controlerende, en zonodig handhavende, taak op de gegevens/rapportages die de kwaliteitsborger bij de gemeente moet overleggen. Ook de Omgevingsplan toets en de Welstandstoets blijft bij de gemeente. Dit heeft gevolgen voor de legesinkomsten. Naar verwachting zullen als gevolg van de veranderende taken minder legesinkomsten ontvangen worden, ongeveer 25% per aanvraag. Er zullen ook minder uitgaven aan inhuur zijn. De precieze verhouding is nog niet duidelijk. De verwachting is dat eind 2023 extra veel aanvragen onder het oude regime zullen worden ingediend.

Externe veiligheid

Wanneer de Omgevingswet per 1-1-2024 van kracht wordt, krijgt de Gemeente Gooise Meren er nieuwe taken bij op het gebied van Externe Veiligheid. Dat is onder andere het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV), een feitelijke, digitale, weergave van de veiligheidsrisico's. Het REV wordt onder de Omgevingswet, een weergave van de risicoveroorzakers zoals deze in Bijlage VII van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl, onderdeel van de Omgevingswet) zijn benoemd en de weergave van de risico-ontvangers zoals deze in Bijlage VI van het Bkl zijn benoemd.

Het REV wordt in 2024 "gevuld" en daarna onderhouden, de OFGV en Veiligheidsregio ondersteunen de Gemeente Gooise Meren daarbij met de benodigde data.

Voortvarend doorgaan met gebiedsvisie Bussum-Zuid en Visie Muiden Noord-West

De gemeente is in 2023 gestart met het opstellen van een gebiedsvisie voor een evenwichtige doorontwikkeling van Bussum-Zuid. De gebiedsvisie heeft naast de woningbouwopgave en de prestatieafspraken met de woningcorporaties ook aandacht voor de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de duurzaamheid van Bussum-Zuid.

Ook is de gemeente in 2023 gestart met het opstellen van een visie op Muiden Noord-West.

Voor deze visies zullen in 2024 diverse onderzoeken plaatsvinden (geluid, natuur, klimaatadaptatie, verkeer en infra, detailhandel en bedrijven, voorzieningen en ontmoeting) ten behoeve van de visie en voor de verdere uitwerking in deelplannen.

Wie zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 3:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek
- Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.
- Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer
- Stichting Goois Natuurreservaat
- GEM Crailo BV

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	MB 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
Lasten						
Passend wonen in een groene omgeving						
Wonen	80	375	343	143	123	123
Buitenruimte en leefomgeving	28.422	31.287	33.817	34.015	33.607	33.757
Duurzaamheid	2.696	2.480	1.866	1.812	704	701
Ruimtelijke ontwikkeling	5.927	9.429	5.800	4.307	3.956	3.536
Totaal Passend wonen in een groene omgeving	37.124	43.571	41.826	40.278	38.390	38.117
Baten						
Passend wonen in een groene omgeving						
Wonen	-17	-12	-12	-12	-12	-12
Buitenruimte en leefomgeving	-16.346	-16.402	-17.614	-17.664	-18.141	-18.299
Duurzaamheid	-769	-1.141	-1.095	-1.105	0	0
Ruimtelijke ontwikkeling	-7.066	-9.968	-4.050	-2.456	-2.265	-2.265
Totaal Passend wonen in een groene omgeving	-24.198	-27.523	-22.773	-21.237	-20.419	-20.577
Resultaat voor bestemming	12.926	16.048	19.053	19.041	17.971	17.541
Toevoegingen						
Passend wonen in een groene omgeving						
Ruimtelijke ontwikkeling	305	2.513	0	0	0	0
Onttrekkingen						
Passend wonen in een groene omgeving						
Buitenruimte en leefomgeving	-39	-80	0	0	0	0
Ruimtelijke ontwikkeling	-696	-460	-309	-109	-109	-109
Totaal Passend wonen in een groene omgeving	-736	-540	-309	-109	-109	-109
Saldo reserves	-431	1.973	-309	-109	-109	-109
Resultaat na bestemming	12.495	18.021	18.743	18.932	17.862	17.431

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 3	Vershil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Urentoedeling</i> In de begroting is de toedeling van de formatie aan de activiteiten / producten opnieuw tegen het licht gehouden. Dit kan ook programma-overstijgend zijn maar is, behoudens de loonontwikkelingen, budgetneutraal. <i>Prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2024 zijn de budgetten met 7% verhoogd.		
Wonen CUP 2024: taskforce woningbouw en prestatieafspraken (N € 70K) Vervallen incidentele lasten CUP 2023 (V € 80K) Verschuiving urentoedeling (V € 77K)	32	V
Buitenruimte en leefomgeving <i>Wegen en straatmeubilair</i> Ruimte maken CUP: verleden openbare verlichting (N € 1,1 mln.) Hogere rentelasten (N € 300K); Indexatie (N € 410K) Vervallen incidenteel budget 2023: asfalt Meerstraat (V € 500K); Onderhoud Hakkelaarsbrug : N€ 277K	1.717	N
<i>Riolering</i> Onttrekking voorziening in het kader van berekening kostendekkendheid (V 179K)	209	V
<i>Begraven</i> CUP actualiseren beleid begraafplaatsen (N € 50K) Verplaatsbare bekisting verzamelgraven (N € 40K)	89	N
<i>Groen</i> Verschuiving urentoedeling (V € 182K) CUP 2024 onderzoek waarde bomen (N € 40K) Indexatie 2024 7% (N € 125K)	87	V
<i>Natuur en milieu</i> CUP: dierenwelzijnsbeleid (N € 100K)	55	N

<i>Speelvoorzieningen</i> Verschuiving urentoedeling (V € 219K)	167	V
Duurzaamheid <i>Duurzaamheid</i> Vervallen incidentele CUP uitgaven 2023 (V € 755K) Verschuiving urentoedeling (N € 102K)	568	V
Ruimtelijke ontwikkeling <i>Ruimtelijke ontwikkeling</i> Verschuiving urentoedeling (V € 127K) Vervallen incidentele lasten 2023 gebiedsvisie Bussum Zuid (V 400K)	472	V
<i>Projecten</i> Actualisatie baten en lasten Krijgsman (V € 169K); storting leges in egalisatievoorziening (N € 720K) Dekking kapitaallasten bruggen Krijgsman uit reserve (V € 109K)	399	N
Overig <i>Overige verschillen < € 70.000</i>	7	N
Totaal	722	N

Indicatoren

Eigen indicatoren Wonen

nr.	Omschrijving indicator	2021	2024	2026	2028	2030 (Etc. om de 2 jaar bijhouden)	Streefwaarde 2024 en 2040	Bron
1.	Aantal geclusterde woonvormen GM totaal	976	1.066	1.156	1.246	1.336	2024: 1.066 2040: 2.750	Gegevens van woningcorporaties gemeente Gooise Meren

Eigen indicatoren Duurzaamheid & Klimaat

nr.	Omschrijving indicator	2020	2021	2022	Streefwaarde	Bron
2.	% woningen met geregistreerde zonnepanelen op het dak	9,0%	12,0%	13,2%	n.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
3.	% circulaire inkoop (euro's) ten opzichte van totale inkoop door eigen organisatie	-	zilver	goud	2025: goud	SpendAnalyse, contractregistratie, afd. Inkoop
4.	CO ₂ Footprint eigen organisatie	-	-	-	2050: energieneutraal	Milieubarometer
5.	Groenindex	-	0,5160	0,499	0,500	zie toelichting

Toelichting:

- Hiermee wordt aangegeven op hoeveel procent van de woningen zonnepanelen liggen.
- De meetmethodiek van de MRA is dusdanig opgezet dat gewerkt wordt met bandbreedtes:
Zilver: tussen 20 en 49% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.
Goud: tussen 50 en 79% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.
- De CO₂ footprint geeft aan de hand van een aantal thema's inzicht in de CO₂ uitstoot van de gemeentelijke organisatie. In 2050 moet de eigen organisatie energieneutraal zijn.
- Gebaseerd op satellietbeelden en afhankelijk van klimatologische omstandigheden. Bosperceel = 1.0; een versteende wijk zonder groen en tuinen = 0,0.

Kengetallen

Kengetallen Duurzaamheid

nr.	Omschrijving	2020	2021	2022	Bron
1.	Totaal elektriciteitsgebruik woningen (kWh)	75,8 mln. kWh	78,8 mln. kWh	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	Totaal aardgasverbruik woningen (m3) (temperatuur gecorrigeerd)	41,4 mln. m3	41,6 mln. m3	nog niet bekend	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
3.	Opbrengst zonneprojecten Wattnu	154.631 kWh	146.197,9 kWh	218.015 kWh	Wattnu
4.	Aantal duurzaamheidsleningen	55	24	61	Afdeling M&O

Toelichtingen:

1. Dit cijfer geeft het totaal elektriciteitsgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In werkelijkheid is het elektriciteitsverbruik hoger, omdat stroom geleverd door zonnepanelen op het dak niet zijn meegerekend.
2. Dit cijfer geeft het totaal aardgasgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In de cijfers is rekening gehouden met de invloed van temperatuurschommelingen. Het daadwerkelijke gasverbruik ligt dus hoger of lager, omdat een jaar veel meer koude dagen heeft geteld. Of juist heel weinig aantal koude dagen telt.
3. De totale opbrengst van zonne-energie geleverd door zonnepanelen geplaatst door de energiecoöperatie Wattnu.
4. Duurzaamheidsleningen: 61 verstrekt in 2022. Vanaf de start van de lening in 2020 zijn in totaal 140 leningen verstrekt.

Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar

Maatschappelijke effecten

De werkgelegenheid en het voorzieningenniveau voor onze bedrijven en inwoners blijven in stand.

Wij zetten onze natuur en ons culturele erfgoed in om onze economie te versterken.

De gemeente Gooise Meren stimuleert de arbeidsparticipatie in deze krappe arbeidsmarkt.

Inwoners en ondernemers kunnen veilig op weg in een goed bereikbaar én leefbaar Gooise Meren.

4.1. Economie

Doelstellingen

4.1.1. Wat willen we bereiken?

We stimuleren de bedrijvigheid en levensvatbaarheid van onze winkelgebieden en bedrijfsterreinen en houden daarmee ook ons voorzieningenniveau op peil.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We zorgen dat de winkelgebieden en bedrijventerreinen goed bereikbaar, veilig, groen en toegankelijk zijn en blijven. Er blijft voldoende bedrijfsruimte beschikbaar om de werkgelegenheid op peil te houden.
- We vergroten onze economische mogelijkheden door samen te werken in de Regio Gooi en Vechtstreek en in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dat is in gang gezet met onze regionale samenwerkingsagenda (RSA) en MRA-agenda. Binnen onze netwerken maken we ons met name sterk voor mobiliteit, duurzaamheid en economie.
- We streven naar een circulaire economie. We besteden lokaal aan binnen wat wettelijk mogelijk is.
- We zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers.
- We stimuleren innovatief ondernemerschap en zien kansen in de zorgsector om werkgelegenheid te creëren. Eventuele nieuwe vormen van ondernemen kunnen in onze gemeente een plek krijgen mits ze op een geschikte en veilige manier kunnen worden ingepast.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Gemeentebreed ondernemersfonds verkennen

In Bussum hebben de ondernemers een fonds waaruit diverse activiteiten en festiviteiten worden gefinancierd. We onderzoeken hoe we een gemeentebreed ondernemersfonds kunnen inrichten.

Samenwerking ondernemers en gemeente verbeteren

We willen, aansluitend bij de behoefte, de samenwerking met ondernemers versterken en ze beter van dienst zijn. Op basis van het onderzoek in 2023 naar de behoefte aan en mogelijkheden van een 'ondernemershuis', stellen we hiervoor samen met onze partners een aanpak op en voeren deze de komende jaren uit.

Vaststellen plan van aanpak verbeteren bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen moeten aantrekkelijker worden om te werken en te verblijven. We maken een plan van aanpak om hier de komende jaren gericht aan te kunnen werken. Daarbij besteden we nadrukkelijk aandacht aan de energietransitie, aanpassen aan klimaatverandering, biodiversiteit en circulariteit. Omdat de ruimte beperkt is, zetten we in op het meer effectief gebruik maken van de ruimte.

Stimuleren en faciliteren samenwerkingsverband rond circulaire initiatieven

Samenwerking

We stimuleren samenwerkingsverbanden tussen ondernemers, regiogemeenten (waaronder Gooise Meren) en kennisinstellingen. Om de gewenste opschaling van circulaire projecten te realiseren. Zo kunnen we in aanmerking komen voor nationale en Europese subsidies.

Lokaal aan de slag

In Gooise Meren versterken we de circulaire economie door:

- het ontwikkelen van circulaire ketenprojecten in de bouw en renovatie;
- het faciliteren van onze ondernemers met kennis over circulair ondernemen en het opstarten van circulaire businessmodellen;
- in de eigen organisatie in te zetten op 100% circulair inkopen in 2030 en het ontwikkelen van indicatoren om

dit te meten;

- initiatieven uit de samenleving rond circulariteit te stimuleren en te faciliteren.

Voedseltransitie

Een onderdeel van de circulaire economie is de voedseltransitie. Dit is de ontwikkeling naar een duurzaam en gezond voedselsysteem in Gooise Meren. Een systeem dat bijdraagt aan het verminderen van de broeikasgassen (CO₂), de biodiversiteit versterkt, de gezondheid bevordert en lokale voedselketens creëert.

In 2024:

- ronden we de Voedselvisie af;
- stellen we met betrokken bedrijven, organisaties en inwoners een Uitvoeringsprogramma op;
- stimuleren en faciliteren we initiatieven uit de samenleving die passen bij de Voedselvisie;
- onderzoeken we de mogelijkheid van subsidies bij provinciale- en landelijke regelingen die de beoogde uitvoeringsactiviteiten mede kunnen financieren.

4.2. Toerisme & cultureel erfgoed

Doelstellingen

4.2.1. Wat willen we bereiken?

We koesteren het erfgoed en bevorderen toerisme en recreatie die zorgen voor economische activiteiten en voorzieningen in onze gemeente. Zo blijven we aantrekkelijk voor onze eigen inwoners en bezoekers van buiten. En zo blijft onze gemeente fijn om in te wonen en te recreëren en zorgen recreanten en toerisme voor extra werkgelegenheid in onze gemeente.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We benutten de belevingswaarde van cultureel erfgoed beter door bestemmingen aantrekkelijker te maken door ze te verbinden en te promoten bij doelgroepen die daar meest ontvankelijk voor zijn, zoals bijvoorbeeld natuur- en cultuurliefhebbers, wandelaars en fietsers.
- We werken hiervoor als gemeente proactief samen binnen de MRA. We positioneren ons als groene, culturele en open ruimte binnen de regio en spelen in op de toenemende behoefte aan recreatie als gevolg van de toenemende verstedelijking om ons heen. Vanwege leefbaarheid, natuurwaarde, recreatie en cultuurhistorie streven wij ernaar dat nieuwe verbindingswegen ondergronds worden aangelegd, vooral bij een eventuele extra verbinding naar Flevoland.
- We zorgen samen met onze partners dat de toename van het toerisme en recreatie niet leidt tot schade aan onze natuur en ons erfgoed.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Haven in Muiden

Er zijn diverse ambities in de haven van Muiden die wij zoveel mogelijk met elkaar proberen te verenigen. In het Uitvoeringsprogramma Havens van Muiden uit 2021 worden verschillende bouwstenen aangedragen die gezamenlijk tot doel hebben de watersport en waterrecreatie in Muiden een impuls te geven. Ook in 2024 wordt uitvoering gegeven aan verschillende van deze ambities. De ligplaatsverordening, die in 2023 wordt opgesteld, vormt de basis voor onder andere een onderzoek naar de mogelijkheden voor een natuurhaven, het toevoegen van ligplaatsen op verschillende locaties en het inventariseren van de havenfaciliteiten die de Bruine Vloot in Muiden nodig heeft en maken van daarbij passende marktconforme afspraken. Daarin wordt rekening gehouden met zowel de historisch als toeristisch waarde die de Bruine Vloot heeft.

(Toeristische) overnachtingsmogelijkheden

We maken een inventarisatie van (toeristische) overnachtingsmogelijkheden in Gooise Meren en de behoefte daar beleidsmatige kaders voor op te stellen. Op basis van de inventarisatie stellen wij zo nodig beleid hiervoor op.

4.3. Werk & inkomen

Doelstellingen

4.3.1. Wat willen we bereiken?

Met de huidige druk op de arbeidsmarkt ondersteunen wij inwoners en ondernemers om een match te maken tussen werkgelegenheid en arbeidsparticipatie. We hebben aandacht voor minima en doelgroepen en zijn goed toegankelijk voor hen die hulp nodig hebben. We zetten in (boven)regionaal verband actief in op het aantrekken van werkgelegenheid.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- In samenwerking met het bedrijfsleven willen we ervoor zorgen dat vacatures vervuld worden en arbeidsparticipatie toeneemt als harde noodzaak bij de huidige arbeidsmarkt.
- We vergroten de inzet op van-werk-naar-werk, van-onderwijs-naar-werk en van-uitkering-naar-werk.
- We zorgen dat het ondernemersloket goed vindbaar is, ook voor startende ondernemers.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Project Ken je klant evalueren en vervolg bepalen

In 2024 evalueren we het project 'Ken je klant' en bepalen we de vervolgstappen. Dit project heeft als doel onze bijstandsgerechtigden opnieuw goed in beeld te brengen en te onderzoeken of de informatie over de klant nog actueel is. Zo krijgen we kwetsbare klanten in beeld en kunnen we hen maatwerk bieden. Ook kunnen we beter bepalen of de uitkering op de juiste manier aan de juiste mensen (doelmatig en rechtmatig) wordt verstrekt.

Inzetten van SROI voor werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

We werken in de regio samen om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt, onder andere door dit mee te nemen in onze aanbestedingsprocedure. Dit heet social return on investment (SROI). Samen met de regionale partners onderzoeken we de effecten van SROI en of onze aanpak kan worden verbeterd.

Intensivering van activiteiten wegens instroom

Met onze ketenpartners COA en DUO enerzijds en anderzijds onze samenwerkingspartners zoals woningcorporaties, belangenorganisaties voor statushouders en inburgeraars, taalscholen en re-integratiebedrijven zorgen we ervoor dat statushouders gehuisvest kunnen worden, een (dual) inburgeringstraject kunnen volgen en kansen krijgen op de arbeidsmarkt. In provinciaal en regionaal verband onderzoeken we met het COA de mogelijkheden om als gevolg van de verhoogde asielinstroom asielzoekers op te vangen. We leveren een bijdrage aan zowel de opvang van asielzoekers als Oekraïense vluchtelingen. De verhoogde asielinstroom leidt tot een grotere taakstelling huisvesting statushouders en het aanbieden van inburgeringstrajecten.

Het regionaal werkcentrum opzetten

In 2024 zetten we in onze regio het Regionaal Werkcentrum op, conform de richtlijnen en middelen (via centrumgemeente Hilversum) vanuit het rijk. In het Regionaal Werkcentrum kunnen werkgevers en werkzoekenden terecht met alle vraagstukken over de arbeidsmarkt, vacatures, werk en participatie. In het Werkcentrum, dat op 1 januari 2025 operationeel moet zijn, gaan de organisaties op die gericht zijn op het verbinden van werkzoekenden en werkgevers, zoals het Werkgevers Servicepunt (WSP) en het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) en werken samen met de regiegemeenten en het UWV.

Realiseren van uitstroom naar werk

We werken in de regio samen om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Het regionale arbeidsmarktprogramma Werken aan Werk bestaat uit een veelvoud aan projecten, leerwerktrajecten, instrumenten en andere activiteiten. De projecten dragen bij aan de uitstroom uit de uitkering naar werk of naar een opleiding, of aan verbetering van de dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers. Gelet op de ontwikkelingen in de markt en onze (doel)groepen werkzoekenden onderzoeken wij in 2024 nieuwe projecten gericht op kinderopvang, 55 plussers en statushouders.

4.4. Mobiliteit

Doelstellingen

4.4.1. Wat willen we bereiken?

Samen met de inwoners en ondernemers houden we onze gemeente verkeersveilig en goed bereikbaar per fiets, openbaar vervoer en auto. De kernen van onze gemeente willen we leefbaar houden, door negatieve effecten van parkeren, uitstoot en geluid van (vracht)auto's en sluisverkeer te verminderen.

Het samen verbeteren van de verkeersveiligheid rond scholen en specifieke punten, zoals sportverenigingen en gevaarlijke oversteken, heeft prioriteit. We zorgen voor ruimte voor OV en (snel)fietsverkeer en ook fietsparkeren. Het openbaar vervoer en voorzieningen zijn toegankelijk, ook voor ouderen en mindervaliden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- Een actuele uitvoeringsagenda waarin veilige schoolzones en schoolroutes, het autoluw maken van de (vesting)kernen, het realiseren van een fietsroutenetwerk en de verkeersveiligheid prioriteit heeft. Verbetering van verkeerssituaties wegen we integraal af en prioriteren we waar mogelijk.
- Een slim en modern parkeerbeleid waar (technologische) voorzieningen bij aansluiten. Binnen het beleid moet maatwerk mogelijk zijn in samenspraak met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Waarbij de auto niet vanzelfsprekend het eerste recht op een plek in de openbare ruimte heeft.
- In de (boven) regionale samenwerking onderzoeken we mogelijkheden om de bereikbaarheid van de gemeente te vergroten door te kijken naar de Gooicorridor, de flessenhals A1 en het openbaar vervoer in het algemeen. Bij de uitbreiding van Almere zetten wij in op een ondergrondse verbinding naar Noord-Holland. Bovenregionaal is een besluit tot het verdiepen van het spoor niet actueel. We willen daarom deze periode een besluit nemen of we de reservering voor het verdiept spoor met een (tijdelijke) functie willen blijven invullen.
- Verbeteren van de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van onze kernen. Samen met de inzet van de inwoners onderzoeken we of er mogelijkheden zijn om de gaten op te vullen.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Kernen autoluw maken

Wij geven uitvoering aan het autoluw maken van onze kernen in overeenstemming met de mobiliteitsvisie. We stellen een projectplan op voor Muiden Vesting en gaan verder met het project Naarden Vesting autoluw. In deze projecten onderzoeken we maatregelen om deze kernen aantrekkelijker en/of leefbaarder te maken, wegen deze maatregelen tegen elkaar af en prioriteren deze. De plannen voeren we de komende jaren uit.

Opstellen visie hoofdwegenstructuur

We gaan door met het opstellen van kaders voor de bereikbaarheid per kern. We doen verkeersonderzoeken en schetsen de gevolgen voor de verkeersafwikkeling. We rondt een voorstel voor de hoofdwegenstructuur af. De hoofdwegen in de gemeente bestaan uit wegen waar binnen de bebouwde kom de maximum snelheid in de regel 50 km/uur is. Soms kan dit ook 30 km/uur zijn. Buiten de bebouwde kom is de maximumsnelheid 80 km/uur. De hoofdwegen hebben aparte fietspaden naast de rijbaan voor auto's.

Bevorderen gebruik van fiets en openbaar vervoer

Regionaal fietsroutenetwerk

In de regio Gooi en Vechtstreek wordt het op de weg en het spoor drukker. Het stimuleren van het gebruik van fiets en openbaar vervoer wordt gezien als middel om het wegverkeer te verminderen. In de komende jaren zal met de realisatie van fietsroutes via voorgenomen, dan wel separate projecten worden begonnen. Dit in samenwerking met de ketenpartners MRA, Regio Gooi en Vechtstreek en de provincie Noord-Holland. Uitgangspunt is de kaart Fietsroutes Regio Gooi en Vechtstreek uit de Mobiliteits- en Parkeervisie Gooise Meren 2040, Goed en veilig op weg.

Fietsparkeervoorzieningen

Om fietsgebruik aan te moedigen zijn goede en veilige fietsparkeervoorzieningen nodig bij stations, bushaltes, in het centrum, bij winkels en bij sportvelden. Goede fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan de toegankelijkheid daarvan. We optimaliseren deze fietsparkeervoorzieningen nabij mobiliteitshubs, zoals bijvoorbeeld de NS stations of de P+R Muiden, om zoveel mogelijk mensen gebruik te laten maken van bus- en treinverbindingen, als onderdeel van hun ketenreis, de totale reis van deur tot deur.

Verkeersveiligheid verbeteren

We verbeteren de verkeersveiligheid. Het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Noord-Holland gebruiken we als leidraad. Dit is een uitwerking vanuit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) waarin een aanpak is gegeven om het aantal verkeersslachtoffers drastisch te verminderen (nu rond de 700 verkeersdoden per jaar, ambitie is nul verkeersdoden in 2030). We treffen maatregelen in schoolomgevingen en verbeteren oversteekvoorzieningen. We stellen een nieuw ontwerp van de Brinklaan-Noord vast en starten met de uitvoering. Op termijn richten we de Laarderweg en F. van Eedenweg veiliger in en verlagen we daar de snelheid, de voorbereidingen daartoe starten al in 2024.

Moderniseren parkeerketen

De Mobiliteits- en Parkeervisie wordt uitgewerkt naar een modern parkeerbeleid. Het moderniseren van de parkeerketen bestaat uit drie verschillende onderdelen: 'visie en beleid', 'techniek en implementatie', en 'organisatie en operatie'.

Visie en beleid gaat vooral over waar we welke gebruikers willen laten parkeren, de meest passende wijze van reguleren, vergunningen en abonnementen voor verschillende doelgroepen en parkeertarieven die beleidsdoelen ondersteunen.

Bij het implementeren van een digitaal vergunningen- of parkeermanagementsysteem komt veel techniek kijken, net als bij de juiste parkeerapparatuur toepassen en de keuze om te handhaven op kenteken.

Bij dit alles hoort een efficiënte bedrijfsvoering met heldere taken, verantwoordelijkheden en werkprocessen.

Wie zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 4:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Werkvoorzieningschap Tomingroep
- Metropoolregio Amsterdam

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	MB 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
Lasten						
Economisch vitaal en bereikbaar						
Ruimtelijke ontwikkeling	612	1.108	722	685	685	685
Economie	1.361	1.457	1.691	1.582	1.576	1.576
Toerisme en cultureel erfgoed	681	1.022	937	914	949	945
Werk en inkomen	31.313	36.471	21.490	21.022	21.049	21.291
Mobiliteit	2.692	3.100	3.422	3.390	3.764	3.713
Totaal Economisch vitaal en bereikbaar	36.659	43.158	28.263	27.593	28.024	28.210
Baten						
Economisch vitaal en bereikbaar						
Ruimtelijke ontwikkeling	-47	-63	-67	-67	-67	-67
Economie	-764	-990	-889	-901	-901	-901
Toerisme en cultureel erfgoed	-135	-109	-115	-115	-115	-115
Werk en inkomen	-22.183	-26.150	-13.132	-13.132	-13.132	-13.525
Mobiliteit	-2.707	-3.308	-3.538	-3.538	-3.538	-3.538
Totaal Economisch vitaal en bereikbaar	-25.836	-30.618	-17.741	-17.754	-17.754	-18.147
Resultaat voor bestemming	10.823	12.540	10.522	9.840	10.270	10.064
Onttrekkingen						
Economisch vitaal en bereikbaar						
Werk en inkomen	-120	-102	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	10.703	12.438	10.522	9.840	10.270	10.064

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 4	Vershil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Urentoedeling</i> In de begroting is de toedeling van de formatie aan de activiteiten / producten opnieuw tegen het licht gehouden. Dit kan ook programma-overstijgend zijn maar is, behoudens de loonontwikkelingen, budgetneutraal. <i>Prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2024 zijn de budgetten met 7% verhoogd.		
Economie <i>Economie</i> Verschuiving urentoedeling (N € 140K) Vervallen incidentele budgetten CUP 2023 (V € 40K) Vervallen incidentele opbrengst 2023 (N € 228K) Ruimte maken CUP 2024: buitenreclame (V € 70K) CUP 2024: onderzoek gemeentebreed ondernemersfonds (N € 40K)	335	N
<i>Bestemmingsplannen</i> Vervallen incidentele uitgaven 2023 implementatie Omgevingswet (V 415K)	389	V
Toerisme en cultureel erfgoed <i>Monumenten</i> Vervallen incidenteel budget 2023: veilig vlaggen (V € 100K) Verschuiving urentoedeling (V € 48K)	126	V
Werk en inkomen <i>BUIG</i> Verschuiving urentoedeling (N € 641K)	657	N
<i>Werkvoorziening</i> Vervallen incidentele baten en lasten 2023 Oekraïne (saldo V € 874K) Verschuiving urentoedeling (N € 394K)	455	V
<i>Minimabeleid</i> Vervallen incidentele uitgaven energietoeslag 2023 (V € 1,8 mln.) Verschuiving urentoedeling (V 355K)	2.064	V

Mobiliteit <i>Verkeer</i> Verschuiving uren toedeling (N € 211)	273	N
<i>Parkeren</i> Vervallen incidentele CUP budgetten 2023 (V € 255K) Indexatie tarieven (V € 230K) Verschuiving uren toedeling (N € 252K) CUP 2024: modernisering parkeerketen (N € 60K)	181	V
Overig Overige verschillen < € 70.000	34	N
Totaal	1.916	V

Beleidsindicatoren

Eigen indicatoren Werk en Inkomen

nr.	Omschrijving indicator	2020	2021	2022
1.	Het percentage klanten dat gedurende het poortproces 'afgevangen' worden (van melding tot start inkomen).	-	-	33,5%
2.	Uitstroom naar betaald werk of opleiding als percentage van het aantal te bemiddelen personen	23%	25%	25%

Toelichting:

- Deze indicator (preventiequota) heeft als doel om zoveel mogelijk cliënten gedurende het poortproces aan het werk te krijgen. Vanaf 2022 komen hier cijfers voor beschikbaar.
- Deze indicator toont de uitstroom uit de uitkering van jongeren (18 -27 jarigen) naar betaald werk en opleiding (dat is het doel van re-integratie activiteiten). Andere uitstroomredenen, zoals verhuizing of overlijden, worden niet meegenomen in dit percentage.

Kengetallen

Eigen indicatoren Werk en Inkomen

nr.	Omschrijving indicator	2020	2021	2022	Bron
1.	Beroepsbevolking	29.000	31.000	32.000	CBS (databank Statline)
2.	Klanten Participatiewet	988	795	884	Administratie USD
3.	Klanten WSW	78	62	55	Administratie USD
4.	Inwoners met een WW uitkering	999	630	553	UWV
5.	Aantal huishoudens dat gebruik maakt van een minimaregeling	908	819	825	Administratie USD
6.	Aantal meldingen inzake vroegsignalering	-	171	1.344	Administratie USD
7.	Aantal verwezen klanten naar de Kredietbank	78	50	107	Administratie USD
8.	Aantal personen dat een schuldhulptraject heeft bij de Kredietbank Nederland	46	-	56	Administratie USD
9.	Aantal voorzieningen/trajecten dat is afgerond	390	496	441	Administratie USD

Toelichting:

6. Aantal meldingen dat de gemeente ontvangt over achterstallige betalingen (van o.a. nutsbedrijven). Hieraan nemen woningcorporaties (nog) geen deel.

Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening

Maatschappelijke effecten

De dienstverlening aan onze inwoners is adequaat.

Onze inwoners kunnen rekenen op een toegankelijk, duidelijk en transparant bestuur en de bijbehorende organisatie.

Onze inwoners kunnen veilig in onze gemeente leven.

De gemeente Gooise Meren werkt effectief samen en is daarmee slagvaardig.

5.1. Dienstverlening & communicatie

Doelstellingen

5.1.1. Wat willen we bereiken?

De inwoner staat centraal bij de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente doet wat ze zegt, zegt wat ze doet en legt dit ook uit. De gemeente is persoonlijk, toegankelijk en (actief) communicatief en zoekt naar oplossingen. Uitgangspunt is digitaal waar kan, persoonlijk/fysiek waar moet. De gemeente informeert inwoners in een vroegtijdig stadium en is transparant.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We zijn dienstbaar, oplossingsgericht en duidelijk en passen waar nodig onze communicatie daarop aan. We zorgen voor een duidelijke terugkoppeling bij meldingen en actieve uitleg bij vertraagde processen.
- De vraag van inwoners, ondernemers en instellingen staat centraal in ons handelen. We willen de kwaliteit van onze dienstverlening verbeteren door nog persoonlijker en directer te communiceren. We willen onze medewerkers hiervoor meer ruimte geven en waar nodig onze processen aanpassen.
- De digitalisering wordt uitgebouwd. Persoonlijk contact en het maken van (spoed) afspraken blijven mogelijk en onze gemeenteloketten blijven open.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Advies Rekenkameronderzoek dienstverlening uitvoeren

Wij geven uitvoering aan het advies uit het Rekenkameronderzoek naar de dienstverlening van Gooise Meren dat in 2023 plaatsvindt.

Aanvragers beter informeren over de afhandeling van hun verzoek

We voeren acties uit om de komende jaren stapsgewijs per organisatieonderdeel realistische servicenormen op te stellen en inwoners, ondernemers en medewerkers op een transparante en proactieve manier inzicht te geven in de status van hun aanvraag van een product of een dienst. Daarnaast wordt de informatie-uitwisseling tussen de Frontoffice en alle andere teams verder geïntensiveerd. Dit met als doel het verbeteren van de klantinteractie en het voorkomen van onnodige contacten.

Optimale digitalisering interne dossiers Burgerzaken

Dossiers bij de afdeling Burgerzaken worden zo optimaal mogelijk gedigitaliseerd. Daar waar mogelijk worden alle documenten die behoren tot een dossier geheel digitaal opgeslagen. Informatie wordt zo makkelijker toegankelijk en de vernietigingstermijnen van de Archiefwet kunnen dan beter toegepast worden.

Inzet chatbot website wordt geoptimaliseerd. Mogelijkheden voor livechat worden onderzocht.

Naast de reguliere contactmogelijkheden continueren we de inzet van de chatbot op de website. Deze chatbot zal continu worden gemonitord om daar waar mogelijk, de inwoner/ ondernemer tijdonafhankelijk het juiste antwoord op zijn vraag te geven. Onderzocht zal worden of livechat een toegevoegde waarde heeft bij de chatbot.

Landelijke aanpak adreskwaliteit

Het wetsvoorstel voor de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) is aangenomen. Het doel van de aanpak is om de juistheid van de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) te verbeteren. We gaan onderzoeken hoe wij deze aanpak op de afdeling kunnen integreren. Daarbij zijn de samenwerkingsverbanden en gegevensuitwisselingen binnen en buiten de gemeente zeer belangrijk, en ook de vastlegging hiervan. Een convenant met de woningcorporaties is hier onderdeel van.

5.2. Veiligheid & handhaving

Doelstellingen

5.2.1. Wat willen we bereiken?

De gemeente draagt bij aan de veiligheid in Gooise Meren en werkt hierbij integraal samen met relevante partners. De gemeente draagt zorg voor het voldoen aan de geldende regelgeving door middel van handhaving.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De gemeente versterkt de aanpak tegen ondermijning.
- We verstevigen de samenwerking met bewoners en ondernemers om buurten veiliger te maken (buurtpreventie) en focussen op het verminderen van de drugdealoverlast op verschillende plekken in onze gemeente. We maken het melden van overlast en criminaliteit makkelijk en toegankelijk.
- We leggen de nadruk op het weerbaarder maken van onze inwoners tegen digitale criminaliteit door middel van actieve communicatiecampagnes.
- We zetten onze boa's effectiever in met minder nadruk op het handhaven van parkeren en meer op handhaving van de openbare orde en veiligheid (waaronder ook verkeersveiligheid).

5.2.1 Wat gaan we er voor doen in 2024

Nieuw Bibob-beleid

Wij werken de keuzemogelijkheden uit om de Wet Bibob breder toe te passen in Gooise Meren. Op basis van de keuzes wordt er nieuw Bibob-beleid vastgesteld en ingevoerd. Een onderdeel hiervan is het onderzoeken hoe we het instrument Bibob kunnen gaan inzetten om zorgfraude tegen te gaan in samenwerking met de Regio Gooi- en Vechtstreek en de zes aangesloten gemeenten.

Inzet Bibob-coördinator voortzetten

In 2023 hebben we een Bibob-coördinator aangesteld. Deze zorgt ervoor dat we de screenings onder de wet Bibob op juiste wijze uitvoeren om ondermijning tegen te gaan. In 2024 beslissen we of we vanaf 2025 de inzet van de Bibob-coördinator voortzetten. Ook wordt onderzocht op welke wijze de functie vormgegeven wordt in het licht van het (op te richten) Bibob Expertise Team Gooi en Vechtstreek.

Voortzetten integrale toezicht en handhavingsacties (BIT)

In 2024 blijven we inzetten op structurele en integrale toezicht- en handhavingsacties, waarbij de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning verder wordt ontwikkeld. Met de positieve evaluatie (Ch. 2023) van het Bestuurlijk Interventieteam (BIT) Gooi en Vechtstreek wordt deelname aan het BIT gecontinueerd en worden structurele integrale controles geborgd.

Aanpak cybercrime verbeteren

Onze communicatiecampagnes zijn gericht op drie risicogroepen: jongeren, senioren en ondernemers. Dit doen wij zowel online via sociale media, als offline door bijvoorbeeld het bezoeken bewonersavonden. Daarbij sluiten wij zoveel mogelijk aan bij bestaande netwerken zoals ondernemersverenigingen.

We werken samen met onder andere de politie, Bureau RvS en gemeenten in de regio. In samenspraak met de partners onderzoeken we wat nieuwe interventies en mogelijkheden zijn om de weerbaarheid van inwoners te vergroten en gedigitaliseerde criminaliteit beter aan te kunnen pakken. Eventuele nieuwe maatregelen nemen we op in onze uitvoeringsplannen.

Herprioritering toezicht Boa's

We zetten onze BOA's effectiever in door de prioriteiten van de BOA's aan te passen. Dit houdt in dat er minder prioriteit zal zijn voor de reguliere parkeercontrole op vergunningen en betaald parkeren. Er zal meer prioriteit zijn voor fietshandhaving op stations Naarden Bussum en Bussum Zuid, voor acties tegen ondermijnende criminaliteit, voor jeugdoverlast en verkeersveiligheid zoals hinderlijk of gevaarlijk parkeren.

5.3. Bestuur & organisatie

Doelstellingen

5.3.1. Wat willen we bereiken?

Inwoners worden uitgenodigd om initiatieven in te brengen en worden actief betrokken bij gemeentelijk beleid en gemeentelijke projecten. De gemeentelijke organisatie is kwalitatief en kwantitatief wendbaar, is toekomstgericht en in staat om flexibel op de maatschappelijke ontwikkelingen in te spelen.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- We passen onze participatievisie aan op basis van opgedane ervaring en de inwerkingtreding van de omgevingswet/visie en de daarbij behorende participatieverordening. We willen de discussies over beleidsontwikkeling of projecten tussen de raad, het college en de inwoners verbeteren, waarbij iedereen tijdig en goed wordt betrokken en er adequate verslaglegging is.
- We blijven investeren in wijkagenda's en zorgen dat wijkagenda's, gebiedsvisies en centrumplannen op elkaar aansluiten.
- Wijkplatforms en -raden zijn waardevolle instrumenten. We willen de kring van belanghebbenden uitbreiden. Zo komen de algemene afwegingen die de gemeente moet maken beter in beeld door de bredere betrokkenheid. We gaan hiervoor ook nieuwe vormen van participatie onderzoeken en het burgerpanel actiever inzetten, waarbij de gemeente de regie voert.
- We investeren in onze organisatie. We moeten zorgen dat de hoeveelheid werk in overeenstemming met de capaciteit is. Daarnaast zorgen we dat er ruimte is om het potentieel te benutten en toekomstbestendig te worden met elkaar.
- We investeren in strategische personeelsplanning.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Democratische kwaliteit - uitwerken middelen voor participatie

Participatie is niet een doel op zich maar een belangrijk middel om te komen tot nog betere plannen en besluitvorming waarbij we onze inwoners en ondernemers actief betrekken.

- In 2024 vindt de besluitvorming plaats rond de herijking van de visie op burgerparticipatie. Dit geeft ons zicht op passende vormen van participatie in onze gemeente.
- Vooruitlopend op de herijkte visie voeren we een aantal pilots uit. Denk aan kinderparticipatie, burgerinitiatief etc. De ervaringen worden meegenomen in het proces rond de herijking van de participatievisie.
- De herijkte participatievisie biedt ons een mooie basis om in 2024 ook juridisch te verankeren hoe inwoners kunnen meedenken en meedoen. Er komt een Participatieverordening, alsmede in een Handreiking Participatie voor initiatiefnemers en inwoners om elkaar op weg te helpen bij participatieprocessen. Ook stellen wij een meerjarig uitvoeringsplan op, waarin de middelen voor participatie concreet worden gemaakt.
- We investeren in kennis en tools om participatietrajecten binnen de gemeente zelf goed uit te kunnen voeren. We versterken dit in onze huidige werkwijzen en we bieden trainingen aan. We streven naar een lerende en zelfcorrigerende cyclus, waarbij we continu evalueren en waarbij we ons richten op bewustwording.

Inzet wijkadviseurs voortzetten

Met de inzet van de extra wijkadviseurs zetten we nog nadrukkelijker in op de verbinding met inwoners en ondernemers in onze wijken. Om nog meer samen te werken aan de opgaven in de wijken en inwoners mee te nemen in de activiteiten die de gemeente uitvoert. We gebruiken de wijkagenda als instrument: we brengen data, opgaven en activiteiten per wijk in beeld, halen wensen en initiatieven in de wijk op en vertalen de agenda naar de programmabegroting.

We evalueren de inzet van de wijkadviseurs en het gebruik van de wijkagenda in 2024 en besluiten of de inzet van de extra wijkadviseurs ook in 2025 en daarna wordt voortgezet.

5.4. Bestuurlijke samenwerking

Doelstellingen

5.4.1. Wat willen we bereiken?

Als regiogemeenten versterken we elkaar door effectief samen te werken op de onderwerpen waar dat nodig is.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De gemeente wil op voor ons belangrijke onderwerpen een voortrekkersrol nemen in de regionale samenwerking.
- Het uitgangspunt is 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'. Hierbij blijft de gemeente de inhoudelijke lijn bepalen. Nieuwe samenwerkingen komen enkel op initiatief van de gemeente(n) tot stand. Samenwerking wordt altijd getoetst aan kwaliteit, kosten en een aantoonbare meerwaarde voor inwoners. Hiervoor biedt de nota verbonden partijen een kader.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Discussienota regionale samenwerking

We bepalen aan de hand van een discussienota de inhoudelijke thema's waarop eventuele nieuwe vormen van samenwerking voor de samenwerkende partijen voordeel oplevert, waarop we in regioverband een voortrekkersrol willen spelen en hoe we ons willen profileren in de samenwerking.

Uitvoering geven aan de Regionale samenwerkingsagenda (RSA)

De vastgestelde RSA krijgt nadere invulling en uitvoering, waarbij de raden op de hoogte worden gehouden en betrokken middels een agendatool.

MRA Agenda vaststellen

De MRA agenda 2024 – 2028 wordt in 2024 vastgesteld met input van de betrokken gemeenten.

Wie zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 5:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Metropoolregio Amsterdam

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	MB 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
Lasten						
Duidelijke&transparante dienstverlening						
Dienstverlening en communicatie	4.668	2.916	3.249	3.050	3.118	2.989
Veiligheid en handhaving	6.501	6.636	7.514	7.412	7.408	7.452
Bestuur en organisatie	2.624	2.798	2.738	2.738	2.737	2.737
Bestuurlijke samenwerking	341	426	439	583	439	534
Totaal Duidelijke&transparante dienstverlening	14.135	12.776	13.940	13.783	13.702	13.712
Baten						
Duidelijke&transparante dienstverlening						
Dienstverlening en communicatie	-1.006	-571	-1.194	-1.187	-1.325	-1.170
Veiligheid en handhaving	-140	-69	-78	-78	-78	-78
Bestuur en organisatie	-1.807	-95	0	0	0	0
Bestuurlijke samenwerking	-92	-88	-88	-88	-88	-88
Totaal Duidelijke&transparante dienstverlening	-3.045	-823	-1.360	-1.353	-1.492	-1.336
Resultaat voor bestemming	11.090	11.953	12.580	12.430	12.210	12.375
Resultaat na bestemming	11.090	11.953	12.580	12.430	12.210	12.375

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 5	Verschil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Urentoedeling</i> In de begroting is de toedeling van de formatie aan de activiteiten / producten opnieuw tegen het licht gehouden. Dit kan ook programma-overstijgend zijn maar is, behoudens de loonontwikkelingen, budgetneutraal. <i>Prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2024 zijn de budgetten met 7% verhoogd.		
Dienstverlening en communicatie <i>Burgerzaken</i> Verschuiving urentoedeling (N € 442K) Geldigheid paspoorten (10 jaar) effect 2024 (per saldo V € 237K) Minder verkiezingen t.o.v. 2023 (V € 100K)	76	N
<i>Samenkracht en participatie</i> Verschuiving urentoedeling (N 442K) CUP: Herijken participatievisie (N 70K)	563	N
Veiligheid en handhaving <i>Brandweer en rampen</i> Bijdrage Veiligheidsregio (loon- en prijsontwikkeling) (N € 457K) Verschuiving urentoedeling (N € 101K)	645	N
<i>Handhaving</i> Verschuiving urentoedeling (N € 234K) CUP 2024: nieuw Bibob beleid en externe veiligheid (N € 80K)	223	N
Bestuur en organisatie Bestuursondersteuning Verschuiving urentoedeling (V 1.084K) Geen onttrekking voorziening ivm vervallen spaarhypotheke 2023 (N € 95K)	834	V
<i>Overige verschillen < € 70.000</i>	46	V
Totaal	627	N

Indicatoren

Eigen indicatoren Dienstverlening

nr.	Omschrijving indicator	2022	2023 t/m juli	2024	Streefwaarde	Bron
1.	Percentage inkomende telefoontjes dat binnen 30 seconden wordt opgenomen	66%	73%	72%	70%	Telefooncentrale
2.	90% van de baliebezoekers worden binnen 5 minuten na afspraaktijd geholpen	90%	89%	90%	90	Klantbegeleidingssysteem JCC
3.	80% van de Burgerzaken producten worden digitaal aangevraagd	80%	85%	85%	80%	I-Burgerzaken
4.	Waardering van inwoners over de dienstverlening aan de balie	8,6	8,2	8	cijfer 7	KCM survey
5.	Waardering van inwoners over de telefonische dienstverlening	-	7,3	7,5	cijfer 7	KCM survey
6.	Percentage telefoontjes dat opgenomen wordt	90%	93%	93%	93%	Telefooncentrale

Eigen indicatoren Veiligheid

nr.	Omschrijving indicator	2020	2021	2022	Streefwaarde	Bron
7.	Percentage inwoners dat zich 's avonds onveilig voelt	-	1,0%	-	Nog bepalen	Veiligheidsmonitor 2019 - VM 2021
8.	Percentage inwoners dat sociale overlast ervaart	-	10,0%	-	Nog bepalen	Veiligheidsmonitor
9.	Totaalaantal geregistreerde misdrijven GM ≤ voorgaand jaar	2.771	2.499	2.362	Nog bepalen	RVS - politie

Programma 6 Financieel gezond

Maatschappelijke effecten

De gemeente is financieel gezond.

6.1. Financiën

Doelstellingen

6.1.1. Wat willen we bereiken?

Als gemeente gaan we bewust met ons geld om en zorgen we dat we op korte en lange termijn financieel gezond blijven. We gaan daarbij moeilijke keuzes niet uit de weg.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De gemeente streeft naar een solide financieel beleid. Wanneer er bezuinigd moet worden wordt nadrukkelijk gekeken naar de effecten op langere termijn. Andersom moet bij investeringen ook verder gekeken worden naar de opbrengst op langere termijn.
- De uitgaven en inkomsten van de gemeente zijn transparant. De begroting en het jaarverslag zijn helder en leesbaar. Bewoners en ondernemers krijgen jaarlijks eenvoudige inzage waar geld aan is besteed en welk effect is bereikt. De algemene reserve houden we op een verantwoord niveau.
- We onderzoeken of we moeten investeren in een domein overstijgende subsidiespecialist die kan helpen om interessante subsidies voor de gemeente binnen te halen.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Vergroten informatiewaarde P&C-producten

Onze gemeentelijke begroting bevat veel informatie en er gaat veel geld in om. Niet voor iedereen is die informatie transparant. Wij willen u en onze inwoners hierover beter informeren en gaan de begroting en jaarstukken daarom ook visueel uitleggen via zogenaamde infographics. De infographics laten zien waar ons geld vandaan komt (rijksbijdragen, belastingen e.d.) en hoe we dat uitgeven binnen het sociale domein, het fysieke domein en het dienstverlenend domein.

Toegankelijkheid rapportagetool Pepperflow verbeteren voor raadsleden

Via onze rapportagetool Pepperflow zijn onze P&C-documenten nu al digitaal raadpleegbaar. Om het besluitvormingsproces van onze planning & control documenten (begroting, jaarstukken e.d.) beter te faciliteren gaan we de toegankelijkheid en het gebruik van onze rapportagetool Pepperflow voor raadsleden verder verfijnen. Er is in 2023 een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden om in de rapportagetool aantekeningen te maken en vragen te stellen die samen met de antwoorden hierop direct voor alle raadsleden zichtbaar zijn. Dit vraagt nog een nadere uitwerking, inclusief testen via een pilot en het trainen van de gebruikers.

6.2. Vastgoed

Doelstellingen

6.2.1. Wat willen we bereiken?

Vastgoed is een belangrijk instrument voor de gemeente voor het uitvoeren van gemeentelijke taken en het bereiken van doelstellingen bijvoorbeeld op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en toerisme en in het sociaal domein. We investeren op natuurlijke momenten in duurzaamheidsmaatregelen.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- Het uitvoeren van de vastgestelde vastgoedstrategie.
- We gaan verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Portefeuilleplan vastgoed

Het portefeuilleplan vastgoed, dat in 2023 is vastgesteld, wordt uitgevoerd. Eerste stap is de 10 af te stoten panden te verkopen aan de huidige gebruikers. Als zij dat niet willen of kunnen, verandert er niets tot de huur wordt opgezegd en dan wordt het op de vrije markt aangeboden.

Afwegingskader vastgoed verwerving opstellen

Het huidige portefeuilleplan vastgoed zegt niets over het mogelijk aanschaffen van vastgoed. Daarom stellen we een afwegingskader op, met de gemeentelijke criteria en randvoorwaarden per type vastgoed, op basis waarvan we goed kunnen onderbouwen of we een verwervingskans moeten benutten of niet.

Verduurzamen gemeentelijke gebouwen

In 2023 zijn we begonnen met planvorming en uitvoering van de energiebesparende en -opwekkende maatregelen voor vijf gemeentelijke panden in het ESCo -project (zoals de plannen voor de solar carport bij De Zandzee). Die plannen gaan we dit jaar afmaken en we maken een start met de uitvoering van de maatregelen. Het resultaat in de vorm van CO₂ vermindering wordt actief gemonitord.

Ook tijdens het reguliere onderhoud wordt steeds gekeken naar mogelijkheden voor minder energieverbruik en circulariteit. Dit geldt voor al onze gemeentelijke panden. Hierbij kan gedacht worden aan extra isolatie bij een planmatige dakvervanging of LED verlichting bij de planmatige vervanging van armaturen. Ook wordt er bij het vervangen van cv-ketels gekeken of er andere duurzame mogelijkheden zijn die de energietransitie ten goede komen zoals (hybride)warmtepompen of elektrische CV-ketels.

Vastgoedmanagement systeem

In 2023 loopt er een aanbesteding voor een vastgoedmanagementsysteem. Dat is een database voor al ons vastgoed en grondposities en onderhoudbeheersysteem. Dit gaan we in de organisatie implementeren en er integraal mee werken. Daarmee krijgen we beter grip op de efficiënte inzet van ons vastgoed en managementsinformatie om verder beleid te kunnen ontwikkelen.

Het systeem maakt het mogelijk ook het energieverbruik te monitoren. In 2024 doen we een o-meting. Op basis van de informatie van de jaren daarna kan de impact van genomen duurzaamheidsmaatregelen worden bepaald en verwerkt.

6.3. Grondbeleid

Doelstellingen

6.3.1. Wat willen we bereiken?

We hanteren een grondbeleid dat concrete richting geeft aan hoe de gemeente omgaat met haar rol en positie in de ruimtelijke ontwikkeling. Het is een middel voor het faciliteren en sturen van bestuurlijk en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en het rechtvaardig verdelen van kosten en opbrengsten tussen gemeente en grondeigenaren.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De gemeente gaat onderzoeken wat de mogelijkheden en voordelen zijn van het voeren van een actiever grondbeleid in de toekomst.

Wat gaan we ervoor doen in 2024?

Portefeuilleplan grond

We stellen een portefeuilleplan grond op waarin we alle actuele grondposities van de gemeente opnemen, onderverdeeld in gronden die nodig zijn om aan onze wettelijke verplichtingen te voldoen, of onze beleidsdoelen te verwezenlijken, een kernportefeuille. Gronden die nog in ontwikkeling kunnen komen of al zijn, de strategische portefeuille en mogelijk af te stoten gronden.

Beleid oneigenlijk grondgebruik (snippergroen)

We gaan beleid opstellen en uitvoeren om oneigenlijk grondgebruik aan te pakken, maar ook te legaliseren. Oneigenlijk grondgebruik gaat over het door inwoners betrekken van gemeentegroen bij tuinen zonder juridische grondslag. Dit beleid betreft onder andere criteria/ voorwaarden voor verkoop / verhuur, prijsstelling, een kader voor verjaring en een voorstel voor al dan niet actief aanbieden.

Afwegingskader aankoop grond

We gaan een discussienota grondbeleid opstellen en naar aanleiding van het besluit over deze nota gaan we een strategisch afwegingskader maken voor de aankoop van grond. Hierin staan de gemeentelijke criteria en de randvoorwaarden waaraan een aankoop wordt getoetst.

Beleidskader 'Recht van opstal'

In de gemeente hebben we te maken met grond eigendomssituaties met een recht van opstal. Dat betekent dat de grond van de gemeente is, maar het pand, de opstal, van een ander. Dit wordt notarieel vastgelegd in een recht van opstal. Een andere vorm zijn zonnepanelen van een huurder op het pand van de gemeente. Ook dat wordt middels een recht van opstal vastgelegd. We hebben echter nog geen vastgesteld beleidskader voor het toepassen /uitgeven van het opstalrecht. Daardoor worden er nu verschillende uitgangspunten gehanteerd in termijn, prijs en andere voorwaarden. Deze rechtsongelijkheid is ongewenst. Door het opstellen van een beleidskader over het recht van opstal gaan we dit oplossen.

6.4. Belastingen

Doelstellingen

6.4.1. Wat willen we bereiken?

De dienstverlening waar leges tegenover staan, is zo veel mogelijk kostendekkend en daarbij sturen wij op efficiëntie. Belastinggeld wordt opgebracht door onze ondernemers en inwoners. Daar gaan we zuinig en verstandig mee om. We benaderen de woonlasten integraal en streven ernaar om deze zo min mogelijk te verhogen en de gemeentelijke voorzieningen daarbij in stand te houden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- De OZB stijgt niet meer dan de inflatie. Als in een uitzonderlijk geval, vanwege zwaarwegende redenen van lokale aard, een verdere stijging noodzakelijk lijkt, kan dit uitgangspunt worden heroverwogen.
- Bij het heffen van leges streeft de gemeente naar kostendekkendheid. Ontwikkelingen op het gebied van afvalstoffenheffing en rioolbelasting volgen wij nauwgezet.

Wie zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 6:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Archief Gooi en Vechtstreek
- Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (na wijziging)	MB 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
Lasten						
Financieel gezond						
Financien	20.792	25.263	28.423	27.700	23.453	22.626
Vastgoed	6.645	6.995	7.569	7.720	7.506	7.402
Belastingen	739	702	763	760	760	760
Totaal Financieel gezond	28.176	32.959	36.754	36.180	31.719	30.788
Baten						
Financieel gezond						
Financien	-97.674	-97.108	-110.760	-110.790	-106.316	-104.974
Vastgoed	-2.932	-3.051	-2.949	-2.903	-2.903	-2.903
Belastingen	-12.012	-12.315	-13.353	-13.353	-13.353	-13.353
Totaal Financieel gezond	-112.618	-112.475	-127.062	-127.045	-122.572	-121.229
Resultaat voor bestemming	-84.441	-79.516	-90.307	-90.865	-90.853	-90.441
Toevoegingen						
Financieel gezond						
Financien	11.352	3.924	0	0	0	0
Onttrekkingen						
Financieel gezond						
Financien	-6.248	-12.364	-1.500	0	0	0
Vastgoed	0	-150	0	0	0	0
Totaal Financieel gezond	-6.248	-12.514	-1.500	0	0	0
Saldo reserves	5.104	-8.590	-1.500	0	0	0
Resultaat na bestemming	-79.338	-88.106	-91.807	-90.865	-90.853	-90.441

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2023 t.o.v. begroting 2022		
Onderdeel programma 6	Verschil (€ x 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Urentoedeling</i> In de begroting is de toedeling van de formatie aan de activiteiten / producten opnieuw tegen het licht gehouden. Dit kan ook programma-overstijgend zijn maar is, behoudens de loonontwikkelingen, budgetneutraal. <i>Prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2024 zijn de budgetten met 7% verhoogd.		
Financiën <i>Uitkering Gemeentefonds</i> Meerjarig effect circulaire t/m 2022 (V € 1.095K); Meicirculaire 2023 (V 9.815K) Aanname compensatie cao-effect en aanpassing eenheden (V€ 1,6 mln.)	12.959	V
<i>Overige baten en lasten</i> Vervallen onttrekking algemene reserve i.v.m. resultaatbestemming (incl. budgetoverhevelingen) 2022 en saldo resultaat 2e Voortgangsverslag 2023 (N € 8.440K); Bespaarde rente a.g.v. rentestijging (tegenhanger van posten in andere programma's) (V € 596K); Vervallen incidentele inkomsten 2023 (N 129K) Incidentele onttrekking negatief saldo 2024 uit Algemene Reserve (V € 1,5 mln.)	6.473	N
<i>Overhead</i> Verschuiving urentoedeling (N € 2,6 mln.) Effect Regiobegroting 2024 (N € 102K)	2.919	N
Vastgoed <i>Beheer gemeentelijke gebouwen</i> Verschuiving urentoedeling (N € 330K); Indexatie (N 250K) Vervallen inzet en dekking vastgoedontwikkeling 2023 (N 127K) Diverse vervallen incidentele budgetten 2023 (V € 34K) Vervallen incidentele dekking MFC Keverdijk 2023 (N € 150K)	842	N
Belastingen <i>Belastingen</i> Indexatie gemeentelijke belastingen (V € 860K); Areaaluitbreiding OZB opbrengsten (V€ 164K); Verschuiving urentoedeling (N € 50K)	976	V
Totaal	3.701	V

Indicatoren

Eigen indicatoren vastgoed

nr.	Omschrijving indicator	2020	2021	2022	Streefwaarde	Bron
1.	Energie verbruik gemeentelijke panden en installaties	-	-	-	Nog te bepalen	Het vastgoedmanagementsysteem
2.	CO ₂ reductie bij de vijf ESCo panden	-	-	-	In 2026 80% lagere CO ₂ uitstoot dan in 2021	Rapportage leverancier

Financiële begroting

Financiële recapitulatie programma's

Financiële recapitulatie programma's

Programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Voor en van iedereen	28.623.808	29.533.806	30.205.203	30.266.301	30.067.412	29.631.399
Kansrijk opgroeien	20.318.572	21.531.237	25.057.189	24.510.645	25.991.451	26.002.994
Passend wonen in een groene omgeving	37.922.234	44.131.067	42.404.741	40.895.214	39.006.090	38.729.488
Economisch vitaal en bereikbaar	36.658.945	43.157.998	28.262.587	27.593.399	28.023.551	28.210.161
Duidelijke en transparante dienstverlening	14.134.583	12.775.768	13.940.002	13.783.223	13.701.574	13.711.517
Financieel gezond	34.474.016	32.399.473	35.455.221	34.389.072	33.860.702	33.704.479
Totaal lasten	172.132.159	183.529.349	175.324.944	171.437.855	170.650.780	169.990.039
Voor en van iedereen	2.518.377-	4.209.003-	4.014.120-	4.243.056-	4.689.811-	4.290.526-
Kansrijk opgroeien	862.175-	831.956-	468.227-	64.724-	64.724-	64.724-
Passend wonen in een groene omgeving	24.280.146-	27.542.644-	22.793.538-	21.257.578-	20.439.826-	20.597.193-
Economisch vitaal en bereikbaar	25.836.251-	30.618.367-	17.740.964-	17.753.514-	17.753.514-	18.146.620-
Duidelijke en transparante dienstverlening	3.045.063-	822.990-	1.359.881-	1.353.382-	1.491.656-	1.336.088-
Financieel gezond	112.535.397-	112.455.471-	126.490.320-	127.024.563-	117.462.324-	116.119.503-
Totaal baten	169.077.408-	176.480.432-	172.867.050-	171.696.817-	161.901.855-	160.554.654-
Resultaat voor bestemming	3.054.751	7.048.917	2.457.893	258.963-	8.748.925	9.435.384
Totaal toevoegingen reserves	4.800.534	6.437.149	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen reserves	7.855.285-	13.486.066-	2.627.130-	915.088-	903.046-	817.873-
Totaa reserves saldo	3.054.751-	7.048.917-	2.627.130-	915.088-	903.046-	817.873-
Lasten incl reserves	176.932.693	189.966.498	175.324.944	171.437.855	170.650.780	169.990.039
Baten incl reserves	176.932.693-	189.966.498-	175.494.180-	172.611.905-	162.804.901-	161.372.527-
Resultaat na bestemming	-	-	169.237-	1.174.050-	7.845.879	8.617.511

Investeringsen

De totale uitgaven aan voorgenomen investeringen in het begrotingsjaar 2024, bedraagt € 44,9 miljoen, exclusief bijdragen van derden € 1,2 miljoen (zie bijlage 1 Overzicht investeringen). De kapitaallasten van alle voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting en dus in beginsel afgedekt binnen die begroting. Voor kredieten kleiner dan € 250.000 (voor bedrijfsvoering is die grens € 500.000) wordt direct goedkeuring van uw raad gevraagd bij vaststelling van de begroting. Voor de overige investeringen worden separate raadsvoorstellen aan u voorgelegd.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Programma 1				
Lasten				
Uitbreiding basisinfrastructuur WMO	119.000	-	-	-
Budgetcoach	83.381	-	-	-
Vaststellen Cultuurvisie	120.000	-	-	-
Overige < € 70.000	210.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	532.381	-	-	-
<i>Saldo programma 1</i>	<i>532.381</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 2				
Lasten				
Vaststellen aanpak lokale huisartsenroute	150.000	-	-	-
Kosten tijdelijke huisvesting onderwijs	225.000	225.000	225.000	225.000
Overige < € 70.000	120.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	495.000	225.000	225.000	225.000
Baten				
Onttrekking kosten tijdelijke huisvesting uit reserve tijdelijke huisvesting onderwijs	-225.000	-225.000	-225.000	-225.000
Totaal incidentele baten	-225.000	-225.000	-225.000	-225.000
<i>Saldo programma 2</i>	<i>270.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 3				
Lasten				
Versterking biodiversiteit	75.000	75.000	75.000	-
Energietransitie	200.000	-	-	-
Capaciteit voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	1.095.390	1.105.238	-	-
Kosten pré project fase	200.000			
Grex Bredius	323.123	280.900	189.667	-
Project Krijgsman	2.030.000	825.000	825.000	825.000
Overige < € 70.000	230.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	4.153.513	2.286.138	1.089.667	825.000
Baten				
Capaciteit voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-1.095.390	-1.105.238	-	-
Grex Bredius	-225.283	-190.366	-	-
Project Krijgsman	-1.800.000	- 240.000	-240.000	-240.000
Onttrekking Algemene reserve grondexploitatie pré project fase	-200.000	-	-	-

Onttrekking reserve Uittreedsom GNR	-342.000	-331.000	-320.000	-309.000
Totaal incidentele baten	-3.662.673	-1.866.604	-560.000	-549.000
<i>Saldo programma 3</i>	<i>490.839</i>	<i>419.534</i>	<i>529.667</i>	<i>276.000</i>

Programma 4				
Lasten				
Overige < € 70.000	252.000	30.000	30.000	-
Totaal incidentele lasten	252.000	30.000	30.000	0
<i>Saldo programma 4</i>	<i>252.000</i>	<i>30.000</i>	<i>30.000</i>	<i>0</i>

Programma 5				
Lasten				
Onderzoek realistische dienstverlening	100.000	50.000	50.000	-
Bibob coördinator	135.000	-	-	-
Overige < € 70.000	145.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	380.000	50.000	50.000	0
<i>Saldo programma 5</i>	<i>380.000</i>	<i>50.000</i>	<i>50.000</i>	<i>0</i>

Programma 6				
Lasten				
Talentontwikkeling	100.000	-	-	-
Arbeidsmarkttoelage	300.000	-	-	-
Opleidingsbudget	200.000	-	-	-
Overige < € 70.000	105.500	-	-	-
Totaal incidentele lasten	705.500	-	-	-
Baten				
Overig: Opbrengst vastgoed ontwikkeling	-43.000	-	-	-
Onttrekking begrotingssaldo 2024 uit Algemene Reserve	=1.500.000			
Totaal incidentele baten	-1.543.000	-	-	-
<i>Saldo programma 6</i>	<i>-837.500</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Saldo incidentele baten en elaten	1.087.720	499.534	609.667	276.000
--	------------------	----------------	----------------	----------------

Structurele mutaties reserves

Reserves	Kostenplaats	Saldo 31-12-2022	Onttrekking	Saldo 31-12-2023	Onttrekking	Saldo 31-12-2024	Onttrekking	Saldo 31-12-2025	Onttrekking	Saldo 31-12-2026	Onttrekking	Saldo 31-12-2027
Reserve Godelindeschool	2113104	2.386.811	64.508	2.322.303	64.508	2.257.795	64.508	2.193.287	64.508	2.128.779	64.508	2.064.270
Reserve Egalisatie Talent Primair	2113115	33.470	690	32.781	590	32.191	490	31.701	390	31.310	390	30.920
Reserve Uitbreiding sportvoorzieningen	2113116	716.291	171.394	544.897	140.732	404.165	139.789	264.376	138.847	125.529	64.674	60.855
Reserve Tijdelijke Huisvesting Onderwijs	2113123	1.525.843	225.000	1.300.843	225.000	1.075.843	225.000	850.843	225.000	625.843	225.000	400.843
Reserve Dekking kap lasten Dak Villa Zeezicht	2113126	618.000	25.749	592.251	25.749	566.502	25.749	540.753	25.749	515.004	25.749	489.255
Res. Dekking kap.last Grote Proj. Muiden	2113127	3.050.000	109.424	2.940.576	109.424	2.831.152	109.424	2.721.728	109.424	2.612.304	109.424	2.502.879
Reserve Dek kap.last. Tijd. huisv onderw	2113128	133.942	19.127	114.815	19.127	95.688	19.127	76.560	19.127	57.433	19.127	38.306
Totaal structurele mutaties reserves		8.464.357	615.892	7.848.466	585.130	7.263.335	584.088	6.679.248	583.046	6.096.202	508.873	5.587.329

Balans

Balans

Het balanstotaal, i.c. de materiële vaste activa en de langlopende leningen, neemt de komende jaren toe door investeringen in o.a. onderwijshuisvesting en civiele herinrichtingsprojecten.

Balansontwikkeling	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
<i>Stand per ultimo jaar</i>						
Materiële Vaste Activa	227.511	243.027	260.810	283.154	276.693	283.510
Vlottende activa	27.892	22.807	27.709	28.098	26.381	27.576
Totale Activa	255.403	265.833	288.519	311.252	303.074	311.086
Reserves	54.494	51.868	50.741	49.826	48.923	48.105
Voorzieningen	20.126	17.720	18.700	19.778	19.080	19.481
Langlopende leningen	149.120	164.582	187.416	209.985	203.408	211.837
Vlottende passiva	31.663	31.663	31.663	31.663	31.663	31.663
Totale Passiva	255.403	265.833	288.519	311.252	303.074	311.086

EMU-Saldo

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting en de jaarrekening van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU).

Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel en bestaat uit het saldo van alle inkomsten en uitgaven op kasbasis, ongeacht of dit ten behoeve van bedrijfsvoering of investering is. Het belangrijkste verschil tussen het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten met het door het Rijk gehanteerde kasstelsel is dat de gemeente door middel van afschrijvingen de investeringen over meerdere jaren ten laste brengt van de exploitatie, daar waar het Rijk deze investeringen in één keer ten laste brengt van het investeringsjaar.

Het EMU saldo toont een negatief beeld door het hoge volume aan voorgenomen investeringen bij met name onderwijshuisvesting (IHP) en civiele herinrichtingsprojecten.

no. Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
	Volgens begroting 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-413	-2.458	259	-8.749	-9.435
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	9.714	13.238	14.022	15.971	16.227
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	4.034	4.994	4.939	4.806	4.737
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	25.739	31.021	36.366	9.510	23.045
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-	-	-
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	-	-	-	-	-
Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord					
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
8 Baten bouwgrondexploitatie:	-	-	-	-	-
Baten voor zover transacties niet op de exploitatie verantwoord					
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	3.216	4.477	3.431	4.781	3.667
10 Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-	-	-
11 Verkoop van effecten:					
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
Berekend EMU-saldo	-15.619	-19.005	-20.577	-2.263	-15.184

Stand en verloop reserves

Reserves	Saldo 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023	Toev.	Onttrekking	Saldo 31-12-2024	Toev.	Onttrekking	Saldo 31-12-2025	Toev.	Onttrekking	Saldo 31-12-2026	Toev.	Onttrekking	Saldo 31-12-2027
Algemene Reserve	32.890.579	3.923.828	5.271.789	31.542.618	0	0	31.542.619	0	0	31.542.619	0	0	31.542.619	0	0	31.542.620
Saldo jaarrekening	7.092.537	0	7.092.537	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene reserve	39.983.116	3.923.828	12.364.326	31.542.618	0	0	31.542.619	0	0	31.542.619	0	0	31.542.620	0	0	31.542.620
Bestemmingsreserves:																
Algemene Reserve Grondexploitatie	1.206.496	2.513.321	460.000	3.259.817	0	200.000	3.059.817	0	0	3.059.817	0	0	3.059.817	0	0	3.059.817
Reserve Parkeren centrum Bussum	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241
Reserve Godelindeschool	2.386.811	0	64.508	2.322.303	0	64.508	2.257.795	0	64.508	2.193.287	0	64.508	2.128.779	0	64.508	2.064.270
Reserve MFC Keverdijk	150.000	0	150.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein	1.248.060	0	169.400	1.078.660	0	0	1.078.660	0	0	1.078.660	0	0	1.078.660	0	0	1.078.660
Reserve Bovenwijkse voorz. Krijgsman	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818
Reserve Grote projecten Muiden	641.000	0	0	641.000	0	0	641.000	0	0	641.000	0	0	641.000	0	0	641.000
Reserve Egalisatie Talent Primair	33.470	0	690	32.781	0	590	32.191	0	490	31.701	0	390	31.310	0	390	30.920
Reserve Uitbreiding sportvoorzieningen	716.291	0	171.394	544.897	0	140.732	404.165	0	139.789	264.376	0	138.847	125.529	0	64.674	60.855
Reserve Kwaliteitsverbetering Groen Muiden	81.287	0	80.000	1.287	0	0	1.287	0	0	1.287	0	0	1.287	0	0	1.287
Reserve Tijdelijke Huisvesting Onderwijs	1.525.843	0	225.000	1.300.843	0	225.000	1.075.843	0	225.000	850.843	0	225.000	625.843	0	225.000	400.843
Reserve Stim. fonds betaalbare woningen	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000
Reserve Dekking kap lasten Dak Villa Zeezicht	618.000	0	25.749	592.251	0	25.749	566.502	0	25.749	540.753	0	25.749	515.004	0	25.749	489.255
Reserve Dek kap.last. Tijd. huisv onderw	133.942	0	19.127	114.815	0	19.127	95.687	0	19.127	76.560	0	19.127	57.433	0	19.127	38.306
Res. Dekking kap.last Grote Proj. Muiden	3.050.000	0	109.424	2.940.576	0	109.424	2.831.152	0	109.424	2.721.728	0	109.424	2.612.303	0	109.424	2.502.879
Reserve uittreedregeling GNR	0	4.777.042	0	4.777.042	0	342.000	4.435.042	0	331.000	4.104.042	0	320.000	3.784.042	0	309.000	3.475.042
Totaal bestemmingsreserves	14.510.259	7.290.363	1.475.293	20.325.331	0	1.127.130	19.198.200	0	915.088	18.283.112	0	903.046	17.380.066	0	817.873	16.562.193
Totaal reserves	54.493.375	11.214.191	13.839.618	51.867.949	0	1.127.130	50.740.818	0	915.088	49.825.731	0	903.046	48.922.684	0	817.873	48.104.812

Stand en verloop voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-2022	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2023	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2024	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2025	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2026	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2027
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's																
Spaarpremies hypoth. Ambt.	75.312	3.739	78.738	312	0	0	312	0	0	312	0	0	312	0	0	312
Afkoopsommen begraafrechten	1.399.332	0	103.925	1.295.407	0	103.925	1.191.482	0	103.925	1.087.557	0	103.925	983.632	0	103.925	879.707
Voorziening Pensioen/wachtg. wethouders	5.331.209	426.522	441.669	5.316.062	426.522	441.669	5.300.915	426.522	441.669	5.285.768	426.522	441.669	5.270.621	426.522	441.669	5.255.474
Voorziening personele kosten	1.181.616	0	58.244	1.123.372	0	58.244	1.065.128	0	58.244	1.006.884	0	58.244	948.640	0	58.244	890.396
Verliesvoorz. lening Warmtebedrijf M'be	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000
Totaal overige voorzieningen	9.119.468	430.261	682.576	8.867.152	426.522	603.838	8.689.836	426.522	603.838	8.512.520	426.522	603.838	8.335.204	426.522	603.838	8.157.888
Onderhoudsvoorzieningen																
Voorziening onderhoud gebouwen	1.012.671	924.218	813.582	1.123.307	1.037.950	1.233.327	927.930	1.037.950	1.392.887	572.993	1.037.950	1.936.559	-325.616	1.037.950	823.151	-110.817
Voorziening onderhoud wegen	2.408.706	1.742.159	3.922.867	227.997	1.935.559	2.004.287	159.269	1.935.559	1.121.570	973.258	1.935.559	1.889.715	1.019.101	1.935.559	1.889.715	1.064.945
Voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken	991.262	413.819	1.151.220	253.861	459.719	739.942	-26.362	459.719	417.022	16.335	459.719	454.607	21.447	459.719	454.607	26.559
Voorziening onderhoud water	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal onderhoudsvoorzieningen	4.412.639	3.080.196	5.887.669	1.605.165	3.433.228	3.977.556	1.060.837	3.433.228	2.931.479	1.562.585	3.433.228	4.280.881	714.932	3.433.228	3.167.473	980.687
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting																
Egalisatie rioolheffing	6.431.217	205.736	304.322	6.332.631	0	153.585	6.179.046	0	84.571	6.094.475	0	379.827	5.714.648	0	324.039	5.390.609
Egalisatie afvalstoffenheffing	105.516	0	5.608	99.908	376.405	0	476.313	321.112	0	797.425	188.483	0	985.908	118.902	0	1.104.810
Egalisatie sociale recherche	57.743	8.000	0	65.743	8.000	0	73.743	8.000	0	81.743	8.000	0	89.743	8.000	0	97.743
Vervangingsvoorziening riolering	0	749.900	0	749.900	749.900	0	1.499.800	749.900	0	2.249.700	749.900	0	2.999.601	749.900	0	3.749.500
Egalisatievoorziening project	0	0	0	0	720.000	0	720.000	0	240.000	480.000	0	240.000	240.000	0	240.000	0

Vorzieningen	Saldo 31-12-2022	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2023	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2024	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2025	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2026	Toevoeg	Onttrekk	Saldo 31-12-2027
Krijgsman																
Totaal voorzieningen derden	6.594.476	963.636	309.930	7.248.182	1.854.305	153.585	8.948.902	1.079.012	324.571	9.703.343	946.383	619.827	10.029.900	876.802	564.039	10.342.662
Totaal voorzieningen	20.126.583	4.474.092	6.880.175	17.720.499	5.714.055	4.734.979	18.699.575	4.938.762	3.859.888	19.778.449	4.806.133	5.504.546	19.080.036	4.736.552	4.335.350	19.481.238

Financiële positie

Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen in € x 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Algemene Dekkingsmiddelen						
Belastingen	-11.908	-12.207	-13.237	-13.237	-13.237	-13.237
Algemene uitkering	-95.803	-95.302	-106.211	-106.543	-96.602	-95.598
Dividend	-230	-287	-287	-287	-287	-287
Saldo financieringsfunctie	-916	-1.433	-2.066	-2.315	-2.699	-2.549
Overige alg dekkingsmiddelen	22	253	-1.668	1.042	-7.586	-8.000
Totaal	-108.835	-108.977	-123.470	-121.340	-120.411	-119.671
Bedrag voor onvoorzien	0	10	11	11	11	11
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0

Overhead

Bedragen in € x 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Overhead						
Lasten	20.588	24.636	27.427	26.493	26.498	26.511
Baten	-543	-44	-40	-40	-40	-40
Totaal	20.045	24.592	27.387	26.454	26.458	26.471

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Gooise Meren geheven belastingen, bestemmingsheffingen en retributies (rechten en leges). De heffingsbevoegdheid ontleent de gemeente aan een wettelijke grondslag, zoals de Gemeentewet en de Wet milieubeheer. Het invoeren, wijzigen en afschaffen van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Onder de belastingen vallen de onroerende-zaakbelastingen, de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, de precariobelasting, de toeristenbelasting, de watertoeristenbelasting, de reclamebelasting en de parkeerbelasting.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De rechten en leges omvatten een grote groep belastbare feiten, dit betreft de marktgelden, de lijkbezorgingsrechten, de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie etc.

Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten en leges geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat opbrengst gebruikt wordt voor de dekking van gemaakte kosten.

Beleid lokale heffingen

'Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen.' Zo is het beleid van de gemeente Gooise Meren op het gebied van lokale heffingen samen te vatten. De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk, waarbij er van wordt uitgegaan dat leges en rechten kostendekkend blijven of worden. Uitzondering daarop zijn de begraafrechten en marktgelden. Bij deze rechten wordt gestreefd naar een kostendekkendheid die is gebaseerd op de realisatiecijfers van de afgelopen jaren. De OZB wordt, anders dan de gebruikelijke indexering en de gemaakte afspraken, niet verder verhoogd.

Aanpassing belastingen en heffingen 2024

De geraamde opbrengsten van belastingen zijn voor 2024 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 7,0% (inclusief nacalculatie 2023). Onderstaand wordt een aantal aanpassingen nader toegelicht.

- **Rioolheffing:** Gelet op het uitgangspunt van 100% kostendekking van het product Riolering wordt er bij de bepaling van de tarieven naast de indexering ook rekening gehouden met een autonome stijging (2,5% voor 2024).
- **Overige leges:** de opbrengsten van reisdocumenten is verhoogd, omdat er in 2024 naar verwachting meer reisdocumenten worden aangevraagd i.v.m. de verlengde geldigheid (10 jaar) van reisdocumenten in 2014.

Overzicht geraamde opbrengsten lokale heffingen

Op basis van het beleid, de tarieven en volumeontwikkelingen is in de begroting 2024 een totale belastingopbrengst geraamd van circa € 39,4 miljoen. Bij de raming van specifiek de bouwleges geldt dat nog geen rekening is gehouden met eventuele effecten van de actualisatie van de legesverordening (zie ook raadsmededeling 701692). Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde opbrengsten voor 2023 en 2024 voor de diverse lokale heffingen.

Heffing	Raming 2023 (x € 1.000)	Raming 2024 (x € 1.000)	% aandeel 2024	Mutatie t.o.v. 2023 (x € 1.000)
Onroerendezaakbelasting (OZB) Woningen	9.365	10.196	26,54%	831
Onroerendezaakbelasting (OZB) Niet-Woningen	2.505	2.681	6,98%	175
Roerende zaakbelasting (RZB)	12	13	0,03%	1
Parkeerbelasting	3.276	3.505	9,12%	229
Toeristenbelasting	283	303	0,79%	20
Reclamebelasting	204	219	0,57%	14
Precariobelasting	42	45	0,12%	3
Afvalstoffenheffing	8.254	8.840	23,01%	586
Rioolheffing	6.234	6.962	18,12%	728
Bouwleges	2.792	3.445	8,97%	653
Overige leges	706	1.337	3,48%	630
Lijkbezorgingsrechten	708	757	1,97%	50
Marktgelden	106	113	0,29%	7
Totaal	34.488	38.416	100%	3.928

Tarieven 2024

In onderstaand tarievenoverzicht zijn de belangrijkste belastingtarieven voor 2024 opgenomen.

Heffing	Grondslag	Tarief 2023	H Tarief 2024
OZB woning eigenaar	% WOZ-waarde	0,0620%	0,0634%*
OZB niet-woning eigenaar	% WOZ-waarde	0,1491%	0,1568%*
OZB niet-woning gebruiker	% WOZ-waarde	0,1123%	0,1181%*
Toeristenbelasting / watertoeristenbelasting	Per overnachting / per etmaal	€ 1,89	€ 2,00
Afvalstoffenheffing	Eénpersoonshuishouden	€ 239,57	€ 256,30
	Meerpersoonshuishouden	€ 376,52	€ 402,85
Rioolheffing woning eigenaar	Per aansluiting op riolering	€ 220,75	€ 241,70
Rioolheffing niet-woning gebruiker	Niet meer afgevoerd dan 500 m ³	€ 215,05	€ 235,45
Parkeerbelasting (per uur)	Bussum (straat)	€ 1,60	€ 1,70
	Bussum (garage)	€ 1,00	€ 1,00
	Muiden	€ 3,20	€ 3,40
Parkeerbelasting (vergunningen)	bewonersvergunning	€ 38,10	€ 40,75
	bedrijvenvergunning	€ 164,45	€ 175,95

* voorlopige tarieven, zie ook toelichting bij OZB

Ontwikkeling woonlasten (lokale belastingdruk) voor huishoudens in Gooise Meren

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (zoals geproduceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage van de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst. De woonlasten bestaan uit de onroerende-zaakbelasting, afvalstoffenheffing (meerpersoons) en de rioolheffing.

	2022	2023	2024
Totale woonlasten gezin Gooise Meren in jaar t	€ 080	€ 1 010	€ 1 106
Woonlasten gemiddelde voor gezin in t-1	€ 811	€ 001	€ 011
Woonlasten t o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor	1170%	1150%	1170%

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Gooise Meren hoger liggen dan het landelijk gemiddelde. De ontwikkeling van de woonlasten ligt ten opzichte van 2023 iets hoger dan gemiddeld. De voornaamste oorzaak hiervan is dat extra verhoging van het tarief voor de rioolheffing (conform vastgesteld GRP).

Vergelijking gemeentelijke woonlasten met andere gemeenten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Om een beeld te geven van de gemeentelijke woonlasten van de burgers van de gemeente Gooise Meren is een vergelijking gemaakt met die van omliggende gemeenten en met de woonlasten in een gemiddelde gemeente voor 2023.

Gemeente	Totale woonlasten éénpersoonshuishouden	Totale woonlasten meerpersoonshuishouden
Baarn	€ 1.014	€ 1.148
Blaricum	€ 1.305	€ 1.491
Gooise Meren	€ 903	€ 1.040
Hilversum	€ 793	€ 945
Huizen	€ 771	€ 864
Laren	€ 1.397	€ 1.613
Wijdmeren	€ 1.198	€ 1.295
Gemiddeld regio	€ 1.054	€ 1.199
Landelijk gemiddelde	€ 867	€ 944

Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2023

Belastingen nader toegelicht

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De aanslag OZB wordt voor het belastingjaar 2024 gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) OZB tarieven voor 2024 en de WOZ-waarde naar waardepeildatum 2023.

Het uitgangspunt voor de geraamde OZB-opbrengst 2024 is:

- Indexering van de geraamde opbrengst 2023 met 7,0%
- Areaaluitbreiding ten opzichte van 2023

Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2024 wordt rekening gehouden met bovenstaande uitgangspunten en met de meest recente gegevens omtrent de verwachte waardeontwikkeling. De voorlopige waardeontwikkeling gaat uit van een waardestijging van 2,0% voor de woningen en een waardestijging van 2,0% voor de niet-woningen. De in deze begroting genoemde tarieven zijn nog niet definitief, de taxaties van het vastgoed zijn namelijk nog niet definitief. In het 4e kwartaal zal een definitieve berekening worden gemaakt. In de raadsvergadering van december 2023 zullen dan, op basis van de laatste stand van zaken, de definitieve OZB-tarieven voor 2024 worden vastgesteld.

Roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB)

Naast de onroerende zaakbelastingen biedt de Gemeentewet de mogelijkheid om ook voor roerende zaken een belasting te heffen, namelijk de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB). De tarieven voor de RZB zijn op grond van de wet (art. 221 Gemeentewet) gelijk aan die van de OZB.

Parkeerbelastingen

De gemeente heft een parkeerbelasting om het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van Gooise Meren te reguleren. Hierbij gelden twee vormen, namelijk een belasting voor het daadwerkelijke parkeren of een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen.

De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen onder de algemene middelen van de gemeente, dus de netto-opbrengst van de parkeerbelasting draagt zo bij aan het voorzieningenniveau van de gemeente.

Heffingen nader toegelicht

Kostendekkende heffingen

In de paragraaf lokale heffingen moet een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. In dit hoofdstuk worden de diverse heffingen kort behandeld en wordt per heffing via een vast format inzicht gegeven in de kosten die (vanuit de diverse taakvelden en extracomptabel) aan de heffing worden toegerekend. De gehanteerde tariefstelling, geraamde baten en eventuele achterliggende beleidskeuzes worden ook per heffing aangegeven.

Onafhankelijk van de aard en samenstelling van de overhead kan deze worden toegerekend aan de directe kosten van de taakvelden. Deze toerekening vindt voor heffingen extracomptabel plaats. Voor wat betreft het toerekenen van overhead aan de tarieven is gekozen voor een systematiek waarbij de totale overhead op taakveld 0.4 op basis van de volgende formule wordt verdeeld:

$$\text{Opslag taakveld} = \frac{\text{aan heffing toegerekende directe loonkosten} \times (\text{totale overheadkosten} / \text{totale loonkosten directe producten})}{\text{}}$$

Hieronder is, per heffing, aangegeven wat het percentage kostendekkendheid is voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten, marktgelden en leges. Hierbij is inzichtelijk gemaakt welke kosten en inkomsten dit betreft, rekening houdend met de uitgangspunten conform het BBV.

Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt het saldo onttrokken uit de egalisatievoorziening om te komen tot een 100% kostendekkendheid. De btw is een toegestaan onderdeel van de berekening/tarief.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van percelen waarvoor een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen bestaat. De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de afvalstoffenheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekkendheid altijd 100%.

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	2024 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld afval	7.241
Inkomsten taakveld afval, excl. heffingen	-12
Netto kosten taakveld	7.230
Toe te rekenen kosten kwijschelding	235

Overhead	51
BTW op exploitatie en investeringen	1.398
Totale kosten	8.915
Opbrengst heffingen	8.915
Dekkingspercentage	100%

Tarieven afvalstoffenheffing en beleidskeuzes

De afvalstoffenheffing in de gemeente Gooise Meren is gedifferentieerd naar de grootte van het huishouden in de vorm van een éénpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. Hiermee wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan het principe 'de vervuiler betaalt' en blijft de uitvoering van de heffing praktisch uitvoerbaar.

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven van de eigenaar (woning) of gebruiker (bedrijf) van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval- hemel- en grondwater na te komen. De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de rioolheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekkendheid altijd 100%. Op grond van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2026 is de rioolheffing bovenop de inflatiecorrectie met 2,5% verhoogd.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	2024 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld riolering	5.886
Inkomsten taakveld riolering, excl. heffingen	-185
Netto kosten taakveld	5.701
Overhead	431
BTW op exploitatie en investeringen	829
Totale kosten	6.962
Opbrengst heffingen	6.962
Dekkingspercentage	100%

Tarieven rioolheffing en beleidskeuzes

Bij de harmonisatie van de tarieven voor de rioolheffing is er voor gekozen om voor woningen een vast bedrag per aansluiting te heffen van de eigenaar. De kosten van het leggen van riolering en overige voorzieningen zijn voornamelijk vaste kosten. De mate van gebruik van de voorzieningen per individueel perceel heeft over het algemeen slechts een klein effect op de totale kosten. Dit rechtvaardigt het gebruik van een vast bedrag. Voor niet-woningen is gekozen om de rioolheffing te baseren op het waterverbruik en te heffen van de

gebruiker. De tariefklassen zijn zodanig ingedeeld dat dit het effect heeft van een vast bedrag per aansluiting, maar waarbij de echte grootverbruikers extra bijdragen.

Begraafplaatsrechten

Begraafplaatsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. De gerealiseerde opbrengst is al een aantal jaar relatief stabiel en is hoofdzakelijk afhankelijk van het aantal begrafenissen en de opbrengst van het jaarlijks onderhoudsrecht. Voor 2024 is de geraamde opbrengst verhoogd met het inflatiepercentage.

Berekening van kostendekkendheid van de begraafrechten	2024 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld begraven	1.381
Inkomsten taakveld begraven, excl. heffingen	-111
Netto kosten taakveld	1.270
Overhead	594
Totale kosten	1.863
Opbrengst heffingen	758
Dekkingspercentage	41%

Tarieven begraafplaatsrechten

De verordening kent een tarieventabel met een uiteenlopend aantal tarieven voor verschillende diensten. Voor begraafplaatsrecht wordt gestreefd naar een kostendekkendheid van minimaal 50%. Dit streefpercentage is gebaseerd op de werkelijke kostendekkendheid in de afgelopen jaren.

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. De opbrengst is afhankelijk van de daadwerkelijke bezetting van de weekmarkt. Voor 2024 is de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

Berekening van kostendekkendheid van de marktgelden	2024 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld marktgelden	93
-Inkomsten taakveld marktgelden, excl. heffingen	-1
Netto kosten taakveld	94

Overhead	33
BTW	11
Totale kosten	138
Opbrengst heffingen	-113
Dekkingspercentage	82%

Tarieven marktgelden

Het marktgeld bedraagt een tarief per vierkante meter ingenomen ruimte. Voor marktgelden wordt gestreefd naar een kostendekkendheid van minimaal 50%. Dit streefpercentage is gebaseerd op de werkelijke kostendekkendheid in het afgelopen jaar.

Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels: Algemene dienstverlening, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen) en dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn (specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De opbrengsten zijn in de begroting niet op hoofdstukniveau opgenomen, maar zijn functioneel gegroepeerd. Van een aantal diensten wordt namelijk dusdanig weinig gebruik gemaakt dat het apart opnemen van een raming geen meerwaarde heeft.

Het totaal percentage kostendekkendheid aan leges (titel 1, 2 en 3) bedraagt 84%.

Berekening van kostendekkendheid van de leges	2024 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakvelden	3.037
Overhead	1.651
Totale kosten	4.689
Totale opbrengsten	3.915
Dekkingspercentage	84%

Onder algemene dienstverlening valt bijvoorbeeld Burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen.

Berekening van kostendekkendheid van de leges Titel 1; Algemene dienstverlening	2023 Bedragen x € 1.000
Kosten taakvelden	893

Overhead	382
Totale kosten	1.275
Toale opbrengsten	1.055
Dekkingspercentage	83%

Onder algemene dienstverlening valt bijvoorbeeld Burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen.

Berekening van kostendeckendheid van de leges Titel 2; Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	2024 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakvelden	1.778
Overhead	1.116
Totale kosten	2.894
Totale opbrengsten	2.824
Dekkingspercentage	98%

Onder Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning valt de omgevingsvergunning.

Berekening van kostendeckendheid van de leges Titel 3; Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	2024 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakvelden	367
Overhead	153
Totale kosten	520
Totale opbrengsten	36
Dekkingspercentage	7%

Onder Dienstverlening vallend onder Europese richtlijnen valt bijvoorbeeld Horeca, organiseren van evenementen en markten.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen die de belastingschuld niet kunnen voldoen door het ontbreken van (voldoende) vermogen of inkomen kunnen kwijtschelding aanvragen. Het beleid dat hierbij gehanteerd wordt, ligt vast in de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2023. Alleen voor de afvalstoffenheffing wordt in 2024 kwijtschelding verleend. Voor andere gemeentelijke belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

Het bedrag aan kwijtschelding voor afvalstoffenheffing worden als kosten meegenomen bij het bepalen van de tarieven. Over het jaar 2024 is naar verwachting het bedrag aan kwijtschelding € 235.000.

Algemene ontwikkelingen

De gemeente is voor de inkomsten voor het overgrote deel afhankelijk van inkomsten vanuit de rijksoverheid. Daarbij zorgt de huidige financieringssystematiek voor schommelingen in inkomsten bij de gemeenten en biedt beperkte ruimte voor autonomie. Vanuit het VNG is er overleg met het Rijk voor meer mogelijkheden voor de gemeente om belasting te heffen. De lastenverzwaring voor inwoners dient vervolgens teruggesluisd te worden via lagere inkomstenbelastingen. Momenteel liggen er voorstellen over de verruiming op lokaal belastinggebied die bedoeld zijn voor de periode na 2025.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing

Deze paragraaf heeft als doel: het inzicht geven in het beleid van de gemeente met betrekking tot risico's, het totaal aan financiële risico's afzetten tegen de beschikbare middelen en inzicht en beoordeling van de financiële positie aan de hand van kengetallen. In lijn met de nieuwe Nota Risicomanagement zijn er een aantal verbeteringen doorgevoerd in deze paragraaf. Zo wordt er onderscheid gemaakt tussen de incidentele en structurele risico's, weerstandscapaciteit en worden bij de top 10 van financiële risico's beheersmaatregelen genoemd.

Risicomanagement

De ambitie voor het omgaan met risico's is beschreven in de Nota Risicomanagement: 'Er is open en transparante communicatie over risico's via dialoog. De onderkende risico's worden gewogen en beheerst en de organisatie kent een goede balans tussen risico's nemen en beheersen (risicobereidheid). Door iedereen bewust te maken van de meerwaarde en het werken met risico's te integreren in de processen, zal het meer en meer vanzelfsprekend worden.'

Door inzicht in de (financiële) risico's is de organisatie in staat om bewust besluiten te nemen. Om inzicht in de risico's te verkrijgen, worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie wordt gedurende het jaar bijgewerkt. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente risico-inventarisatie om een zo actueel mogelijk beeld te geven. Op basis van de geïnventariseerde risico's is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen van Gooise Meren te berekenen.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gooise Meren in kaart te brengen, is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van de applicatie NARIS, waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. In totaal zijn 122 grote financiële risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg/impact. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met een risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft.

Financieel	Bruto				
$x > € 1.000.000$	4	4	7	1	
$€ 500.000 < x < € 1.000.000$	2	2	4	5	
$€ 100.000 < x < € 500.000$	3	11	15	14	10
$€ 10.000 < x < € 100.000$	7	11	9	7	5
$x < € 10.000$		1			
Geen financiële gevolgen					
Kans	1%	10%	25%	50%	75%

Top 10 financiële risico's

In onderstaande tabel zijn tien risico's gepresenteerd, die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde

weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg, de beheersmaatregelen en het percentage dat aangeeft hoeveel procent dit risico bijdraagt aan het verwachte totale financiële gevolg (€ 12.007.517; zie 'Benodigde weerstandscapaciteit'). In de laatste kolom is aangegeven of het risico ten opzichte van de laatste gepresenteerde stand (Jaarstukken 2022) nieuw (N) of ongewijzigd (O) is in de top 10. De stand van de laatste risico-inventarisatie wordt gebruikt om een zo actueel mogelijk beeld te geven.

Toelichting grootste wijzigingen top 10

In de top 10 staan 4 nieuwe risico's, waarvan het project Schootsvelden ZO de grootste is. Stikstofeisen en de afzetmarkt voor zand spelen hierbij een belangrijke rol. Het risico op een lagere uitkering gemeentefonds is ook een nieuwkomer in de top 10. De herijking van het gemeentefonds kan in de toekomst betekenen dat meer accent komt te liggen op de eigen draagkracht van gemeenten, met een nadelige invloed op de hoogte van de algemene uitkering. In het project Krijgsman is uitspraak gedaan in de arbitragezaak over onderdelen van de Vaststellingsovereenkomst. Hierdoor is het risico van dit project aanzienlijk verlaagd. Voor de overige risico's zijn met name de beheersmaatregelen aangepast, zoals bijvoorbeeld bij jeugd en Wmo.

De risico's die niet langer in de top 10 voorkomen zijn dagbesteding vervoer, de Vestingwallen, juridische procedures en behandelen WOB/Woo verzoeken en het risico op stijgende bouwkosten. Deze risico's zijn nog wel aanwezig, maar vallen nu buiten de top 10.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	N=Nieuw in top 10, O=Ongewijzigd
1	Warmtenet Muiderberg: Door het (nog) niet kunnen binnenhalen van subsidies van het rijk loopt het project vertraging op en is de businesscase van het Warmtebedrijf nog niet sluitend. Hierdoor kunnen ook sommige koppelkansen met onderhoudsprojecten niet worden benut.	Incidenteel: hogere lasten.	Nieuwe scenario's uitwerken met het Warmtebedrijf en zoeken naar nieuwe financieringsmogelijkheden.	9,54%	O
2	Uitkering Gemeentefonds: De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft advies gegeven aan het ministerie van BZK over de herijking van het Gemeentefonds. Met name de eigen draagkracht van de gemeente (zie de onbenutte belastingcapaciteit bij de ratio hieronder) kan een nadelige invloed gaan hebben op de uitkering uit het Gemeentefonds.	Structureel: lagere inkomsten.	Behoedzaam begroten en bijhouden publicaties van het Rijk en de VNG	6,70%	N
3	Krijgsman: Door de KNSF is bezwaar gemaakt tegen de legesaanslagen vanaf 2018 tot heden en is een gerechtelijke procedure gestart. De rechter kan legesverordeningen onverbindend verklaren. Recent is de gemeente over 2018 in het gelijk gesteld.	Incidenteel: Terugbetalen leges	Zorgvuldige juridische begeleiding en dossieropbouw.	6,13%	O
4	Jeugd: De verwachting is een toename van de uitgaven voor individuele jeugdhulp, vanwege een stijging van de vraag. Deze stijging kent verschillende oorzaken: - een toename van het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt in lijn met de trend van de afgelopen jaren; - een toename van de kosten per jeugdige door inzet van zwaardere en dus duurdere vormen van jeugdhulp (o.a. Verblijf); - uitstroom uit jeugdhulp die achterblijft bij de instroom, doordat jeugdigen steeds langer jeugdhulp ontvangen. De verwachting is ook dat de coronapandemie meer problematiek bij jeugdigen en in gezinnen heeft veroorzaakt. Dat	Structureel: hogere lasten en mogelijke budgetoverschrijding.	Kostenbeheersingsmaatregelen zoals meer grip op de huisartsenroute, meer inzet op eigen kracht en normaliseren en demedicaliseren, en ook het versterken van het voorveld volgen uit de verdere transformatie in het Jeugddomein. Een transformatie mede gevoed door de Hervormingsagenda Jeugd. Implementatie en uitvoering van deze kostenbeheersmaatregelen leiden ook tot incidentele én structurele kosten verbonden aan deze verdere transformatie. Daarom monitoren effecten kostenbeheersmaatregelen en aanpassen prognoses.	5,94%	O

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	N=Nieuw in top 10, O=Ongewijzigd
	is, los van bovenstaande oorzaken, een extra impuls voor de vraag naar jeugdhulp.				
5	ICT Ransomware en phishing: De ICT systemen en- of data wordt ontoegankelijk. Systemen zullen niet beschikbaar zijn en gegevens zullen niet meer te openen zijn. De dienstverlening naar interne medewerkers en burgers zal hier hinder van ondervinden	Incidenteel: hogere lasten voor het terugzetten van data en/of opnieuw opzetten van systemen, inhuur expertise.	Inzetten op bewustwording medewerkers informatiebeveiliging. Tweestapsverificatie, back-ups, etc.	5,38%	O
6	Schootsvelden ZO: om te voldoen aan de stikstofeisen in de Wet natuurbescherming moet de aannemer duurder elektrisch materieel inzetten. Aan het eind van het project is er geen markt voor afzet van overtollig zand.	Incidenteel: hogere lasten voor inzet elektrisch materieel en afvoer van overtollig zand.	Aannemers zoeken met voldoende elektrisch materieel om aan eisen te voldoen, zelf aantonen dat ze stikstofnorm niet overschrijden. Een marktverkenning doen aan het einde van het project.	4,37%	N
7	De Emmalocaties: bij het ontwikkelen van de Emmalocaties kan mogelijk geen aanbesteding plaatsvinden omdat niet kan worden voldaan aan de stikstofeisen in de Wet natuurbescherming. Inschrijvingen kunnen uitblijven door een opeenstapeling van eisen, ambities en de grondprijs.	Incidenteel: hogere lasten, vertragen in de planning. Project kan mogelijk niet worden gerealiseerd	Toewerken naar haalbare en acceptabele stikstofdepositie door inzet elektrisch materieel, fasering, saldering en het aanvragen van een ontheffing. Scherp toezicht op concepten en ontwerpbesluiten van de planologische maatregelen.	4,12%	N
8	KC Meerstroom: risico op tegenvallende aanbesteding als gevolg van ontwikkelingen in de bouwmarkt. Bezwaren op het bestemmingsplan zijn niet uit te sluiten.	Incidenteel: meerkosten, vertraging in de planning.	Uitwerking van een kwalitatief goed bestek en aanbestedingsleidraden. Goede communicatie en participatie met omwonenden en belanghebbenden.	3,64%	N
9	Wmo: Sinds de invoering van het abonnementstarief (vaste lage eigen bijdrage ongeacht duur en omvang hulp- en ondersteuning) ontvangen gemeenten minder eigen bijdragen. Daarnaast heeft het abonnementstarief een aanzuigende werking bij vooral de huishoudelijke hulp. Verder is er toename van Wmo-kosten door: -een autonome groei door vergrijzing -een hogere instroom door ambulantisering en kortdurende opnames in ziekenhuizen	Structureel: hogere lasten door een stijgende vraag en mogelijke budgetoverschrijding. Het kabinet stelt geen middelen beschikbaar om dit financieel te compenseren, wel is over een periode van 3 jaar een monitor ingesteld. Per 1 januari 2025 wordt de eigen bijdrage van cliënten voor Wmo geïndiceerd maatwerk, door het Rijk heringevoerd.	Meer inzet op eigen kracht, normaliseren en demedicaliseren en ook het versterken van het voorveld voor alternatieve voorzieningen voor hulp en ondersteuning. Breed maatschappelijk debat over de eerlijke verdeling van de inzet van schaarse huishoudelijke hulp (personeelstekort). Monitoren effecten en aanpassen prognoses. Aankaarten problematiek en noodzaak hogere vergoedingen bij het Rijk. Aanpassen budgetten.	3,37%	O

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	N=Nieuw in top 10, O=Ongewijzigd
	waardoor inwoners eerder naar huis gaan en een beroep doen op de Wmo - hogere instroom jongvolwassen (20 tot 40 jaar) door geen perspectief op werk - gewijzigde CAO's in de zorg en welzijnswereld zorgen mogelijk voor tussentijdse aanpassing van tarieven voor ingekochte zorg (Zorg in natura)				
10	Arbeidsmarkt: Door krapte op de arbeidsmarkt zijn vacatures moeilijk te vervullen en nemen de kosten van werving toe. Inhuur is nodig voor vacatures die niet ingevuld kunnen worden.	Incidenteel: extra inhuur, niet alle taken uitvoeren	Sturen op arbeidscommunicatie (Corporate Recruiter aangenomen) om toch de juiste mensen te vinden.	2,76%	O

Weerstandsvermogen

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie berekent duizenden keren per risico het gevolg maal de kans. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale risicobedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de simulatie volgt dat bij een betrouwbaarheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 12.007.517. Op basis van de incidentele risico's is dit € 7.290.661 en voor het structurele deel € 4.716.856.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Gooise Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen.

Onderscheid kan worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Dit is wenselijk, omdat je een risico met structurele gevolgen niet structureel mag dekken met een reserve en anderzijds voor een incidenteel risico het onwenselijk is om direct structurele middelen in te zetten (OZB, beleid aanpassen). De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is het verschil tussen het gehanteerde tarief en het maximale tarief alvorens tot een artikel 12 gemeente gerekend te worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit 2024 (bedragen in €)	Incidenteel	Structureel	Totaal	2025	2026	2027
Algemene reserve per 1 januari	31.542.618		31.542.618	31.542.619	31.542.619	31.542.620
Onbenutte belastingcapaciteit 2024		15.540.094	15.540.094	15.540.094	15.540.094	15.540.094
Begrotingsruimte		169.237	169.237	1.174.050	-7.845.879	-8.617.511
Stelpost onvoorzien		11.100	11.100	11.100	11.100	11.100
Totale weerstandscapaciteit	31.542.618	15.720.431	47.263.049	48.267.863	39.247.933	38.476.301

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de benodigde weerstandscapaciteit (financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten, ook wel 'weerstandsratio', wordt in onderstaande figuur en tabel weergegeven, waarbij het van belang is dat de beschikbare capaciteit groter is dan de benodigde capaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit 2024 (bedragen in €)	Incidenteel	Structureel	Totaal	2025	2026	2027
Benodigde weerstandscapaciteit	7.290.661	4.716.856	12.007.517	12.007.517	12.007.517	12.007.517
Beschikbare weerstandscapaciteit	31.542.618	15.720.431	47.263.049	48.267.863	39.247.933	38.476.301
Ratio	4,3	3,3	3,9	4,0	3,3	3,2

Om te weten of de berekende ratio een 'uitstekend' of 'onvoldoende' vermogen aangeeft, wordt onderstaande tabel gebruikt van de Universiteit Twente. De norm is in de Nota Risicomanagement vastgesteld op minimaal een C (1.0-1.4). De ratio van Gooise Meren valt voor zowel incidenteel als structureel in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C (norm)	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

Verloop van de kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	70,0%	87,8%	92,3%	106,1%	108,4%	114,6%
Solvabiliteitsratio	21,3%	18,3%	17,6%	16,0%	16,1%	15,5%
Structurele exploitatieruimte	2,2%	0,1%	0,7%	1,0%	-4,5%	-5,2%
Grondexploitatie	4,9%	4,4%	2,8%	3,1%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	103,5%	110,9%	117,2%	117,2%	117,2%	117,2%

De hieronder gebruikte categorieënindeling voor de financiële kengetallen wordt gehanteerd door de provincie. Dit is gebaseerd op de signaleringswaarden die de provincie als toezichthouder hanteert.

De netto schuldquote en de solvabiliteitsratio worden in de begrotingsperiode vooral beïnvloed door het forse volume aan voorgenomen investeringen. Dit vraagt om zorgvuldige beoordeling van de wensen, prioritering en het maken van keuzes.

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De nettoschuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast verminderd met alle doorgeleende/verstrekte leningen leidt tot een gecorrigeerde nettoschuld.

Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol

Categorie B = 90-130% matig risico

Categorie C = groter dan 130% zeer risicovol

Toelichting:

De netto schuldquote valt in 2024 onder categorie B, matig risico.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre is de gemeente in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol

Categorie B = 20-50% matig risico en

Categorie C = kleiner dan 20% zeer risicovol

Toelichting:

De solvabiliteit is als zeer risicovol aan te merken door een afnemende Algemene Reserve.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen).

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol

Categorie B = 0% matig risico

Categorie C = kleiner dan 0% zeer risicovol

Toelichting:

De structurele exploitatieruimte is in 2024 en 2025 positief, ofwel alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten en valt daarmee in de categorie minst risicovol. Vanaf 2026 zijn maatregelen noodzakelijk.

Grondexploitatie-risico

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol

Categorie B = 20-35% matig risico

Categorie C = groter dan 35% zeer risicovol

Toelichting:

Met 2,8% valt Gooise Meren onder categorie A. Dit risico is voor Gooise Meren erg laag, omdat de gemeente weinig grondexploitaties heeft en ook de financiële omvang klein is. De enige Grondexploitatie betreft de gebiedsontwikkeling Bredius.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (= hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol

Categorie B = 95-105% matig risico

Categorie C = groter dan 105% zeer risicovol

Toelichting:

Met 117,2% valt Gooise Meren onder categorie C, zeer risicovol. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De gemiddelde woonlasten liggen hoger dan gemiddeld in Nederland. Dit komt voornamelijk door de hogere WOZ-waarden van de woningen in Gooise Meren, ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dat zorgt voor een gemiddeld hogere OZB-last (onroerendezaakbelasting). Het percentage (tarief per eenheid) van de OZB in Gooise Meren ligt onder het gemiddelde van Nederland. Dat tarief van Gooise Meren (0,0628) ligt ruim onder het door het Ministerie in de meicirculaire 2023 bepaalde 'redelijk peil' voor toelating tot artikel 12, zijnde 0,1614 (i.c. berekening onbenutte belastingcapaciteit), waardoor wij het kengetal 'belastingcapaciteit' niet als risico zien.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

Op basis van bovenstaande uitkomsten kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente goed is.

Door het hoge voorgenomen investeringsvolume blijft monitoring noodzakelijk.

Rapportcijfer kengetallen

In de in 2021 vastgestelde nota Beoordeling Kengetallen hebben we een andere wijze van presenteren voorgesteld, met name om de kengetallen samen te beoordelen. We volgen hierbij de eerder door de raad vastgestelde berekening, waarbij alle kengetallen worden gewaardeerd en leiden tot een rapportcijfer. De streefwaarde voor Gooise Meren voor dat rapportcijfer is vastgesteld op 7 (6,9), de minimumwaarde op 6 (5,9). Voor een duurzame balans in de begroting zijn een goede ratio weerstandsvermogen en een goed rapportcijfer kengetallen essentieel. We zien het rapportcijfer afnemen. Op termijn zijn maatregelen nodig op het gebied van temporiseren investeringen of versterken eigen vermogen.

Rapportcijfer	Minst risicovol (A)		Neutraal (B)		Meest risicovol (C)	
	%	Punten	%	Punten	%	Punten
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	< 90	3	90 - 130	2	> 130	1
Solvabiliteitsratio	> 50	4	20 - 50	2,7	< 20	1,3
Structurele exploitatieruimte	> 0	1	0	0,6	< 0	0,3
Grondexploitatie	< 20	1,5	20 - 35	1	> 35	0,5
Belastingcapaciteit	< 95	0,5	95 - 105	0,3	> 105	0,1
Totaalcijfer		10		6,6		3,2

Rapportcijfer	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	3,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Solvabiliteitsratio	2,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Structurele exploitatieruimte	1,0	1,0	1,0	1,0	0,3	0,3
Grondexploitatie	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Belastingcapaciteit	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal rapportcijfer	8,5	6,9	5,9	5,9	5,2	5,2

Streefwaarde

Voldoende

Onvoldoende

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten die daarmee gepaard gaan. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

Nummer	Kapitaalgoed	Beheer-/beleidsplan	Looptijd tot en met
1	Riolering	Beheerplan Riolering	2025
2	Gebouwen	Beheerplan Gebouwen	2025
3	Kunstwerken	Beheerplan Civiele Kunstwerken	2025
4	Wegen	Beheerplan Wegen	2025
5	Water	Beheerplan Water	2025
6	Groen	Beheerplan Groen	2025
7	Spelen	Beheerplan Speelvoorzieningen	2025
8	Sport	Beheerplan Buitensportaccommodaties	2025
9	Begraafplaatsen	Beheerplan Begraafplaatsen	2025
10	(straat)Meubilair	Beheerplan Meubilair	2025
11	Verlichting & verkeersregelininstallaties (VRI)	Beheerplan Openbare verlichting en verkeersregelininstallaties	2025

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. Het beleidskader
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
3. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting
4. De ontwikkelingen in 2024

Beleidskader

De vastgestelde Visie Buitenruimte is vertaald naar beheerplannen voor de verschillende kapitaalgoederen. Hierin zijn de financiële middelen ten behoeve van het regulier onderhoud, storingsonderhoud, het planmatig (groot)onderhoud alsmede de benodigde vervangingsinvesteringen opgenomen. De kapitaalgoederen worden conform de vastgestelde beheerplannen beheerd.

Het beleid, beheer en de financiële gegevens met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen zijn in het volgende schema samengevat.

* Bedragen zijn exclusief de uren eigen personeel. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Ontwikkelingen 2024

Areaaluitbreiding

Vanuit diverse (bouw)plannen wordt areaal aan de gemeente overgedragen. Het gaat hierbij om De Krijgsman deelplan 6 t/m 9, het buitenterrein van de Sporthal Bredius, het bouwplan Bredius en de Voormeerpassage. Voor het jaarlijkse periodiek onderhoud is een structurele verhoging van diverse exploitatiebudgetten verwerkt.

Beeldkwaliteit

In overeenstemming met de vastgestelde beheerplannen 2022-2025 vindt het onderhoud overal plaats op beeldkwaliteitsniveau C. De begroting is conform de beheerplannen opgenomen. Eind 2023 wordt de beeldkwaliteit geëvalueerd en wordt u daarover geïnformeerd. Eventuele wijzigingen die hieruit zijn voortgevloeid, worden per begrotingswijziging verwerkt.

1. Riolering

Onderhoud

Beheer en onderhoud wordt zowel planmatig als incidenteel uitgevoerd. Jaarlijks worden alle straat-, en trottoirkolken, een deel van het hoofdriool en alle gemalen en pompputten gereinigd. Een deel van het hoofdriool en de gemalen en pompputten worden tevens geïnspecteerd (conform het Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2026 (GRP)). Indien nodig wordt schade aan het hoofdriool hersteld.

Grootschalige vervanging

De voorbereidingen voor de vervanging van de riolering in de Spiegelstraat e.o., de Graaf Wichmanlaan e.o., de Veerstraat en het Van der Helstpark e.o. lopen. Deze projecten worden integraal opgepakt. De uitvoering van deze projecten starten dit jaar. Verder wordt een start gemaakt met de voorbereiding van andere herinrichtingsplannen.

Wat mag het kosten?

Riolering	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	1.461	1.461	1.461	1.254
Investeringen	6.945	14.735	11.612	6.878
Kapitaallasten	2.482	2.615	3.071	3.445

2. Gebouwen

Groot onderhoud

Het groot onderhoud wordt volgens de meerjarenonderhoudsbegroting uitgevoerd. Met name dakonderhoud en schilderwerk staat op het programma bij diverse panden. Het voornemen is om dit jaar een nieuwe aanbesteding te houden voor een raamovereenkomst voor installatieonderhoud.

We gaan dit jaar verder met de uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen vanuit het ESCo-project. Ook duurzaamheidsmaatregelen voor het reguliere areaal (dus zonder de panden die onder het ESCo-project vallen) worden verder in kaart gebracht. Ondertussen zal bijvoorbeeld bij vervanging van dakwerk, electra en installaties op natuurlijke momenten al duurzaamheidsmaatregelen worden uitgevoerd.

Vanuit onderhoud sluiten we aan bij de realisatie van KC de Meerstroom om de overdracht zo naadloos mogelijk te laten verlopen. Ook bij andere projecten die mogelijk nieuw vastgoed opleveren wordt al in een vroegtijdig stadium proactief meegedacht voor een optimaal onderhoud.

Wat mag het kosten?

Gebouwen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud	778	740	739	739
Groot onderhoud (voorziening)	1.233	1.392	1.937	822
Investerings	3.170	6.160	0	0
Kapitaallasten	3.396	3.584	3.920	3.719

3. Kunstwerken

Onderhoud

Het veilig houden en het goed laten functioneren van de kunstwerken wordt jaarlijks gewaarborgd door middel van planmatige onderhoudswerkzaamheden en het inspecteren van de kunstwerken. Het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd door de contractaannemer. De gecontracteerde werkzaamheden betreffen het reinigen van de bruggen, het smeren en mechanisch op orde houden van de bruggen. Ook storingen en schades aan de beweegbare bruggen worden ook opgelost door de contractaannemer.

De bediening van de beweegbare bruggen in de kernen van Muiden en Muidenberg wordt door Waternet uitgevoerd. De bruggen in de kern Naarden wordt door de afdeling Beheer en Service bediend.

Groot onderhoud

Naast de onderhoudswerkzaamheden wordt ook het planmatig onderhoud uitgevoerd volgens het Beheerplan Kunstwerken:

- Hakkelaarsbrug; groot onderhoud loopt door;
- De risico-inventarisatie en evaluatie rapportage is geëvalueerd en we gaan verder met de daaruit voortvloeiende noodzakelijke aanpassingen;
- De herstelwerkzaamheden van de brug in de Hoofdlaan worden verder uitgevoerd;
- De areaaluitbreiding van de kunstwerken in de Krijgsman wordt verder uitgerold;
- De gesprekken zijn gaande met Rijksvastgoedbedrijf en Vattenfall over de overname van respectievelijk de Groenebrug en de PENbrug door de gemeente.

Wat mag het kosten?

Civiele Kunstwerken	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud	233	233	233	233
Groot onderhoud (voorziening)	740	417	455	455
Investerings	1.111	0	0	0
Kapitaallasten	261	325	321	317

4. Wegen

In Beheerplan Wegen heeft een verdere uitdieping van de onderhoudsplanung plaatsgevonden inclusief de financiële vertaling daarvan. Tevens is er aandacht voor een integrale benadering van het kapitaalgoed Wegen, doordat ook aspecten als gladheidsbestrijding en straatreiniging zijn betrokken.

Onderhoud

Het gangbaar en veilig houden van de wegen is een belangrijk taak en vindt dagelijks plaats. De meldingen van bewoners of weggebruikers worden geregistreerd en zo snel mogelijk opgelost. Het klein dagelijks onderhoud wordt hoofdzakelijk door onze eigen medewerkers van Beheer en Service uitgevoerd. Ook kan een contractaannemer ingezet worden.

Conform de meerjarenplanning staat voor wegen het groot onderhoud aan de Koningin Sophielaan, Muiden Vesting Oost, Muiden Vesting West, Buitendijke Muiderberg, slijtlagen Brediuskwartier, de Huizerweg en de Componistenkwartier op het programma. De uitvoering van deze werkzaamheden wordt in fases uitgevoerd. De uit te voeren maatregelen worden integraal uitgevraagd met de vakdisciplines riolering,

groenvoorzieningen, openbare verlichting en speelplaatsen.

De voorbereidingen van de Kooltjesbuurt zijn gestart en lopen door in 2024. De voorbereiding van Lorentzweg-Beatrixplantsoen wordt dit jaar gestart.

De wegininspectie is uitgevoerd. De maatregeltoets vindt plaats Q3 in 2023. Over de uitkomst van de wegininspectie wordt u separaat geïnformeerd.

De nieuwe asfalt deklagen worden uitgevoerd in een geluidreducerend asfalt, zodat omwonenden minder last hebben van geluidsoverlast door motorvoertuigen.

Grootschalige vervangingen en herinrichtingsprojecten

Er is een start gemaakt met de voorbereiding voor de projecten Abri-Over de Tol, Amsterdamsestraatweg (Muiden), Amersfoortsestraatweg (Naarden) en de Dorpsstraat (Muiderberg). De uitvoering start dit jaar. Bewoners van deze wijk zijn betrokken bij de projecten door middel van informatieavonden en enquêtes. Tevens lopen de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van het glasvezelnetwerk in Muiden, Muiderberg en Naarden. Inwoners kunnen terecht op een externe website.

Toegankelijkheid wegen

In het kader van inclusie en de uitvoering van de Visie Buitenruimte verbeteren we de toegankelijkheid van de openbare ruimte van Gooise Meren. Het gaat om de toegankelijkheid bij oversteeklocaties en stoepen, het in- en uitlopen van openbare voorzieningen en de haltering locaties openbaar vervoer. Ook wordt in de ontwerpfase van een nieuw inrichtingsplan de toegankelijkheid van de openbare ruimte getoetst aan de hand van de CROW-richtlijnen.

Wat mag het kosten?

Wegen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud	793	700	700	700
Groot onderhoud (voorziening)	2.004	1.122	1.890	1.890
Investerings	2.395	3.223	1.597	940
Kapitaallasten	1.831	1.962	2.418	2.515

5. Water

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden aan de waterwegen, zoals het verwijderen van riet, overtollige waterplanten en drijfvuil, is in 2023 een baggerplan opgesteld. Dit jaar worden de werkzaamheden uit dit baggerplan uitgevoerd.

Wat mag het kosten?

Water	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	276	276	276	276
Investerings	0	0	0	0
Kapitaallasten	97	46	46	45

6. Groen

Groen is een kernkwaliteit van onze gemeente die we willen behouden en het liefst willen versterken. Het periodiek onderhoud en correctief onderhoud van groen heeft betrekking op alle beplantingen, bomen en grasachtige vegetaties die bij Gooise Meren in eigendom en beheer zijn.

Onderhoud

Bij onderhoud wordt geen onderscheid gemaakt tussen groot en dagelijks onderhoud. Er is eigenlijk geen sprake van groot onderhoud, aangezien de werkzaamheden jaarlijks terugkeren. Het klein of dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks bekostigd vanuit de exploitatie. De reconstructies of vervangingen worden beschouwd als investeringen. Jaarlijks vervangen we een deel van de beplantingen waar we zoveel mogelijk aansluiten bij projecten.

Vervangingen

Bij vervangingen is het streven de biodiversiteit te vergroten. Dit helpt bijvoorbeeld bij de bestrijding van de eikenprocessierups doordat meer natuurlijke vijanden aanwezig zijn in het groen. Bij een grotere biodiversiteit zijn de risico's op ziektes en plagen kleiner. Ook monitoren we de ontwikkeling van de Japanse Duizendknoop, Reuzenberenklauw en de verspreiding van eikenprocessierups nauwlettend.

Wat mag het kosten?

Groen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	2.324	2.284	2.284	2.209
Investeringen	583	448	130	222
Kapitaallasten	236	258	276	275

7. Spelen

We zorgen voor het uitvoeren van het periodiek onderhoud aan speelvoorzieningen en toetsen op de veiligheid van onze speeltoestellen en ondergronden. Waar nodig treffen we correctieve herstelmaatregelen.

Vervangingen

Jaarlijks vervangen we een deel van de ondergronden en speeltoestellen vanwege schade, einde levensduur of veroudering. Bij vervangingen of herinrichting wordt, in het kader van speelbaarheid van de openbare ruimte, gekeken of er in de directe omgeving speelmogelijkheden zijn of gecreëerd kunnen worden waarbij de huidige locatie aansluit, kleiner/anders ingericht kan worden of misschien zelfs kan vervallen. Herinrichtingen worden vroegtijdig aan de buurt kenbaar gemaakt middels bewonersbrieven en de gemeentelijke website. Buurtparticipatie is een vast gegeven binnen ontwerp en inrichtingselementen. Vanaf 2019 houden wij bij een herinrichting of vervangen rekening met de inclusieve samenleving. Daar waar mogelijk wordt de speelvoorziening aangepast om beter aan te sluiten aan de leeftijdscategorie en de speelbehoefte vanuit de omgeving. Bij een aantal speelplaatsen worden diverse toestellen vervangen. De aanpassing van de skatebaan en het basketbalveld naast de Purperreiger lopen door van 2023 naar 2024. De speelplaats bij de Werven en de Anna van Buurenlaan worden gerenoveerd.

Wat mag het kosten?

Speelvoorzieningen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	197	197	197	197
Investeringen	113	113	102	102
Kapitaallasten	203	214	224	222

8. Sport

Onderhoud

De buitensportaccommodaties worden beheerd volgens het opgestelde meerjarenonderhoudsplan. We zorgen dat de sportcomplexen functioneel, schoon (basis) en veilig zijn. Velden en banen zijn ingericht en functionerend volgens bondsnormen van de betreffende sporttakken. In Gooise Meren zijn dit: voetbal, hockey, tennis, rugby, handbal, korfbal, atletiek en honk- en softbal.

Groot onderhoud en vervangingen

Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zullen uitgevoerd worden volgens de planning uit het meerjarenonderhoudsplan, te weten de hockeyvelden 2, 3 en 4 en voetbalveld 2 op sportpark Naarden, en veld 3 op sportpark De Kuil.

Wat mag het kosten?

Buitensportaccommodaties	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	668	668	668	668
Investeringen	3.165	1.146	120	105
Kapitaallasten	1.409	1.722	1.825	1.736

9. Begraafplaatsen

Onderhoud

Begraafplaatsen zijn plaatsen waar al eeuwenlang afscheid wordt genomen van dierbare overledenen.

Begraafplaatsen dienen dan ook om verschillende redenen tot waardevolle monumenten te worden gerekend. Vaak zijn er fraai gebeeldhouwde gedenktekens te vinden of zijn er personen begraven die op lokaal of nationaal niveau een belangrijke rol hebben gespeeld. Bovendien hebben nogal wat begraafplaatsen een parkachtig karakter of zijn zelfs als zodanig aangelegd en zijn er bijzondere of zeldzame bomen en heesters te vinden.

Groot onderhoud en vervangingen

Conform de raadsmededeling inzake 'Resultaten het onderzoek begraafplaats Muiden' worden de werkzaamheden aan het drainageplan voorbereid.

De beplanting op begraafplaats Nieuw-Valkeveen is een ontwerp van Tersteeg. Het voornemen is om dit jaar een beplantingsplan te laten maken. Aan de hand daarvan zal beplanting en nieuwe bomen worden aangeplant.

Wat mag het kosten?

Begraafplaatsen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	364	269	269	269
Investeringen	0	0	0	0
Kapitaallasten	59	58	52	52

10. (Straat)meubilair

Onderhoud

In het beheerareaal gemeente Gooise Meren staan ca. 9300 verkeersborden dan wel straatnaamborden.

Het reguliere onderhoud aan het straatmeubilair wordt onderhouden door de inzet van de medewerkers van Beheer en Service. Aan de hand van het schouwresultaat van het beheerareaal en meldingen worden palen, fietsenrekken, afvalbakken, hekwerken, plattegrondkasten, anti-parkeerbeugels, komportalen en overige objecten indien nodig hersteld en gereinigd. De houten zitgedeeltes van de zitbanken worden indien noodzakelijk geschilderd, gereinigd of vervangen.

De kruismarkeringen (belijningen) ten behoeve van de invalideparkeerplaatsen en oplaadlocaties binnen het beheerareaal van de gemeente Gooise Meren worden aan de hand van de onderhoudsstaat opgefrist zodat de zichtbaarheid duidelijk blijft.

Groot onderhoud

De verkeersborden zijn het afgelopen jaar geïnventariseerd en in het beheersysteem gedigitaliseerd. Tevens zijn de verkeersborden geïnspecteerd op beeldkwaliteit. Aan de hand van de resultaten wordt per locatie de resultaten bekeken om een mogelijke sanering van verkeersborden te bewerkstelligen. Deze sanering heeft als doel een duidelijker en overzichtelijker verkeersbeeld te verkrijgen en minder verrommeling op straat. Het reguliere onderhoud aan de verkeersborden zoals het rechtzetten van verkeersborden en dragers, het schoonmaken en verkeersborden en het vervangen en/of bijplaatsen wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door medewerkers van Beheer en Service.

Wat mag het kosten?

(straat)Meubilair	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	182	182	182	182
Investeringen	0	0	0	0
Kapitaallasten	20	20	19	19

11. Verlichting & verkeersregelininstallaties (VRI)

Onderhoud

De gemeente Gooise Meren zorgt ervoor dat de openbare verlichting op de wegen en straten in woon- en industriegebieden goed functioneert en er verzorgd uitziet. De onderhoudswerkzaamheden betreffen het schoonmaken van de lichtmasten en armaturen, het verwijderen van bestikking, en het vervangen van gloeilampen door duurzame ledverlichting, zodat er bespaard wordt op het energieverbruik. De schade- en storingsmeldingen worden wekelijks afgehandeld.

Groot onderhoud en vervangingen

Om de duurzaamheidsopgave te versnellen en een structurele besparing op de energielasten te realiseren worden de resterende 9.000 lantaarns de komende twee jaar versneld verled.

De nulmeting over de toestand van de verkeersregelininstallaties wijst uit dat Amersfoortsestraatweg aansluiting A1 + Zuidpolderweg/Googweg vervangen moet worden. In 2025 volgt dan de Brediusweg/Gen. de La Reylaan + Ceintuurbaan/Amersfoortsestraatweg, in 2026 de Lambertus Hortensiuslaan/Rijksweg + Amsterdamsestraatweg en in 2027 Rijksweg/Kon. Wilhelminalaan + Brediusweg/Amersfoortsestraatweg.

Wat mag het kosten?

Verlichting & verkeersregelininstallaties (VRI)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Regulier onderhoud en groot onderhoud	1.516	1.516	416	416
Investerings	552	380	349	264
Kapitaallasten	253	285	332	348

Paragraaf Financiering

Algemene ontwikkelingen

De paragraaf Financiering geeft aan op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Bij een hoog renterisico zijn de gevolgen van een stijgende rente groot voor de financiële resultaten in een bepaald jaar. Daarnaast zijn er risico's op kredieten, liquiditeiten en koersen.

Financieringsbeleid

De beleidsdoelstelling van het Financieringsbeleid van de gemeente Gooise Meren kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend financieringsbeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en met inachtnaam van het beperken van risico's. De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Voor 2024 betekent dit dat de gemeente Gooise Meren haar financiële huishouding voor maximaal € 14,8 mln. met kort geld mag financieren. Wanneer de gemeente de kasgeldlimiet in drie aaneengesloten kwartalen overschrijdt, moet een plan ter goedkeuring aan de toezichthouder worden voorgelegd waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt.

Voor 2024 ziet de kasgeldlimiet er als volgt uit.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024
1 Begrotingstotaal	175.325
2 Percentage regeling	8,50%
3 (1*2) Kasgeldlimiet	14.903

Deze ruimte wordt zoveel mogelijk benut, omdat bij een normale rentestructuur kortlopende geldleningen goedkoper zijn dan langlopende geldleningen dan wel de roodstand faciliteit bij onze huisbankier.

Renterisico's

Eén van de hoofddoelen bij de financieringsfunctie is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden. Met behulp van het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continu geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico.

Schatkistbankieren

Door de Wet verplicht schatkistbankieren zijn deze mogelijkheden echter aanzienlijk ingeperkt. De Wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het

woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. (Onderdelen van) decentrale overheden mogen ongeacht de vormgeving dus geen bewaarfunctie voor publieke middelen vervullen. De drempel voor het verplicht schatkistbankieren bedraagt 2% van het begrotingstotaal op 1 januari en bedraagt voor 2024: € 3,5 mln..

Renterisiconorm

In de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) is door het Rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Deze renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Het totaal aan renteherzieningen en aflossingen in een jaar mag niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal van dat jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2024 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	12.066	13.571	14.746	15.126
3 (1+2) Renterisico	12.066	13.571	14.746	15.126
4a Begrotingstotaal (grondslag 1 januari 2024)	175.325			
4b percentage regeling	20%			
4 (4a x 4b / 100) Renterisiconorm	35.065	35.065	35.065	35.065
5a (4 > 3) Ruimte onder renterisiconorm	22.999	21.494	20.354	19.964
5b (3 > 4) Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

Aangezien het bedrag aan aflossingen lager is dan de renterisiconorm kan gesteld worden dat er voldaan wordt aan de eisen in de Wet Fido. Wel is hier een licht dalende tendens zichtbaar als gevolg van de toename aan voorgenomen investeringen.

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Gooise Meren heeft per 1 januari 2024 in totaal voor circa € 49 miljoen aan verstrekte leningen uitstaan.

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen.

In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Gooise Meren zullen per begin 2024 als volgt gefinancierd worden:

Omschrijving	Bedrag
Boekwaarde vaste activa (1/1/2024)	243.026.767
<i>vaste financieringsmiddelen</i>	
Reserves	51.867.949
Voorzieningen	17.720.499
Langlopende leningen	164.581.971
Totaal vaste financieringsmiddelen	234.170.420
Vlottende financieringsmiddelen	8.856.347

Prognose financieringsbehoefte

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille voor begrotingsjaar 2024 weergegeven.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2024	164.581.971	1,78%
Nieuwe leningen	34.900.000	3,00%
Reguliere aflossingen	12.066.206	
Vervroegde aflossingen		
Stand per 31 december 2024	187.415.766	2,02%

Voor het aantrekken van nieuwe leningen wordt rekening gehouden met een percentage van 3%, gebaseerd op een 10-jaars staatslening.

De hoogte van de nieuwe leningen is gebaseerd op het volume van de voorgenomen investeringen zoals in bijlage 1 weergegeven. De rekenrente wordt bepaald aan de hand van het feitelijke rentepercentage van de aangegane en nieuwe leningen. Voor grondexploitaties wordt daarbij ook de verhouding eigen/vreemd vermogen toegepast.

In de tabel hierna is te zien hoe de berekening tot stand komt.

Renteberekening (bedragen in € x 1.000)	Begroting 2024	
1 Externe rentelasten over korte en lange financiering		3.554
2 Externe rentebaten		0
3 = 1 + 2 Totaal door te rekenen rente		3.554
4 Rente door te berekenen aan grondexploitaties	74	
5 Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakvelden	0	
6 = 4 + 5		74
7 = 3 - 6 Saldo door te rekenen externe rente		3.480
8 Rente over eigen vermogen		1.027
9 Rente over contante waarde voorzieningen		0
10 = 7 + 8 + 9 De aan taakvelden toe te rekenen rente	1.73%	4.507
11 Aan taakvelden toegerekende rente (afgerond op 0,5%)	2,00%	4.861
12 = 8 + (11 - 10) Renteresultaat		1.381

In Gooise Meren is geen sprake van projectfinanciering maar totaalfinanciering; ofwel wij baseren onze financiering op de totale financieringsbehoefte van de gemeente. Ook waarderen wij onze voorzieningen niet op contante waarde maar op nominale waarde. De rekenrente is, na toegestane afronding, bepaald op 2,0% voor de vaste activa; ook de grondexploitaties worden tegen 2,0% belast. Deze percentages zijn hoger dan die van het vorige begrotingsjaar (2023: 1,5%).

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering binnen Gooise Meren is gericht op het bewaken van een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende totstandkoming en uitvoering van beleid.

Interne bedrijfsvoering

1. Personeel en organisatie

Om onze doelen te behalen, moet er voldoende capaciteit aanwezig zijn om het werk te doen. We moeten zorgen dat de taken die medewerkers te doen hebben, in balans zijn met de aanwezige bezetting. Zo kunnen we ook uitval door té hoge werkdruk voorkomen. Het behouden en vinden van voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers blijft de komende jaren een belangrijke uitdaging.

Daarom geven we in 2024 verder uitvoering aan: formatieve capaciteit in balans brengen met de inhoudelijk taken en ambities, investeren in aantrekkelijk werkgeverschap, doelgroepgerichte werving, onze sterke kenmerken vergroten en meer inzetten op (door)ontwikkeling en scholing van (nieuwe) medewerkers. Ook geven we vorm aan de 60.000+ gemeente. Dat betekent niet dat er direct zaken wijzigen in de ambtelijke organisatie, wel zijn er keuzes te maken door te kijken naar welke functies door de complexiteit meer vraagt van onze mensen. Deze keuzes bepalen wat de structurele gevolgen voor de begroting vanaf 2025 zullen zijn.

Verhoging personeelsbudget

In de begroting 2024 wordt het personeelsbudget met € 1,4 miljoen verhoogd als gevolg van nieuwe (externe) ontwikkelingen. Dit komt overeen met 13 fte. Bij de opstelling van het CUP en Perspectiefnota is dit al grotendeels verwerkt en daarom nu niet meer afzonderlijk benoemd.

Aantrekkelijk werkgeverschap

We willen een werkgever zijn die zich positief onderscheidt ten opzichte van haar omgeving. Belangrijk daarbij is het arbeidsvoorwaarden pakket. Dat bestaat uit de cao, lokale regelgeving en individueel maatwerk. In de cao 2023 zijn afspraken gemaakt over vitaliteit van oudere medewerkers. Hier geven wij in 2024 verder vorm aan. De onderhandelingen voor de cao vanaf 2024 zijn gestart en daarvan wachten we de resultaten af. Daarnaast is het bieden van ontwikkelruimte en een prettige en resultaatgerichte werksfeer een belangrijke factor.

Verzuim

Er is de afgelopen jaren ingezet op verlaging van het verzuimcijfer, dat in 2022 7,4% bedroeg. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde voor gemeenten met 50.000 – 100.000 inwoners. Dit werd grotendeels veroorzaakt door een klein aantal langdurig zieken. Het streven is om qua verzuimcijfer uit te komen op (of onder) de gemeentelijke verzuimnorm voor een gemeente van onze omvang. Dat was in 2022 5,8%.

Inhuur

Het streven en beleid is om taken met eigen personeel te vervullen en het budget (salaris budget of projectbudget) leidend te laten zijn. Wanneer dit niet mogelijk is, vindt inhuur plaats. Daarom vindt inhuur dan ook plaats in geval van specifieke vacatures, incidentele ondersteuning, niet aanwezige expertise, projecten en vervanging in verband met ziekte of andere reden. In 2022 is 13,7% van de totale loonkosten uitgegeven aan externe inhuur. Dit is ruim onder het landelijke gemeentelijke gemiddelde van 17%. Streven is om onder het landelijk gemiddelde te blijven.

Banenafpraak en inclusie

Net als elke werkgever in Nederland hebben we vanuit de Banenafpraak de opdracht om minimum aantal fte (1 fte is hier 25,5 uur per week, voor personeelsleden gemeenten is dit 36 uur) dienstverband aan te bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In 2022 is 11,13 fte ingevuld door mensen die in het doelgroepenregister zijn opgenomen waarmee wij het quotum van 14,75 fte niet hebben gehaald. Voor 2024 is ons streven wel te voldoen aan het quotum.

2. Informatisering & Automatisering

Datagedreven werken

Datagedreven werken is het gebruiken van data-analyses bij je dagelijkse werkzaamheden. We borduren voort op de succesvolle dataprojecten die we in 2023 hebben uitgevoerd. Naast personele uitbreiding binnen het datateam investeren we in nieuwe technische voorzieningen zoals een *datawarehouse*. Een datawarehouse is een centrale plek waar veel gegevens worden bewaard, die uit verschillende bronnen komen. Het wordt gebruikt om analyses en rapporten te maken. Hiermee kunnen we aan de veranderende informatiebehoefte van de organisatie blijven voldoen. Hiermee maken we de stap van beschrijvende analyses (*wat is er gebeurd?*) naar diagnostische analyses (*waarom is het gebeurd?*) en voorspellende analyses (*wat gaat er gebeuren?*).

Gelijktijdig wordt het aantal gegevensdashboards uitgebreid zodat we steeds beter in staat zijn om te sturen op de interne bedrijfsvoering en de kwaliteit van in- en externe dienstverlening.

GGI-Netwerk

Een onderdeel van de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) is GGI-Netwerk: een besloten en beveiligd landelijk datanetwerk voor gemeenten. Het GGI-Netwerk zorgt voor veilige dataconnecties met andere overheden en cloud-leveranciers, waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. Wij starten in 2024 met de aansluiting op het GGI-netwerk.

Vervanging kernapplicaties

Na een intensief implementatietraject nemen we in 2024 zowel een nieuwe applicatie voor de gemeentelijke financiën als een nieuwe applicatie ten behoeve van de gemeentelijke belastingen in gebruik. Met deze nieuwe kernapplicaties kunnen we de efficiëntie van onze interne bedrijfsvoering aanzienlijk verbeteren. Met geavanceerde functies en een betere integratie van deze applicaties, kunnen taken sneller worden uitgevoerd, wat leidt tot een hogere productiviteit en kostenbesparingen op de lange termijn.

Ook gaan we een applicatie implementeren specifiek voor contractmanagement. Hierdoor worden we beter in staat om de rechtmatigheid van contracten te garanderen en de gemaakte afspraken in contracten te monitoren.

3. Informatieveiligheid en privacy

Informatieveiligheid

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (kortweg: BIO) is leidend voor het treffen van alle beveiligingsmaatregelen op het gebied van informatieveiligheid bij de gemeente. Aan de hand van een GAP-analyse (het verschil tussen de huidige en gewenste situatie in beeld brengen) is in 2022 vastgesteld in hoeverre de gemeente aan de baseline voldoet. Aan de hand van een overzicht van de benodigde beveiligingsmaatregelen is de implementatie ervan in de komende periode (2023-2024) voorzien. Verdere implementatie van de BIO doen wij op diverse manieren, waarbij wij gebruik maken van een Information Security Management System (ISMS) voor ondersteuning en het borgen van continuïteit.

Ook in 2024 vindt er zowel de horizontale (= de interne verantwoording vanuit het college aan de gemeenteraad) als de verticale (= de tweedelijnstoezichthouders, zoals ministerie van BZK en SZW) verantwoording plaats over de informatiebeveiliging van de gemeente Gooise Meren, via de vragenlijst ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en door middel van uitvoering van audits.

Het team informatiebeveiliging is hard bezig de bewustwording over informatiebeveiliging in de organisatie naar een hoger niveau te tillen. Dit wordt gedaan door de inzet van verschillende (communicatie)middelen, zoals workshops, trainingen, bezoek van een mystery guest, berichten op intranet en dergelijke. In 2024 wordt dit voortgezet, met als doel medewerkers steeds beter getraind te hebben op dit terrein.

Sinds begin 2023 beschikt de gemeente over SIEM/SOC-dienstverlening; deze voorziening monitort permanent de ICT-omgevingen en treft tegenmaatregelen als er mogelijke IT-kwetsbaarheden worden gedetecteerd. Deze dienstverlening wordt verder verbeterd.

Regelmatig worden penetratietesten en security reviews gehouden, waarmee wordt gecheckt of de ICT-infrastructuur en applicaties weerbaar zijn tegen hacks. Deze testen worden ook in 2024 uitgevoerd.

Nieuwe (Europese) wetgeving, zoals NIS2, op het gebied van cybersecurity zal vanaf 2024 gevolgen hebben voor de uitvoering van gemeentelijke beveiligingsmaatregelen. Wat deze gevolgen zullen zijn, is op dit moment van schrijven nog niet bekend.

Ontwikkelingen op het gebied van algoritmes, AI (Artificial Intelligence) en cybercrime zullen nauwlettend gevolgd worden en zonodig beleid voor geformuleerd gaan worden. De wereld van informatiebeveiliging is continu in beweging.

Privacy

De AVG verplicht tot het aantoonbaar treffen van beheersmaatregelen binnen de gemeente Gooise Meren om privacy en gegevensbescherming te borgen. Onvoldoende naleving kan leiden tot sancties, reputatie- en imago schade van de gemeente en schadeclaims van gedupeerden.

De onafhankelijk toezichthouder van de Gemeente Gooise Meren (de Functionaris Gegevensbescherming (FG)) heeft opgemerkt dat de gemeente in 2023 vorderingen heeft gemaakt als het gaat om het voldoen aan de wetgeving betreffende de bescherming van de persoonsgegevens, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG) en de Wet politiegegevens (WPG). Er wordt geïnvesteerd in de verdere opleiding van de Privacy Officer.

Rondom de inwerkingtreding van de AVG (Mei 2018) heeft de gemeente veel capaciteit geïnvesteerd om aan de wet te voldoen. Door gebrek aan onderhoud zijn veel van de toen opgestelde processen, registers en beleidsdocumenten inmiddels niet meer up to date.

In 2023 is de gemeente gestart met het maken van een inhaalslag. Het meest urgent is de update van het verwerkingsregister (een overzichtelijke en gestructureerde methode waarin een organisatie alle verwerkingen van persoonsgegevens vastlegt). Het register dient als een belangrijk hulpmiddel om te voldoen aan de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Het is een essentieel document voor elke organisatie die persoonsgegevens verwerkt en de privacy van betrokkenen serieus neemt en vormt het uitgangspunt voor alle vervolgvactiteiten. Om het tempo te verhogen is budget gereserveerd om hiervoor capaciteit in te huren.

De 2 afdelingen die BOA's in dienst hebben dienen met ingang van 1 januari 2019 (inwerkingtreding van de nieuwe Wpg) te voldoen aan de auditverplichting en eenmaal in de vier jaren een externe privacy audit uit te voeren. Ter voorbereiding op deze externe audit wordt jaarlijks een interne audit uitgevoerd. Omdat wij intern niet de vereiste audit kennis en vaardigheden hebben deze afdelingen budget voor externe hulp gereserveerd.

Tot slot zal de gemeente een inhaalslag moeten maken met het uitvoeren van DPIA's. Er is momenteel te weinig capaciteit en kennis in huis om alle DPIA's zelf uit te voeren, dus de verwachting is dat daar externe inhuur noodzakelijk voor is. De FG schat in dat er voor een kleine 50 processen een DPIA moet worden uitgevoerd.

4. Wet Open Overheid (Woo)

Voor de uitvoering en implementatie van het actief openbaar van documenten heeft de gemeente geld ontvangen via de algemene uitkering.

De informatiespecialisten hebben budget nodig voor deze implementatie, zoals bijvoorbeeld voor de aansluiting bij het Roo (Register voor overheidsinstanties) en Woog voor het publiceren. Het zaakstelsel moet daar op worden ingericht. Voor het anonimiseren van documenten in het zaakstelsel wordt anonimiseringssoftware aangeschaft.

De Woo-coördinator heeft structureel uitbreiding voor zijn uren gekregen.

De gemeente moet er rekening mee houden dat de partijen van de gemeenschappelijke regelingen geld uit het budget nodig hebben voor hun actieve openbaarmaking van hun documenten. Zij hebben daar recht op, omdat zij geen geld uit het gemeentefonds krijgen.

In de begroting 2024 is rekening gehouden met een bedrag van € 156.000.

Sturing en beheersing

1. Doelmatigheid en doeltreffendheid

Om vast te stellen of gevoerd beleid doelmatig en doeltreffend is uitgevoerd zijn er indicatoren ontwikkeld waaraan het beleid kan worden getoetst en worden er diverse onderzoeken uitgevoerd.

Indicatoren

Om de effectiviteit van ons beleid te meten, hebben we indicatoren ontwikkeld waaraan we het beleid toetsen. In voorgaande begrotingen hadden we al onze eigen indicatoren voor duurzaamheid, veiligheid en werk en inkomen opgenomen. Voor de begroting van 2024 hebben we een aantal nieuwe indicatoren toegevoegd, die betrekking hebben op wonen met zorg (3.1) op basis van de woonzorgvisie, dienstverlening (5.1) en de verduurzaming van ons vastgoed (6.2), met nadruk op de esco (energy service company). We verwachten dat we in 2024 nog meer indicatoren kunnen toevoegen.

Bij het opstellen van nieuw of herzien beleid is het onze intentie om tegelijkertijd de relevante indicatoren te bepalen om de effecten ervan te monitoren. Zo staat de woonvisie gepland om begin 2024 te worden vastgesteld, waarbij we direct de indicatoren zullen ontwikkelen om de doelen van deze visie te kunnen meten. Bovendien werken we aan een aantal indicatoren voor bestaand beleid.

2. Rechtmatigheid

In 2024 zal het college voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording afgeven bij de jaarrekening over 2023. De kaderstelling voor de rechtmatigheid is gegeven in wetten en verordeningen die in het normenkader zijn opgenomen. Het normenkader wordt jaarlijks door de raad vastgesteld. Team Control monitort en toetst of de uitvoering van alle financiële beheershandelingen voldoen aan dit normenkader. In 2024 zal er gekeken worden met de accountant of dit proces goed verloopt en waar het mogelijk nog kan verbeteren.

Alle rechtmatigheidsbevindingen over 2024 boven de rapportagetolerantie van € 70.000 worden in de Jaarstukken 2024 in de paragraaf bedrijfsvoering verantwoord.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle verbonden partijen, de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij, het openbaar belang dat ermee gediend wordt en de financiële gegevens van de verbonden partij, zoals het eigen vermogen, vreemd vermogen en het verwachte rekeningresultaat.

We hebben de keuze onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Een verbonden partij is een rechtspersoon, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft.

- Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen
 - Het financieel belang betekent dat wij middelen die wij aan een derde partij ter beschikking stellen niet terugontvangen in geval van faillissement, dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden
- Voor de raad is inzicht in de verbonden partijen belangrijk, aangezien het gaat om afwegingen over de taken en activiteiten waartoe de raad de kaders uitzet. Voor het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is het van belang om af te wegen wat de meest doelmatige wijze is om een taak uit te voeren, welke manier de meeste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente voor ogen staat en hoe er voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in het uitvoeren van een taak wordt gekregen. Eventuele financiële risico's van de verbonden partijen zijn meegenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen zijn vastgelegd in de in 2022 vastgestelde nota Verbonden Partijen: Sturen op samenwerking (2352378). Deze nota bevat:

- een afwegingskader dat gericht is op het beoordelen of Gooise Meren een verbintenis moet aangaan om een taak (of taken) effectief en efficiënt te realiseren;
- strategische uitgangspunten die moeten helpen bij het sturen op verbonden partijen;
- sturingsprofielen die een richtlijn bieden voor de wenselijke mate van sturing, gegeven het financieel en maatschappelijk belang dat we in een verbonden partij hebben.

Overzicht verbonden partijen Gooise Meren

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage in 2024
Gemeenschappelijke regelingen		
Regio Gooi en Vechtstreek	Bussum	14.051.447*
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	Hilversum	5.226.748
Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Lelystad	1.090.448
Werkvoorzieningschap Tomingroep	Hilversum	1.497.501
Archief Gooi en Vechtstreek**	Naarden	394.450

Vennootschappen en coöperaties		
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	30.275
BNG Bank N.V.	Den Haag	n.v.t.
GEM Crailo BV	Laren	n.v.t.
Stichtingen en verenigingen		
Stichting Goois Natuurreservaat	Hilversum	627.040
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)	Bussum	N.v.t. (renteloze lening)
Overige verbonden partijen		
Metropoolregio Amsterdam (bestuurlijk convenant)	Amsterdam	*
Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer	Hoorn	10.590
Totaal		22.928.499

* In deze bijdrage is de gemeentelijke bijdrage van Metropoolregio Amsterdam verdisconteerd.

** Deze GR treedt per 1-1-2024 in werking (onder voorbehoud van definitieve besluitvorming).

Ontwikkelingen

De Regio heeft te maken met vier majeure opgaven voor 2024:

- a. het realiseren van een uitvoeringplan van de Regionale samenwerkingsagenda (RSA) 2023 – 2026;
- b. het zorgdragen voor het behoud van de kwaliteit van de organisatie;
- c. het samengaan van GGD en Jeugd en Gezin realiseren;
- d. het zorgdragen voor passende huisvesting van met name de GAD en de RAV.

Start uitvoering RSA 2023 – 2026

Op basis van de door de regionale portefeuillehoudersoverleggen opgestelde uitvoeringsorganisatie wordt in 2024 een start gemaakt met de uitvoering van de door de raden vastgestelde RSA 2023 - 2026. Hiermee wordt uitvoering wordt gegeven aan de gezamenlijke ambities.

Kwaliteit van de organisatie

Het vertrek van Weesp dat budgettair neutraal is opgevangen en de in 2021 overeengekomen bezuinigingen die doorwerken tot en met 2025 in combinatie met de extra kwaliteitseisen aan de organisaties die het rijk stelt, maken dat de Regio beschikt niet over de personele en financiële ruimte om de kwaliteit van de organisatie op peil te houden. Het behouden van de kracht van de organisatie is daarom voor de komende jaren nadrukkelijk een opgave van de Regio. Hiervoor zijn extra middelen toegekend.

Samengaan GGD en Jeugd en gezin

Per 1 januari 2024 worden de resultaat verantwoordelijke eenheden GGD en Jeugd en gezin organisatorisch samengebracht tot één organisatorische eenheid, die zich richt op preventieve (jeugd)gezondheidszorg en ondersteuning biedt aan gezinnen bij vragen over opvoeding en ontwikkeling. In 2024 zal gekeken worden of deze integrale eenheid personele aanvulling behoeft.

Huisvesting GAD en RAV

De huisvesting van de GAD laat te wensen over. De situering is niet langer passend en de ontwikkelmogelijkheden zijn beperkt. Ook de situering van RAV is niet ideaal. Het plan is om in 2024 concreet aan de slag te gaan met de voorbereidingen van de herhuisvesting op een nieuwe locatie.

Risico's

Het totale risicoprofiel van de Regio is bepaald op € 1.889.975 voor 2024. Dit profiel is de optelsom van alle geschatte risico's afgezet tegen de kans op voordoen. Hoog in deze lijst staan: tarieven recyclingscomponenten (wat de regio krijgt voor te recyclen materialen), ICT problemen, materiële kosten van de Regio (a.g.v. inflatie), hogere loonkosten en de ontwikkeling van pensioenkosten.

Kerngegevens

Regio Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 1: Voor en van iedereen Programma 2: Kansrijk opgroeien Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar Programma 5: Duidelijke en transparante dienstverlening Programma 6: Financieel gezond			
Deelnemers	Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren.			
Doel/Openbaar belang	Intergemeentelijke beleidsvorming- en afstemming dan wel uitvoering van taken op terreinen waarvan vaststaat dat dit toegevoegde waarde heeft in vergelijking met taakbehoefte door de individuele gemeente.			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft rechtstreekse invloed op de besluitvorming. Elke gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door één lid. De gemeente met het grootste aantal inwoners heeft een extra lid in het algemeen bestuur, maar dit extra lid heeft geen stem in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2024 bedraagt € 14.051.447. Dit is 25% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 56.312.534. In deze bijdrage is ook de bijdrage van € 132.125 voor de MRA verdisconteerd.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 14.051.447	€ 14.170.017	€ 14.262.576	€ 14.321.247
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 14.662		€ 12.443
	Vreemd vermogen	€ 63.628		€ 67.875
	Solvabiliteitsratio	18,7%		15,5%
	Geraamd resultaat 2024	Het geraamd resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt in totaal € 1.124.000.		

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Ontwikkelingen

De opgave van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (VRGV) is de zelfredzaamheid in onze samenleving te vergroten. De intensivering van de samenwerking met Veiligheidsregio Flevoland (VRF), hulpverleningspartners en inwoners, krijgen prioriteit. De samenwerking met VRGV samen met VRF richt zich de komende jaren op de Meldkamer Midden-Nederland en een slagvaardige en veerkrachtige crisisbeheersing. Voor verdere ontwikkelingen, risico's en uitgevoerde taken, verwijzen wij naar de jaarrekening 2022 en begroting 2024 van de Veiligheidsregio.

Risico's

In de paragraaf weerstandsvermogen van de Programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2024-2027 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek staan de risico's opgesomd. Voor de opsomming van de risico's wordt verwezen naar voornoemde paragraaf van de Programmabegroting 2024.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 5: Duidelijke en transparante dienstverlening			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren.			
Doel/Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel door samenwerking doelmatig georganiseerde en gecoördineerde preventieve en repressieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te verzorgen.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft zes leden. De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2024 bedraagt € 5.226.748, bestaande uit de reguliere bijdrage van € 5.119.015 en de bijdrage bevolkingszorg van € 107.733. Dit is 23% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 22.622.980.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 5.226.748	€ 5.226.748	€ 5.226.748	€ 5.226.748
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 5.583.788		€ 5.740.136
	Vreemd vermogen	€ 28.257.156		€ 26.425.285
	Solvabiliteitsratio	16,5%		17,8%
	Geraamd resultaat 2024	Het geraamde resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt in totaal € 433.003.		

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

Ontwikkelingen

Omgevingswet

De OFGV is al jaren druk bezig met de implementatie van de Omgevingswet (planning in werking per 1 januari 2024, na zeven keer uitstel). Ook voor de OFGV zal de Omgevingswet ingrijpende gevolgen hebben op de wijze van werken.

Kostenverdeelssystematiek (KVS) 2024-2026

In 2024 gaat de nieuwe driejarige termijn van de KVS lopen. Conform de vastgestelde spelregels zijn de partnerbijdragen gebaseerd op de gegevens van de afgelopen 3 jaar (2021, 2022 en prognose 2023). De verdeling van de partnerbijdragen verandert door de bijstelling van tarieven en kengetallen, de bijstelling van het aantal bedrijven per deelnemer en de feitelijke afname van producten per deelnemer in de afgelopen drie jaar. De wijzigingen zijn verwerkt in de ontwerpbegroting 2024. De nieuwe verdeling heeft een klein structureel positief effect (€ 6k) voor Gooise Meren.

Bodemtaken

Onder de Omgevingswet wordt de gemeente vanaf 2024 bevoegd gezag voor het grootste deel van de bodemtaken op haar gebied. Tot 2024 was dit een taak voor de provincie. Deze taak is ondergebracht bij de OFGV en leidt tot een extra jaarlijkse bijdrage van € 83.646.

Risico's

Gooise Meren heeft al haar milieutaken (zowel de wettelijk verplichte basistaken als plustaken) ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV). Bij een eventueel faillissement van de OFGV zullen de partners financieel moeten ingrijpen om het voortbestaan van de OFGV, en daarmee de uitvoering van de wettelijke milieutaken, te garanderen.

De OFGV heeft voor de implementatie en uitvoering van de Omgevingswet enkel incidenteel budget geraamd. Er is op dit moment geen actuelere informatie om de financiële effecten structureel te ramen, maar dit wordt continue gemonitord. Per juni 2023 zijn er geen onvoorziene kosten in dit verband bekend.

De KPS berekening wordt op basis van de gemaakte kosten en prognose voor de uitvoering van de wettelijke taken, telkens voor een periode van 3 jaar vastgesteld. De jaarlijkse bijdrage fluctueert hierdoor elke 3 jaar en als gemeente Gooise Meren hebben we hier maar zeer beperkt grip op.

De bodemtaken veranderen ook inhoudelijk met de Omgevingswet. De OFGV kan daardoor moeilijk inschatten hoeveel werk de taken vanaf 2024 gaan kosten. De landelijke afspraak is dat de omgevingsdiensten per 2024 gaan monitoren wat uitvoering van de bodemtaken voor de gemeenten gaat kosten. Op basis van de monitoringsgegevens, kan de gevraagde bijdrage worden aangepast.

Op grond van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen voor versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zullen de Omgevingsdiensten, verbeteringen moeten gaan doorvoeren. In september 2023 wordt een plan van aanpak voor de OFGV opgesteld. De verbeteringen zullen tot een hogere bijdrage van de partners gaan leiden, maar ook tot een hogere kwaliteit.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	De provincies Flevoland en Noord-Holland en de gemeenten Almere, Zeewolde, Dronten, Noordoostpolder, Urk, Lelystad, Blaricum, Hilversum, Huizen, Laren, Gooise Meren en Wijdemeren.			
Doel/Openbaar belang	Een robuuste uitvoeringsdienst ten behoeve van een adequate uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de regio Gooi en Vechtstreek, waarmee een verbetering van de kwaliteit en de integraliteit van de uitvoering van de taken wordt beoogd. De uitvoering is bij de uitvoeringsdienst belegd met het behoud van de eigen bevoegdheden van alle deelnemers. Tevens kan de OFGV taken verrichten op basis van de WABO voor zover de deelnemers hiertoe opdracht verlenen.			
Bestuurlijk belang	Gemeenten en provincies zijn opdrachtgever van de Omgevingsdienst en vormen samen het Algemeen Bestuur (AB). De stemverdeling in het AB is naar rato van de ingebrachte financiële bijdrage per deelnemende partij aan de gemeenschappelijke regeling.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2024 bedraagt € 1.090.448, bestaande uit de reguliere bijdrage van € 1.077.121 en de bijdrage voor de directe productiekosten van € 13.327. Dit is 6% van de totale deelnemersbijdragen van € 15.626.160.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 1.090.448	€ 1.128.523	€ 1.165.334	€ 1.203.500
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 1.854.511		€ 1.260.137
	Vreemd vermogen	€ 4.978.025		€ 4.978.025
	Solvabiliteitsratio	27,1%		20,2%
	Geraamd resultaat 2024	Het geraamde resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt in totaal € 594.374.		

Werkvoorzieningschap Tomingroep

Ontwikkelingen

De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is in 2015 is beëindigd met het invoeren van de Participatiewet (P-wet). Mensen met een beperking en een afstand tot de arbeidsmarkt die vanaf dat moment een beroep doen op gemeentelijke ondersteuning, kunnen worden geholpen vanuit de P-wet. Het rijk verstrekt binnen de P-wet veel minder subsidie per medewerker dan in de oude Wsw geregeld was. Het verschil bedraagt afgerond € 10.000 subsidie per medewerker. De verwachting was dat de daling van de Wsw-populatie - en de daarmee gepaard gaande afname van de Wsw-rijkssubsidies - kon worden gecompenseerd met inzet van P-wet uitkeringsgerechtigden. Dit is echter niet haalbaar gebleken; dit is een landelijk beeld. Tomingroep leidt sinds 2019 verliezen. Het Algemeen Bestuur heeft daarom besloten om de koers bij te stellen.

In 2021 heeft het AB besloten tot een nieuw bedrijfsplan voor de periode 2022-2025 met een nieuwe opdracht. Tomingroep maakt een transitie door tot een bedrijf waarin werknemers zoveel mogelijk worden ontwikkeld en opgeleid, om daarna te gaan werken bij reguliere werkgevers. Tomingroep blijft alleen de werkgever voor mensen die buiten Tomin niet kunnen functioneren. Daartoe zijn tussen de gemeenten en Tomingroep afspraken gemaakt over de aantallen mensen die bij Tomingroep werk en begeleiding kunnen vinden en over de bijbehorende middelen. In de eerste helft van 2024 worden de resultaten bekend die worden gemeten in de zogenoemde Mid-term Review, halverwege de looptijd van het bedrijfsplan.

Risico's

De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Indien de winst en/of de Algemene Reserve van de BV niet volstaan, dan moeten de deelnemende gemeenten zelf extra bijdragen. De verliezen kunnen nog enkele jaren vanuit de opgebouwde Algemene Reserve van Tomingroep worden opgevangen.

Werkvoorzieningschap Tomingroep				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdmeren, Eemnes en Almere.			
Doel/Openbaar belang	Het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een Wsw-indicatie en vanuit de Participatiewet. Tevens is de doelstelling zoveel mogelijk werknemers uit die doelgroepen richting de reguliere arbeidsmarkt te begeleiden/ontwikkelen. Om dit te bereiken maakt de gemeenschappelijke regeling gebruik van Tomin BV, waar zij een honderd procent deelneming in heeft. De BV heeft een aantal bedrijfsactiviteiten ingericht om de doelstellingen te behalen.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft acht leden en wordt geadviseerd door een ambtelijk secretaris en twee ambtelijke adviesgroepen (beleid en financiën). De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor 2024 bedraagt € 1.497.501 (rijksvergoeding o.b.v. meicirculaire 2023). De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Vooralsnog staat de BV garant voor afdekking van dit risico. Mochten de winst en de Algemene Reserves van de BV echter niet volstaan, zullen de gemeenten zelf extra moeten bijdragen.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 1.497.501	€ 1.364.014	€ 1.343.753	€ 1.193.127
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 9.100.000		€ 7.715.000
	Vreemd vermogen	€ 3.892.000		€ 3.184.000
	Solvabiliteitsratio	70,0%		70,8%
	Geraamd resultaat 2024	In het jaarcontract tussen Tomingroep BV en het Werkvoorzieningschap is vastgelegd dat Tomingroep B.V. een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap garandeert. Het geraamde resultaat is € 1,6 miljoen positief, hierdoor is geen garantiebijdrage vanuit Tomingroep BV nodig. Omgekeerd is in de meerjarenbegroting wel rekening gehouden met een aanvulling vanuit het Werkvoorzieningschap richting de BV, omdat uit het meerjarenperspectief van Tomingroep BV voor 2023, 2024 en 2025 structurele verliezen blijken.		

Archief Gooi en Vechtstreek

Ontwikkelingen

Er is een breed gedragen bestuurlijk streven in de regio om een nieuwe, goed uitgeruste archieforganisatie op regionaal niveau in te richten. Hiertoe beoogt het Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen te fuseren met het streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum. De gemeenschappelijke regeling Gemeentearchief Gooise

Meren en Huizen eindigt dan per 1 januari 2024. Onder voorbehoud van de definitieve besluitvorming treedt de nieuwe Gemeenschappelijke regeling Archief Gooi en Vechtstreek op 1 januari 2024 in werking. Daarbij wordt Hilversum centrumgemeente en hebben participanten via zitting in archiefbegeleidingscommissie invloed op beleid en investeringen. De nieuwe archiefdienst zal de digitaliseringsopgave, waaronder het komen tot een e-depot, ter hand nemen om de toekomstbestendigheid van de organisatie te waarborgen. De raden van de betrokken gemeenten moeten het besluit nog wel nemen.

Risico's

Als de raden niet kiezen voor een fusie zal de gemeente Gooise Meren alleen kunnen voldoen aan de archiefwettelijke verplichting om overheidsinformatie duurzaam te bewaren, te beheren en ter beschikking te stellen voor de samenleving als er grote investeringen worden gedaan in mensen en middelen. De huidige expertise en digitale infrastructuur is niet toereikend.

Indien de fusie niet doorgaat, zullen de gemeenten Gooise Meren en Huizen tot nieuwe afspraken moeten komen over de beheers- en toezichtstaken die voortvloeien uit de Archiefwet.

Archief Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 6: Financieel gezond			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren			
Doel/Openbaar belang	Het in gezamenlijkheid behartigen van belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden, collecties, individuele documenten en dergelijke die berusten in de gemeentelijke archiefbewaarplaats, alsmede het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal) historische bronnen welke door haar op een zo actief mogelijke wijze beschikbaar wordt gesteld voor een breed publiek.			
Bestuurlijk belang	Centrumregeling waarbij gemeente Gooise Meren met één portefeuillehouder is vertegenwoordiger in de begeleidingscommissie.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2024 bedraagt € 394.450. Dit is 25% van de totale deelnemersbijdragen van € 1.604.596.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 394.450	€ 394.450	€ 394.450	€ 394.450
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 0		€ 0
	Vreemd vermogen	€ 0		€ 0
	Solvabiliteitsratio	n.v.t.		n.v.t.
	Geraamd resultaat 2024	n.v.t.		

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband voor de Randmeren in de vorm van een coöperatieve vereniging. Vanuit deze coöperatie zorgen de gemeenten gelegen aan deze Randmeren voor het recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren. Naast deze taak streeft de Coöperatie naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en zet zij het gebied op de recreatieve kaart via gebiedspromotie.

Ontwikkelingen

Eind 2022 hebben wij ingestemd met het voorstel van Gastvrije Randmeren om de maaibijdragen van gemeente komende jaren te verhogen. Het verhogen is nodig om ook in de toekomst de kosten te kunnen dekken.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2024.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	Alle gemeenten gelegen aan Gooi- en Eemmeer en Veluwerandmeren			
Doel/Openbaar belang	1. Het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren; 2. Het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren; 3. Het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren; 4. Het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren; 5. Recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren, streven naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en het gebied op de recreatieve kaart zetten via gebiedspromotie.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 5 leden. De gemeente Gooise Meren heeft op basis van haar jaarlijkse bijdrage 4 stemmen in de algemene ledenvergadering.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor 2024 bedraagt € 30.275. Dit is 8,4% van de totale gemeentelijke bijdragen. Leden zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie en zijn op geen enkele wijze verplicht om bij te dragen in een eventueel tekort bij de ontbinding van de coöperatie.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 30.275	€ 31.031	€ 31.714	€ 32.412
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 1.925		€ 1.490
	Vreemd vermogen	€ 8.726		€ 8.256
	Solvabiliteitsratio	18,1%		15,3%
	Geraamd resultaat 2024	Nihil		

BNG Bank N.V.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden in 2024.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2024.

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.			
Onderwerp	Kerngegevens		
Programma	Programma 6: Financieel gezond		
Deelnemers	Het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen		
Doel/Openbaar belang	BNG Bank N.V. is de bank van en voor overheden en instellingen met maatschappelijk belang. Het is de huisbankier van de gemeente.		
Bestuurlijk belang	De gemeente Gooise Meren heeft 100.698 van de 55.690.720 aandelen in zijn bezit. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).		
Financieel belang	De aandelen staan voor € 251.745 op de balans (= € 2,50 per aandeel).		
Geraamde bijdrage	n.v.t.		
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024*	31-12-2024*
	Eigen vermogen	€ 5,1 mrd	€ 4,6 mrd
	Vreemd vermogen	€ 144,0 mrd	€ 107,5 mrd
	Solvabiliteitsratio	n.v.t.	n.v.t.
	* meest recente gegevens uit jaarrekening 2022		
	Geraamd resultaat 2024	nog niet bekend	

GEM Crailo BV

Ontwikkelingen

Eind 2017 zijn de gronden van Crailo aangekocht door de gemeenten Hilversum, Laren en Gooise Meren. De gemeenten hebben op 19 december 2017 besloten tot het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsontwikkeling Crailo (hierna: SOK) en tot oprichting van GEM Crailo BV. De GEM Crailo B.V. is op 1 mei 2018 opgericht om de Gebiedsontwikkeling uit te voeren, er is op dat moment ook een projectdirecteur aangesteld.

In 2019 is een stedenbouwkundig plan voor Crailo opgesteld dat op 4 maart 2020 is vastgesteld door de raden van Laren, Hilversum en Gooise Meren. Vervolgens is door de GEM Crailo een ontwerp bestemmingsplan verbrede reikwijdte opgesteld dat in het najaar van 2020 is vrijgegeven voor zienswijzen. Het bestemmingsplan is door de drie betrokken gemeenten vastgesteld op 7 juli 2021.

Eind maart 2023 heeft de GEM Crailo het plan Kazernekwartier van BPD Bouwfonds Gebiedsontwikkeling geselecteerd voor de ontwikkeling van de eerste fase van Buurtschap Crailo. Het kazerne gebied wordt op natuur-inclusieve wijze ontwikkeld en gebouwd.

De gemeenten nemen deel in het kapitaal van GEM Crailo BV in de verhouding: 45% gemeente Hilversum, 45% gemeente Gooise Meren, 10% gemeente Laren. Conform afspraken in de SOK hebben partijen gekozen om in de financieringsbehoefte van GEM Crailo B.V. te voorzien door middel van externe financiering. Op 18 december 2018 is een collegebesluit genomen om de akte van borgtocht voor de garantstelling voor deze externe financiering te ondertekenen, voor Gooise Meren is dat een bedrag van € 9 miljoen. Door de GEM wordt vanaf 2019 jaarlijks een jaarplan opgesteld. Deze wordt in de AVA behandeld. Hierin wordt ook de beheersmaatregel van monitoring en rapportage en risicomanagement opgenomen.

Risico's

Voor de herontwikkeling van Crailo is door de raad een Grondexploitatie vastgesteld. Op dit moment is het netto eindresultaat positief. Wanneer het netto eindresultaat negatief is, dan draaien de aandeelhoudende gemeenten op voor het verlies. De gemeenten nemen deel in het kapitaal van GEM Crailo BV in de verhouding: 45% gemeente Hilversum, 45% gemeente Gooise Meren, 10% gemeente Laren. Beheersmaatregel is monitoring en rapportage en risicomanagement binnen de GEM Crailo BV. Daarnaast worden de gemeenteraden gevraagd garant te staan voor de externe financiering. De deelnemende gemeenten draaien op voor hun deel, voor Gooise Meren is dat een bedrag van € 9 miljoen.

GEM Crailo BV		
Onderwerp	Kerngegevens	
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving	
Deelnemers	Gooise Meren, Hilversum en Laren	
Doel/Openbaar belang	Het doel van de Gebiedsontwikkeling is om een innovatieve en ambitieuze woonwijk te realiseren, waarbij duurzaamheid en de groene omgeving centraal staan, in combinatie met ruimte voor vormen van bedrijvigheid en natuur, zoals beschreven in het Ambitiedocument Buurtschap Crailo, waarvoor het Ruimtelijk kader het vertrekpunt is geweest.	
Bestuurlijk belang	Aan ieder der aandeelhouders van GEM Crailo BV komt in de aandeelhoudersvergadering van GEM Crailo BV stemrecht toe in de verhouding van deelname van kapitaal in GEM Crailo BV.	
Financieel belang	Deelneming in kapitaal GEM Crailo BV: - gemeente Hilversum en Gooise Meren: ieder 45% - gemeente Laren: 10%	
Geraamde bijdrage	n.v.t.	
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-202431-12-2024
	Eigen vermogen	€ 1.000 aandelenkapitaal€ 1.000 aandelenkapitaal
	Vreemd vermogen	zie toelichtingzie toelichting
	Solvabiliteitsratio	n.v.t.n.v.t
	Toelichting	Het volgestorte aandelenkapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000. Het aandeel van Gooise Meren daarin is 45% (€ 450). GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 mln. De gemeente Gooise Meren staat voor 45% borg (gemeente Hilversum voor 45% en gemeente Laren voor 10%).
	Geraamd resultaat 2024	Het saldo contante waarde van de volledige Grex GEM Crailo per 1-1-2023, verdisconteerd met 2%, bedraagt € 5.738.000, gebaseerd op een winstgevende eindwaarde per 31-12-2031 van € 6.857.000. Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd wordt.

Stichting Goois Natuurreservaat

Ontwikkelingen

Bestuurlijk ontwikkelingen

De gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland zijn medio 2022 uit het GNR getreden en hebben hiervoor een uittreedsom betaald. Hier is een besluit overgenomen wat eind 2023 aan de raad is voorgelegd. In 2022 zijn de nieuwe statuten vastgesteld. Daarnaast wordt er aan een nieuwe participantenovereenkomst gewerkt waardoor voor de overgebleven participanten, waaronder de gemeente Gooise Meren, de uittreding van de provincie Noord-Holland en gemeente Amsterdam definitief wordt afgerond.

Inhoudelijke ontwikkelingen

In 2023 is het beleidsplan GNR 2024-2027 opgesteld en deze wordt begin 2024 ter zienswijze voorgelegd aan de raad. Omdat de begroting 2024 al voor het vaststellen van het beleidsplan 2024-2027 opgesteld moest worden, is de begroting van 2024 opgesteld op basis van hoe de inhoudelijke programma's de laatste jaren gehanteerd zijn.

Financiële ontwikkelingen

De participantenbijdrage 2024 van Gooise Meren, inclusief de bijdrage voor het beheer van de rijwielpaden, komt uit op een bedrag van € 627.000 en is daarmee € 46.000 hoger dan de bijdrage voor 2023. Rekening houdende de te verwachten terug te vorderen BTW via het btw- compensatiefonds is binnen de meerjarenbegroting van Gooise Meren dekking voor deze bijdrage.

Risico's

Niet volledig ontvangen van de geraamde terug te vorderen btw.

Het GNR is door de Belastingdienst aangemerkt als samenwerkingsverband dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Als gevolg hiervan kan de door de stichting betaalde btw worden doorgeschoven naar de participanten. De participanten kunnen de doorgeschoven btw verrekenen via het btw-compensatiefonds. In het geval van een lagere realisatie van btw belaste activiteiten ontstaat er mogelijk een lager saldo aan terug te vorderen btw.

Stichting Goois Natuurreservaat				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren			
Doel/Openbaar belang	De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van aldaar gelegen terreinen, ten einde ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden. Aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon verzekeren.			
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de stichting heeft 8 leden. Iedere gemeente is met één collegelid vertegenwoordigd, de overige 3 leden (waaronder de voorzitter) zijn ongebonden bestuursleden. De gemeente Gooise Meren heeft in het bestuur 3 van de in totaal 14 stemmen.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor 2024 bedraagt € 627.040 (dit is na aanwending van € 342.030 uit de uittreedsom van Amsterdam en de provincie Noord-Holland en exclusief de raming van de doorschuif BTW (€ 96.374)). Dit is 27,5% van de totale gemeentelijke bijdragen.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 627.040	€ 627.040	€ 627.040	€ 627.040
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 1.717.100		€ 1.574.000
	Vreemd vermogen	€ 960.600		€ 945.600
	Solvabiliteitsratio	64,1%		62,5%
	Geraamd resultaat 2024	Het geraamd resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt per saldo € 153.025.		

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Ontwikkelingen

Het grote landelijke lerarentekort is een thema dat veel impact heeft onder andere op het ziekteverzuim bij Talent Primair. In 2023 blijft dit een belangrijk aandachtspunt. Het onderwijs aan Oekraïense leerlingen loopt naar verwachting ook in 2023 door. Dit onderwijs zal een meer duurzaam karakter krijgen en de eerste leerlingen zullen doorstromen naar het regulier onderwijs. Tot slot is een belangrijke ontwikkeling de vereenvoudiging van het Rijksbekostiging vanaf 2023.

Risico's

Een maatschappelijk risico is het toenemende lerarentekort. Talent Primair werkt hard om de vacatures zo veel als mogelijk in te vullen en zoekt daarbij ook naar creatieve oplossingen. Het lukt helaas niet alle gaten te vullen wat als gevolg heeft dat kinderen minder onderwijs krijgen dan wenselijk is. We overleggen met schoolbesturen en gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek om te onderzoeken hoe kwalitatief goede leraren willen (blijven) werken in onze regio.

De nadelige effecten die door de vereenvoudiging van de Rijksbekostiging optreden zullen wij als gemeente vanuit onze toezichthoudende rol blijven monitoren.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)			
Onderwerp	Kerngegevens		
Programma	Programma 2: Kansrijk opgroeien		
Deelnemers	Amsterdam, Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Huizen, Laren, Stichtse Vecht en Wijdmeren.		
Doel/Openbaar belang	De gemeenten zijn wettelijk verplicht openbaar onderwijs aan te bieden. De gemeenten hebben er dus groot belang bij dat de scholen met openbaar onderwijs goed worden bestuurd. Talent Primair oefent alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag uit inzake de openbare basisscholen in de deelnemende gemeenten. Om de regie op de werkzaamheden van de stichting te behouden is door de gemeenteraden binnen het werkgebied van Talent Primair een samenwerkingsovereenkomst aangegaan.		
Bestuurlijk belang	De gemeenten zien toe op de financiën en werkzaamheden van de stichting en op het functioneren van het bestuur. Daartoe bestaat een bestuurlijke Regiegroep op grond van een samenwerkingsovereenkomst tussen de voornoemde gemeenten. De bestuurlijke Regiegroep bestaat uit 8 leden. Het betreft de collegeleden met Onderwijs/Talent Primair in portefeuille vanuit de deelnemende gemeenten. De stichting heeft een College van Bestuur (CvB) van maximaal 3 leden en een Raad van Toezicht (RvT) van maximaal 7 natuurlijke personen. In de huidige praktijk bestaat het CvB uit één directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de stichting. De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de onder de stichting ressorterende scholen. In de huidige statuten is opgenomen dat 3 leden van de RvT worden benoemd op voordracht vanuit de gemeenten waar de stichting scholen exploiteert.		
Financieel belang	De gemeente Gooise Meren heeft een renteloze lening van € 274.413 (€ 132.913 Naarden /€ 96.500 Bussum/€ 45.000 Muiden) verstrekt aan de rechtsvoorganger van de huidige stichting. De lening is uiterlijk ultimo 2028 volledig afgelost.		
Geraamde bijdrage	n.v.t.		
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024*	31-12-2024*
	Eigen vermogen	€ 6.061	€ 7.368
	Vreemd vermogen	€ 5.306	€ 6.334
	Solvabiliteitsratio	53,3%	53,8%
	* meest recente gegevens uit jaarrekening 2022		
	Geraamd resultaat 2024	nog niet bekend	

Metropoolregio Amsterdam

Ontwikkelingen

De MRA werkt met een 4 jaarlijks programma. In 2020 is de MRA Agenda 2020 - 2024 opgesteld, bestaande uit vier opdrachten op het gebied van samenwerking, economie, wonen en landschap, en mobiliteit. Iedere opdracht wordt nader vormgegeven in een aantal uitvoeringslijnen (in totaal 19). Elke uitvoeringslijn kent een tweetal MRA-partners die als trekker functioneren. Gooise Meren is vanaf 2023 samen met de provincie Noord-Holland trekker van het programma landschap. De MRA-begroting voor 2024 volgt de MRA-agenda 2020 - 2024 qua indeling en uitvoeringslijnen. De uitwerking in een concreet jaarplan voor 2024 wordt medio januari door het bestuur vastgesteld.

In 2023 is gestart met de voorbereidingen voor de MRA agenda 2024 - 2028. Aan regio's is gevraagd hiervoor voor november 2023 een propositie aan te leveren waarin voorstellen voor de agenda zijn verwerkt, alsmede de bijdrage die de regio's hier zelf aan kunnen leveren. Het bestuur zal de concept agenda 2024 - 2028 in januari 2024 aanbieden aan de deelnemende raden en Staten voor wensen en opvattingen. De agenda en meerjarenbegroting worden vervolgens in juli door de algemene vergadering vastgesteld. De uitvoering start medio oktober.

Financiële ontwikkelingen

Sinds 2023 wordt de bijdrage aan de MRA geïndexeerd. Voor 2024 is deze door de Algemene Vergadering vastgesteld op € 1,62 per inwoner.

Risico's

Deelname aan de MRA is voor Gooise Meren nauwelijks een risico te noemen. De bijdrage is relatief gering en het eventueel uittreden uit de MRA brengt geen kosten met zich mee. Het niet meedoen aan de MRA is eerder een risico, omdat de middelen die vanuit het rijk naar de MRA kunnen vloeien dan minder snel in het bereik van onze gemeente komen. Investing in de MRA door deelname aan projecten of het nemen van een trekkersrol vraagt extra capaciteit en middelen. Gooise Meren is mede trekker van het programma landschap en levert hiervoor 0.5 fte. De gemeenten in de Gooi en Vechtstreek nemen als Regio aan de MRA deel om meer invloed te hebben.

Metropoolregio Amsterdam				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar			
Deelnemers	33 gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam; provincie Noord-Holland, provincie Flevoland; Vervoersregio Amsterdam			
Doel/Openbaar belang	Doel van de MRA is het versterken van de regio, opdat zij een aantrekkelijk vestigingsgebied blijft om te wonen, werken en ontspannen, zowel voor huidige als toekomstige inwoners en bedrijven.			
Bestuurlijk belang	De MRA kent een bestuur (dagelijks bestuur) en een Algemene Vergadering (algemeen bestuur). Gooise Meren is in beide gremia vertegenwoordigd.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage maakt onderdeel uit van de bijdrage aan de Regio Gooi en Vechtstreek en bedraagt voor 2024 € 132.125.			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 132.125	€ 132.125	€ 132.125	€ 132.125
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	n.v.t.		n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.		n.v.t.
	Solvabiliteitsratio	n.v.t.		n.v.t.
	Geraamd resultaat 2024	n.v.t.		

Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer

Door middel van de Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer heeft de gemeente Gooise Meren samen met andere gemeenten gelegen aan IJmeer en/of Markermeer de krachten gebundeld in de organisatie en in de uitvoering van het maaien van waterplanten.

Ontwikkelingen

De samenwerkingsorganisatie ziet dat kosten voor maaien toenemen.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2024.

Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	Almere, Amsterdam, Drechterland, Edam-Volendam, Enkhuizen, Gooise Meren, Hoorn (regievoerder), Koggenland, Stede Broec en Waterland			
Doel/Openbaar belang	Het verankeren van de samenwerking tussen gemeenten voor het maaien van waterplanten in het IJmeer en Markermeer en het bindend vastleggen van de voorwaarden waaronder deze samenwerking plaatsvindt.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft tien leden. De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor jaar 2024 is nog niet bekend (2023: € 10.590)			
Geraamde bijdrage	2024	2025	2026	2027
	€ 10.590	€ 10.590	€ 10.590	€ 10.590
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2024		31-12-2024
	Eigen vermogen	nog niet bekend		nog niet bekend
	Vreemd vermogen	nog niet bekend		nog niet bekend
	Solvabiliteitsratio	nog niet bekend		nog niet bekend
	Geraamd resultaat 2024	nog niet bekend		

Paragraaf Grondbeleid

Hoofdpijnen

Het grondbeleid omvat de activiteiten en calculaties voor de grondverwerving, toekomstige ontwikkelingen, beheer en uitgifte van de gronden. Het Grondbeleid Gooise Meren is in juni 2020 door de raad vastgesteld. Het Grondbeleid biedt instrumenten om binnen ruimtelijke ontwikkelingen gemeentelijke ambities uit diverse beleidsterreinen (economisch, ruimtelijk, volkshuisvestelijk, maatschappelijk en financieel) te realiseren en geeft inzicht in welke situaties welke instrumenten inzetbaar zijn. De raad treedt daarbij kaderstellend en controlerend op. Het college voert uit.

Bouwgronden in exploitatie

Bredius

De sporthal is begin 2023 in gebruik genomen en het derde halve hockeyveld zal in september 2023 in gebruik worden genomen.

De uitvraag voor het onderdeel met de woningen kwam in het najaar 2021 op de markt; begin 2022 is het werk gegund. Nu volgt de verdere uitwerking waarbij 2024 en 2025 in het teken staan van de realisatie.

De grondexploitatie kent een verwacht verlies van ongeveer € 5,0 miljoen (netto contante waarde). Hiervoor is een verliesvoorziening getroffen (*bij de start van het project werd een verlies verwacht van € 5,8 mln.*).

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Zaaknr. 1221664
Jaar van start ontwikkeling	2018
Verwacht jaar van afsluiting	2025

Begrote financiële ontwikkeling 2024

Begrote boekwaarde per 1-1-2024	€ 8.570.822
Begrote lasten 2024	€ 557.256
Begrote baten 2024	€ 4.411.500
Begrote boekwaarde per 31-12-2024	€ 4.716.578
Begroot eindresultaat (NCW)	-/- € 4.936.675

Eindwaarde (ultimo 2025): € 5.238.839 negatief.

EMMA locaties

De uitvoeringskosten van het project De Emmalocaties ad. € 260.000 als ook de reeds gemaakte en nog te maken kosten worden, samen met de verwachte grondopbrengsten, naar alle waarschijnlijkheid als (minimaal sluitende) grondexploitatie vormgegeven. Deze wordt dan ter vaststelling voorgelegd aan uw raad. Vooruitlopend daarop heeft uw raad besloten de kosten tijdelijk te dekken uit de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Niet in exploitatie genomen gronden

Naast genoemde grondexploitatie Bredius is de gemeente vanuit haar publieke taak betrokken bij de ontwikkeling van drie locaties welke niet zijn aan te merken als grondexploitaties voor de gemeente: De Krijgsman (KNSF-terrein), De BOR-gronden en Crailo.

De Krijgsman (KNSF-terrein)

In 2024 worden, volgens de huidige planning, ongeveer 170 woningen gerealiseerd. De eerste deelgebieden zijn in beheer genomen door de gemeente. Voor de Krijgsman wordt jaarlijks een werkplan opgesteld en een meerjarenbegroting gemaakt. Dit geeft inzicht in de kosten/opbrengsten verbonden aan de inzet.

De BOR-gronden

Het Ontwerp bestemmingsplan en Beeldkwaliteitsplan hebben van 10 november tot en met 21 december 2022 ter inzage gelegen. Er zijn 92 zienswijzen ingediend. Er is in 2023 voortvarend gewerkt aan de beantwoording hiervan welke wordt uitgewerkt in de nota van zienswijzen/reacties. Het definitieve bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan worden samen met de nota van zienswijzen en de nota van reacties aan de gemeenteraad aangeboden. Dit zal aan de raad worden aangeboden zodra de oplossing voor de stikstofdepositie is uitgewerkt.

Crailo

De gemeenten van Hilversum, Laren en Gooise Meren hebben op 19 december 2017 besloten tot het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsontwikkeling Crailo (hierna: SOK). Eind 2017 zijn de gronden van Crailo aangekocht door de gemeenten Hilversum, Laren en Gooise Meren. De GEM Crailo B.V. is op 1 mei 2018 opgericht om de Gebiedsontwikkeling uit te voeren. Bij het oprichten van de SOK is ook de intergemeentelijke grondexploitatie Crailo als financieel kader voor de ontwikkeling en realisatie van Crailo door de drie raden vastgesteld.

Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan Buurtschap Crailo zijn op 7 juli 2021 vastgesteld door de raad. Ook de raden van Laren en Hilversum hebben het beeldkwaliteitsplan en het bestemmingsplan vastgesteld. Eind maart 2023 heeft de GEM Crailo het plan Kazernekwartier van BPD Bouwfonds Gebiedsontwikkeling geselecteerd voor de ontwikkeling van de eerste fase van Buurtschap Crailo. Het kazerne gebied wordt op natuur-inclusieve wijze ontwikkeld en gebouwd.

Reserves en risico's grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitatie (verwacht saldo 1 januari 2024: € 3,1 mln.) vormt een buffer voor de financiële fluctuaties en risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. De risico's vanuit de grondexploitaties worden per project in beeld gebracht. Voor een verdere uitleg van de risico's verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht investeringen

Overzicht investeringen Programma 1

Programma 1 Voor en van iedereen	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
Renovatie veld 2 NVC Naarden	665.000	-	665.000	-	-	-	-	-	-	-
Renovatie veld 3 SDO De Kuil Bussum	665.000	-	665.000	-	-	-	-	-	-	-
Renovatie velden 1,3 en 4 HC Naarden	1.510.000	-	1.510.000	-	-	-	-	-	-	-
Toplaag Veld 2 HCAW	105.000	-	-	-	-	-	-	-	105.000	-
Toplaag Veld 3 HCAW De Vallei	70.000	-	-	-	-	-	70.000	-	-	-
Toplaag veld 1 SDO Kuil	50.000	-	-	-	-	-	50.000	-	-	-

Programma 1 Voor en van iedereen	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
Renovatie kleedkamers SC Muiderberg	200.000	-	200.000	-	-	-	-	-	-	-
Renovatie coating atletiek AV Tempo	325.000	-	325.000	-	-	-	-	-	-	-
SP De Negen Morgen - S.C. Muiderberg top laag veld 3	174.482	-	-	-	174.482	-	-	-	-	-
SP Meerweg - B.F.C. top laag veld 2,3 en 4	860.068	-	-	-	860.068	-	-	-	-	-
SP Sportvallei H.C.A.W. top laag veld 1	111.320	-	-	-	111.320	-	-	-	-	-
subtotaal Sport (incl. BTW)	4.735.870	-	3.365.000	-	1.145.870	-	120.000	-	105.000	-
Vervanging speeltoestellen	430.675	-	113.094	-	113.394	-	102.094	-	102.094	-
subtotaal Speelvoorzieningen	430.675	-	113.094	-	113.394	-	102.094	-	102.094	-
Programma 1 Voor en van iedereen	5.166.545	0	3.478.094	0	1.259.264	0	222.094	0	207.094	0

Overzicht investeringen Programma 2

Programma 2 Kansrijk opgroeien	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
Renovatie Julianaschool kwartIn	2.478.482	-	198.439	-	1.710.282	-	569.761	-	-	-
Renovatie RK Montessorischool	7.390.532	-	-	-	-	-	613.840	-	6.776.692	-
Renovatie Vituscollege	14.500.920	-	-	-	-	-	-	-	14.500.920	-
Nieuwbouw St. Vitus Mavo	5.155.760	-	448.201	-	4.707.559	-	-	-	-	-
Renovatie Vondel school	8.434.064	-	4.217.064	-	4.217.000	-	-	-	-	-
Renovatie Goois Lyceum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Renovatie Willem de Zwijger	20.426.808	-	10.213.404	-	10.213.404	-	-	-	-	-
Renov 2e fase Bussumse Montessorischool	2.418.075	-	-	-	-	-	-	-	2.418.075	-
Nieuwbouw ONS/KC De Meerstroom	6.558.082	-	6.558.082	-	-	-	-	-	-	-
Minister Calsschool	2.532.761	-	-	-	2.026.009	-	506.752	-	-	-
subtotaal Onderwijshuisvesting	69.895.484	-	21.635.190	-	22.874.254	-	1.690.353	-	23.695.687	-
Programma 2 Kansrijk opgroeien	69.895.484	0	21.635.190	0	22.874.254	0	1.690.353	0	23.695.687	0

Overzicht investeringen Programma 3

Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
Wegen Herenstraat e.o. Pj 189	94.760	25.000	-	-	47.380	25.000	47.380	-	-	-
Wegen Spiegelstr. e.o. Pj 194	618.447	100.000	494.758	50.000	123.689	50.000	-	-	-	-
Veldweg Wegen	78.296	-	-	-	27.185	-	51.111	-	-	-
Olmenlaan wegen	375.188	75.000	-	-	-	-	187.594	37.500	187.594	37.500
Veerstraat/Veerplein wegen	1.476.442	-	738.221	-	738.221	-	-	-	-	-
Wegen Slochterenlaan e.o.	505.092	150.000	-	-	-	-	252.546	75.000	252.546	75.000
GOMM Muiderberg, Dorpsstraat	875.057	100.000	150.000	-	333.000	100.000	392.057	-	-	-
GOMM Muiderberg, Tesselschadelaan	476.458	100.000	71.418	-	71.419	-	250.466	100.000	83.155	-
GOMM Muiderberg, Brink	832.544	100.000	-	-	-	-	416.272	-	416.272	100.000
Wegen Graaf Wichmanlaan e.o.	2.822.901	-	940.967	-	1.881.934	-	-	-	-	-
VRI's A'foortsestr.weg aansl A1 + Zuidpolder-/Googweg	150.000	-	150.000	-	-	-	-	-	-	-
VRI's Brediuswg/Gen. de La Reynl + Ceintuurn/A'foortsestrwg	150.000	-	-	-	150.000	-	-	-	-	-
VRI's Lambertus Hortensiusln/Rijk-/A'damsestraatwg	150.000	-	-	-	-	-	150.000	-	-	-
VRI's Rijkswg/Kon. Wilhelminaln + Bredius-/A'foortsestrwg	150.000	-	-	-	-	-	-	-	150.000	-
Elektrakasten markt en evenementen	135.000	-	135.000	-	-	-	-	-	-	-
subtotaal Wegen	8.890.185	650.000	2.680.364	50.000	3.372.828	175.000	1.747.426	212.500	1.089.567	212.500
Abri/voetgangersbruggetje	1.111.000	-	1.111.000	-	-	-	-	-	-	-
subtotaal Civiele kunstwerken	1.111.000	-	1.111.000	-	-	-	-	-	-	-
Op.verl. Herenstraat e.o. Pj 189	67.718	-	-	-	33.859	-	33.859	-	-	-
Op.verl. Nieuwe Spiegelstr. e.o. Pj 194	393.066	-	314.453	-	78.613	-	-	-	-	-

Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
Olmenlaan OV	165.982	-	-	-	-	-	82.991	-	82.991	-
Veerstraat/Veerplein OV	184.265	-	92.133	-	92.132	-	-	-	-	-
Veldweg OV	57.265	-	-	-	6.265	-	51.000	-	-	-
OV Graaf Wichmanlaan e.o.	159.943	-	53.314	-	106.629	-	-	-	-	-
OV Slochterenlaan e.o.	361.430	-	-	-	-	-	180.715	-	180.715	-
GOMM Muiderberg, Kocherplantsoen OV	62.462	-	-	-	62.462	-	-	-	-	-
OV Burg van Wettumweg	92.500	-	92.500	-	-	-	-	-	-	-
subtotaal Openbare verlichting	1.544.631	-	552.400	-	379.960	-	348.565	-	263.706	-
Riolering Herenstraat e.o. Pj 189	744.070	-	-	-	372.035	-	372.035	-	-	-
Riolering Spiegelstr. e.o. Pj 194	2.983.474	-	2.386.779	-	596.695	-	-	-	-	-
Veldweg riool	576.047	-	-	-	29.158	-	546.889	-	-	-
Riolering Oostereng deelplan 1	2.282.000	-	-	-	-	-	1.141.000	-	1.141.000	-
Riolering Graaf Wichmanlaan eo	5.023.839	-	1.674.613	-	3.349.226	-	-	-	-	-
CB Riolering Olmenlaan	982.300	-	-	-	-	-	491.150	-	491.150	-
Riolering Slochterenlaan e.o.	2.660.302	-	-	-	-	-	1.330.151	-	1.330.151	-
GOMM Muiden, Vesting Oost	1.184.755	-	209.251	-	731.878	-	243.626	-	-	-
GOMM Muiderberg, Dorpsstraat	6.235.630	-	1.278.000	-	2.478.815	-	2.478.815	-	-	-
GOMM Muiderberg, Tesselschadelaan	2.476.980	-	302.998	-	302.998	-	1.402.988	-	467.996	-
GOMM Muiderberg, Brink	6.201.334	-	0	-	0	-	3.100.666	-	3.100.668	-
Lorentzweg-Pr. Beatrixplantsoen voorbereidingskrediet	400.000	-	400.000	-	-	-	-	-	-	-
Lorentzweg-Pr. Beatrixplantsoen	6.122.299	-	0	-	6.122.299	-	-	-	-	-
Hemelwateropgaven duurzaam en klimaat	2.296.927	-	693.000	-	751.965	-	504.997	-	346.965	-
subtotaal Riolering	40.169.957	-	6.944.641	-	14.735.069	-	11.612.317	-	6.877.930	-

Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
Plantsoen Spiegelstr. e.o. Pj 194	107.936	-	86.349	-	21.587	-	-	-	-	-
Olmenlaan groen	52.425	-	-	-	-	-	26.212	-	26.213	-
Vervangen populieren Gooimeer fase 2	127.000	-	127.000	-	-	-	-	-	-	-
Vervangen populieren Gooimeer fase 3	127.000	-	-	-	-	-	-	-	127.000	-
Groen Graaf Wichmanlaan e.o.	170.064	-	56.688	-	113.376	-	-	-	-	-
Groen Slochterenlaan e.o.	102.050	-	-	-	-	-	51.025	-	51.025	-
GOMM Muiderberg, Tesselschadelaan	102.297	-	15.695	-	15.695	-	52.930	-	17.977	-
Vervangingsinvesteringen groen	594.766	-	297.383	-	297.383	-	-	-	-	-
subtotaal Groen	1.383.538	-	583.115	-	448.041	-	130.167	-	222.215	-
DAF vrachtwagen	237.000	-	237.000	-	-	-	-	-	-	-
Volkswagen Transporter	88.000	-	88.000	-	-	-	-	-	-	-
Shovel	76.000	-	76.000	-	-	-	-	-	-	-
Nissan Primastar	60.000	-	60.000	-	-	-	-	-	-	-
Volkswagen Transporter (VD-774-G) (2)	88.000	-	88.000	-	-	-	-	-	-	-
subtotaal Tractie	549.000	-	549.000	-	-	-	-	-	-	-
Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving	53.648.311	650.000	12.420.520	50.000	18.935.898	175.000	13.838.475	212.500	8.453.418	212.500

Overzicht investeringen Programma 4

Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
Vestingwallen Muiden, fase 2	1.648.000	800.000	761.000	600.000	507.000	200.000	380.000	-	-	-
Uitplaatsing Zeeverkeners (aanvulling)	550.000	-	550.000	-	-	-	-	-	-	-
Havenkom Naarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
subtotaal gebiedsontwikkeling	2.198.000	800.000	1.311.000	600.000	507.000	200.000	380.000	-	-	-
Parkeergarage De Olmen	9.330.000	-	3.170.000	-	6.160.000	-	-	-	-	-
Modernisering parkeervoorziening (PN18)	286.000	-	286.000	-	-	-	-	-	-	-
Parkeerwijdssysteem 2025	80.000	-	-	-	80.000	-	-	-	-	-
subtotaal parkeren	9.696.000	-	3.456.000	-	6.240.000	-	-	-	-	-
<i>verkeersveiligheidsknelpunten</i>										
Verkeersmaatregelen Hocras locatie	1.500.000	-	100.000	-	1.400.000	-	-	-	-	-
Brinklaan Noord	150.000	65.000	150.000	65.000	-	-	-	-	-	-
Amersfoortse straatweg (uitvoering)	350.000	-	-	-	350.000	-	-	-	-	-
Laarderweg	300.000	120.000	-	-	-	-	300.000	120.000	-	-
Dr. F. van Eedenweg	250.000	92.000	-	-	-	-	250.000	92.000	-	-
Landstraat	1.250.000	500.000	-	-	-	-	-	-	1.250.000	500.000
schoolzones	600.000	-	150.000	-	150.000	-	150.000	-	150.000	-
Autoluw maken centra Muiden uitvoering	150.000	-	150.000	-	-	-	-	-	-	-
<i>Hoogwaardig fietsnetwerk</i>										
Aanleg fietsroutes/straten reg.ovk 2023	761.000	420.000	761.000	420.000	-	-	-	-	-	-
Aanleg fietsroutes/straten reg.ovk 2024	761.000	420.000	-	-	761.000	420.000	-	-	-	-
Herenstraat fietsstraat	75.000	30.000	75.000	30.000	-	-	-	-	-	-

Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
subtotaal mobiliteit	6.147.000	1.647.000	1.386.000	515.000	2.661.000	420.000	700.000	212.000	1.400.000	500.000
Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar	18.041.000	2.447.000	6.153.000	1.115.000	9.408.000	620.000	1.080.000	212.000	1.400.000	500.000

Overzicht investeringen Programma 5

Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening	Totaal Uitgaven t/m 2027	Totaal inkomsten t/m 2027	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven 2026	Inkomsten 2026	Uitgaven 2027	Inkomsten 2027
										-
Mobiele werkplekken/devices	896.000	-	236.000	-	236.000	-	212.000	-	212.000	-
Fysieke hosts, acces switches,wifi	334.000	-	167.000	-	167.000	-	-	-	-	-
Vaste werkplekken (schermen)	156.000	-	-	-	-	-	156.000	-	-	-
Taperobot / server dedicated	67.000	-	-	-	67.000	-	-	-	-	-
Devices & raandomgeving (3 jr)	147.500	-	-	-	-	-	-	-	147.500	-
Programma digitalisering	1.589.000	-	500.000	-	389.000	-	350.000	-	350.000	-
Nieuwe werkplek en serveromgeving	1.700.000	-	-	-	-	-	-	-	1.700.000	-
subtotaal Automatisering	4.889.500	-	903.000	-	859.000	-	718.000	-	2.409.500	-
Kantoormeubilair (bureaus)	63.000	-	-	-	63.000	-	-	-	-	-
Kantoormeubilair verg.tafels en -stoelen	206.160	-	-	-	206.160	-	-	-	-	-
Kantoormeub. AV app./toegangsbeveiliging	507.000	-	311.000	-	196.000	-	-	-	-	-
Keukenapparatuur	30.000	-	-	-	30.000	-	-	-	-	-
subtotaal Kantoormeubilair	806.160	-	311.000	-	495.160	-	-	-	-	-
Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening	5.695.660	0	1.214.000	0	1.354.160	0	718.000	0	2.409.500	0
Totaal Programma's	152.447.000	3.097.000	44.900.804	1.165.000	53.831.576	795.000	17.548.922	424.500	36.165.699	712.500

Bijlage 2 Taakvelden

Taakvelden

Bedragen x €1.000

Taakveld	Prim. Begroting 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
Lasten				
0.1 Bestuur	1.766	1.766	1.766	1.862
0.2 Burgerzaken	2.109	2.078	2.146	2.067
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.002	1.942	2.009	1.975
0.4 Overhead	29.231	28.328	28.187	28.046
0.5 Treasury	17.210	19.784	22.751	22.617
0.61 OZB woningen	714	714	714	714
0.62 OZB niet-woningen	49	46	46	46
0.8 Overige baten en lasten	875	1.098	-3.149	-3.885
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.815	5.804	5.800	5.795
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.719	1.727	1.726	1.726
2.1 Verkeer en vervoer	12.103	11.850	11.050	11.106
2.2 Parkeren	2.140	2.176	2.460	2.447
2.4 Economische havens en waterwegen	566	510	509	509
3.1 Economische ontwikkeling	1.157	1.088	1.082	1.082
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	56	56	56	56
3.4 Economische promotie	478	438	438	438
4.1 Openbaar basisonderwijs	113	108	108	108
4.2 Onderwijshuisvesting	6.879	8.653	10.382	10.384
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.761	2.335	2.333	2.333
5.1 Sportbeleid en activering	1.485	1.407	1.387	1.339
5.2 Sportaccommodaties	6.450	6.743	6.582	6.496
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.586	1.449	1.444	1.444
5.4 Musea	254	252	252	252
5.5 Cultureel erfgoed	571	557	592	588
5.6 Media	1.816	1.816	1.816	1.816
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.995	7.122	7.122	7.033
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.712	8.817	8.651	8.678
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.991	3.244	3.184	2.865
6.3 Inkomensregelingen	16.230	16.103	16.132	16.929
6.4 WSW en beschut werk	1.498	1.364	1.344	1.193
6.5 Arbeidsparticipatie	2.863	2.775	2.793	2.389
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	2.238	2.157	2.160	2.160

Taakveld	Prim. Begroting 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	60	315	301	293
6.71b Begeleiding (WMO)	287	287	287	287
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	7.335	7.566	7.549	7.540
6.72a Jeugdhulp begeleiding	5.570	3.946	3.679	3.679
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	348	346	346	346
6.73a Pleegzorg	284	283	283	283
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1.785	1.775	1.776	1.776
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	6.183	6.147	6.152	6.152
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	400	397	398	398
6.74c Gesloten plaatsing	306	304	305	305
6.81a Beschermde wonen (WMO)	2.000	2.000	2.000	2.000
6.82a Jeugdbescherming	662	659	659	659
6.82b Jeugdreclassering	41	41	41	41
7.1 Volksgezondheid	547	544	519	520
7.2 Riolering	5.596	5.751	6.207	6.372
7.3 Afval	7.263	7.317	7.291	7.279
7.4 Milieubeheer	3.138	3.145	2.098	2.092
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.399	1.337	1.329	1.324
8.1 Ruimtelijke ordening	2.661	2.189	1.909	1.679
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.523	1.276	1.185	995
8.3 Wonen en bouwen	2.430	2.458	2.457	2.453
Totaal Lasten	193.250	192.390	190.645	189.078
Baten				
0.2 Burgerzaken	-1.194	-1.187	-1.325	-1.170
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-1.239	-1.193	-1.193	-1.193
0.4 Overhead	-128	-128	-128	-128
0.5 Treasury	-19.563	-22.385	-25.737	-25.263
0.61 OZB woningen	-10.311	-10.311	-10.311	-10.311
0.62 OZB niet-woningen	-2.681	-2.681	-2.681	-2.681
0.63 Parkeerbelasting	-3.063	-3.063	-3.063	-3.063
0.64 Belastingen overig	-346	-346	-346	-346
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-107.811	-108.143	-98.202	-97.198

Taakveld	Prim. Begroting 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
0.8 Overige baten en lasten	-551	0	-5.089	-5.089
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1	-1	-1	-1
1.2 Openbare orde en veiligheid	-48	-48	-48	-48
2.1 Verkeer en vervoer	-380	-286	-286	-286
2.2 Parkeren	-451	-451	-451	-451
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	-29	-29	-29	-29
3.1 Economische ontwikkeling	-391	-391	-391	-391
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-113	-113	-113	-113
3.4 Economische promotie	-399	-411	-411	-411
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.125	-1.082	-1.082	-1.082
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-425	-65	-65	-65
5.1 Sportbeleid en activering	-287	-287	-272	-225
5.2 Sportaccommodaties	-1.205	-1.205	-1.205	-1.205
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-10	-10	-10	-10
5.5 Cultureel erfgoed	-105	-105	-105	-105
5.6 Media	-55	-55	-55	-55
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-390	-390	-365	-365
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-706	-701	-667	-644
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-359	-364	-311	0
6.3 Inkomensregelingen	-12.113	-12.113	-12.113	-12.910
6.5 Arbeidsparticipatie	-404	-404	-404	0
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-120	-120	-120	-120
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-468	-697	-702	-702
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-41	-41	-610	-591
6.81a Beschermde wonen (WMO)	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
7.1 Volksgezondheid	-24	-24	0	0
7.2 Riolering	-7.132	-7.274	-7.777	-7.934
7.3 Afval	-8.840	-8.840	-8.840	-8.840
7.4 Milieubeheer	-1.095	-1.105	0	0
7.5 Begraafplaatsen en	-867	-867	-867	-867

Taakveld	Prim. Begroting 2024	MB 2025	MB 2026	MB 2027
crematoria				
8.1 Ruimtelijke ordening	-459	-459	-459	-459
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	-2.025	-430	-240	-240
8.3 Wonen en bouwen	-1.666	-1.666	-1.666	-1.666
Totaal Baten	-190.623	-191.475	-189.742	-188.260
Totaal exclusief mutaties reserves	2.627	915	903	818
Onttrekkingen				
0.10 Mutaties reserves	-2.627	-915	-903	-818
Totaal	0	0	0	0

Bijlage 3 Indicatoren

Verplichte indicatoren eigen gegevens

Programma	Nummer indicator	Naam indicator	Eenheid	Bron	GM realisatie 2020	GM realisatie 2021	GM realisatie 2022	GM begroting 2023	GM begroting 2024
5	1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,79	6,88	6,91	7,05	7,84
5	2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,43	6,59	6,62	6,55	7,51
5	3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 629	€ 962	€ 668	€ 702	€ 864
5	4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	12,0%	0,0%	13,7%	0,0%	0,0%
5	5	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	10,9%	12,64%	12,1%	14,04%	15,93%

Verplichte indicatoren Waar staat je gemeente?

Programma	Nummer indicator	Naam indicator	Eenheid	Bron	GM 2020	GM 2021	GM 2022	gemeente 50.000 - 100.000 inwoners 2022
5	6	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar	Bureau Halt	15	4	7	geen data
5	8	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2	1,9	1,7	2,3
5	9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,8	2,3	2,4	4,6
5	10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,9	2,6	3,1	1,4
5	11	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	6,5	5,8	4,7	6
5	22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS / gemeentelijke monitor sociaal domein	0,2%	1,0%		geen data
3	14	Funcziemenging	%	CBS BAG/LISA	45,1%	45,9	46,4%	geen data
4	16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar	LISA	204,8	211,7	229,4	geen data
3	35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	€ 440	461	503	317
3	36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BAG	6,6	5,1	15	9,3
3	37	Demografische druk	%	CBS	87,0%	85,8%	86,1%	70,3%
3	38	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 712	738	€ 857	€ 823
3	39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 817	851	€ 989	€ 905
3	33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	niet bekend	149		
3	34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS				geen data
4	21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	CBS / LISA	627,7	646,3	661,9	geen data
2	23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	niet bekend	2,0%		geen data
4	24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	68,6%	niet bekend	74%	72%
2	26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	niet bekend	1,0%		geen data
4	27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	399,9	315,4		geen data
4	28	Lopende re-	Aantal per 10.000	CBS	77,4	niet	158,2	206,3

		integratievoorzieningen	inwoners van 15-64 jaar			bekend		
2	17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	n.n.b.	0	0	geen data
2	18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	n.n.b.	18	22	geen data
2	19	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	0,9%	1,1		geen data
2	29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	9,7%	12,4	9,9	10,7
2	30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,6%	0,6	0,6	1,1
2	31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,2%	0,1	0,1	geen data
1	32	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	540	610	590	640
1	20	Niet-sporters	%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM)	43%	n.n.b.		geen data

Toelichtingen verplichte indicatoren

Programma	Nummer indicator	Toelichting
5	1	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari en voor het realisatiejaar per 31 december.
5	2	Het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, inclusief boventallige medewerkers, voor het begrotingsjaar op 1 januari en realisatiejaar per 31 december.
5	3	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief bestuur.
5	4	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever. Begroting is 0%, omdat in de begroting de toegestane formatie leidend is voor de budgetbepaling.
5	5	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
5	6	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar. De Halt-straft is een interventie voor jongeren van 12 - 17 jaar. Zij komen na het plegen van een licht strafbaar feit onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor een Halt-straft. Jongeren komen bij Halt terecht via de politie (soms na expliciete toestemming door het OM), een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA), of bijvoorbeeld een leerplichtambtenaar.
5	8	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
5	9	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
5	10	Diefstallen uit woning. Het aantal diefstallen uit de woning dat door de politie is geregistreerd.
5	11	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte.
5	22	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
3	14	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. De verwachting is dat er iets meer woningen (nieuwbouwprojecten) dan arbeidsplaatsen worden gerealiseerd. Toch blijven we inzetten op behoud en groei.
4	16	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. Het streven is om het aantal vestigingen gelijkblijvend te houden.
3	35	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
3	36	Het aantal nieuw gebouwde woningen, per 1.000 woningen.
3	37	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
3	38	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.
3	39	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.
3	33	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).
3	34	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Hernieuwbare elektriciteit komt uit bronnen die steeds opnieuw worden aangevuld. De berekening van het totaal aan hernieuwbare elektriciteit is voor een deel gebaseerd op modelmatige interpretaties.

4	21	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
2	23	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
4	24	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiele) beroepsbevolking.
2	26	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
4	27	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
4	28	Het aantal lopende re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
2	17	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen. We vinden het van belang dat jongeren onderwijs volgen om zo hun kansen in de maatschappij te vergroten. Daarom zetten we in op het verminderen van het verzuim, dat ieder jaar verder daalt. DUO heeft nog geen cijfers na schooljaar 2017-2018. Er zijn wel meer lokale en regionale gegevens beschikbaar: https://bestuur.gooisemeren.nl/fileadmin/user_upload/2170589_Bijlage_bij_RM_-_Jaarverslag_RBL_2019-2020.pdf
2	18	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen. We vinden het van belang dat jongeren onderwijs volgen om hun kansen in de samenleving te vergroten. Daarom zetten we in op het verminderen van verzuim, dat ieder jaar verder daalt.
2	19	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Zonder startkwalificatie kunnen jongeren geen goede plek verwerven op de arbeidsmarkt, één van de voorwaarden om zelfredzaam te zijn. We zetten in op het verminderen van het aantal VSV'ers, dat ieder jaar verder daalt.
2	29	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
2	30	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een Jeugdbeschermings-maatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Er is sprake van een niet-significante daling.
2	31	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasserings-maatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). We zien een stabilisatie in het aantal jongeren met jeugdreclassering.
1	32	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.
1	20	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.